Guy de Maupassant

I måneskin

og andre fortællinger

Maupassants 6 fortællinger

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

I måneskin

og andre fortællinger

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *I måneskin og andre fortællinger* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *I måneskin og andre fortællinger* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

I måneskin

Han hed fader Marignan [Note 1)] og den krigerske klang i navnet passede udmærket på ham.

Det var en høj, mager, fanatisk præst, han var altid overspændt, men brav og retsindig. Hans tro var urokkelig og kendte ikke til den ringeste vaklen. Han var fuldt og fast overbevist om, at han kendte sin Gud og formåede at gennemtrænge hans hensigter, hans planer og hans vilje.

Når han med lange skridt gik op og ned i gangene i sin lille præstegårdshave, rejste der sig sommetider det spørgsmål i hans sjæl: "Hvorfor mon Herren har gjort dette?" Og så søgte han ihærdigt, satte i tankerne sig selv i Vorherres sted og fandt næsten altid svaret.

Han ville aldrig være faldet på at lade sig nøje med i from ydmyghed at mumle: "Herre, dine veje er uransagelige!" Han sagde til sig selv: "Jeg er Guds tjener, og derfor bør jeg kende hans bevæggrunde, og hvis jeg ikke kender dem, søge at gætte dem."

Alt i naturen syntes ham skabt med en ubetinget og beundringsværdig logik. Til hvert eneste "Hvorfor" svarede altid et "Fordi". Morgenrøden var bestemt til at gøre menneskene glade og fornøjede, når de vågnede, dagen til at modne kornet, regnen til at vande det, aftenen til at gøre én søvnig og de mørke nætter til at sove i.

De fire årstider svarede nøjagtigt til, hvad agerbruget behøvede, og den tanke ville aldrig været opstået i præstens hjerne, at naturen selv intet har forudset, men at det tværtimod

er alt det, der lever, som har lempet sig efter årstidernes og klimaets hårde nødvendighed.

Men han hadede kvinden, han hadede hende ubevidst og foragtede hende instinktivt. Ofte gentog han Kristus' ord: "Kvinde, hvad er der fælles mellem dig og mig?" og så tilføjede han: "Man skulle næsten tro, at Gud fortrød dette sit værk."

Kvinden var for ham det tifold urene væsen, som digteren taler om. Hun var fristerinden, som havde ledet det første menneske i fordærvelsen, og hun røgtede stadig sit fordømmelsens hverv, en svag, men farlig skabning, som på en mystisk måde besnærer og forvirrer mandens sanser. Men endnu stærkere end kvindernes legeme, som er vejen til fortabelse, hadede han deres sjæl ved dens stærke kærlighedsvilje.

Han havde ofte følt, at de ofrede deres ømhed på ham, og skønt han vidste, at han var uangribelig, ærgrede han sig over denne trang til at elske, som stadig sitrer i dem.

Efter hans mening havde Gud kun skabt kvinden for at friste manden og prøve ham. Derfor burde man kun nærme sig hende med den yderste forsigtighed og med den samme påpassende frygt, man har for en fælde. Hun mindede jo netop om en fælde med sine mod manden udstrakte arme og sin åbne mund.

Han følte sig kun overbærende overfor nonnerne, som kyskhedsløftet gjorde uskadelige, men alligevel behandlede han dem hårdt, fordi han stadig inderst inde i deres lænkede hjerte, deres ydmygede hjerte, følte den samme evige ømhed, der også her strømmede ham i møde, skønt han var præst.

Han så den i deres øjne, som i deres fromhed skinnede fugtigere end munkenes, i deres overdrevne sværmeri og i

deres lidenskabelige tilbedelse af Kristus, en tilbedelse, der opbragte ham, fordi der var kvindekærlighed, sanselig kærlighed med i den. Han følte endog denne forhadte ømhed i selve deres lydighed, bag deres nedslagne øjne og i deres tålmodige tårer, når han barsk havde gjort dem bebrejdelser.

Og når han kom ud fra klostret, rystede han sine klæder og skyndte sig afsted med ilsomme fjed, som om han flygtede for en fare.

Han havde en søsterdatter, der sammen med sin moder boede i et lille hus ved siden af præstegården. Hende ville han med vold og magt gøre til en barmhjertig søster.

Hun var køn, lattermild og fuld af skælmeri. Når præsten prækede for hende, lo hun, og når han blev vred på hende, slog hun armene om halsen på ham, trykkede sig ind til ham og kyssede ham, mens han uvilkårlig slog om sig for at slippe ud af dette favntag, der dog skænkede ham en vis blid glæde og vakte lidt af den faderkærlighed, som slumrer i enhver mand.

Når han gik ved siden af hende hen over markerne, talte han ofte til hende om Gud, om *sin* Gud. Hun hørte ikke synderlig efter, men så på himlen, græsset og blomsterne, mens lykken over at leve afspejlede sig i hendes øjne. Af og til løb hun pludselig fra ham for at fange et eller andet insekt, og når hun så kom tilbage med det, sagde hun:

"Se, onkel, hvor det er smukt! Jeg havde næsten lyst til at kysse det."

Denne trang til at "kysse" fluen eller syrenknoppen, irriterede præsten, som atter her genfandt den uoprykkelige ømhed, der vokser i kvindernes hjerter.

En dag fortalte sakristanens kone, der gjorde rent hos præsten, ham med mange omsvøb, at hans søsterdatter havde en kæreste.

Det rystede ham stærkt. Han blev stående og snappede efter vejret med ansigtet fuldt af sæbe, for han var i færd med at barbere sig.

Da han endelig var blevet i stand til at tænke og tale, udbrød han:

"Det er ikke sandt, du lyver, Melanie!"

Men konen lagde hånden på hjertet.

"Herren må straffe mig, om jeg lyver, hr. pastor. Jeg kan forsikre Dem, at hun mødes med ham hver evige aften, så snart Deres søster er gået i seng. De går sammen nede ved floden. Hvis De selv vil gå derned en af aftenerne mellem ti og tolv, så skal De få syn for sagen."

Han hørte op med at skrabe sin hage og gav sig til at gå heftigt op og ned ad gulvet, som han plejede, når han havde noget alvorligt at tænke på. Da han igen tog fat på sin afbrudte barbering skar han sig tre flænger fra næsen og helt hen til øret.

Hele dagen igennem mælede han ikke et ord, han var alt for opfyldt af harme og ærgrelse. Til hans præstelige raseri over elskovens uovervindelige magt, kom endnu formynderens, den åndelige faders, sjælesørgerens vrede over at være blevet narret og bedraget af et barn, lidt af den samme egenkærlige arrigskab, som forældre føler, når deres barn meddeler dem, at hun på egen hånd og mod deres vilje har valgt sin fremtidige ægtefælle.

Efter at han havde spist til aften, prøvede han på at læse lidt, men han kunne ikke holde tankerne samlet og han hidsede sig

stadig mere og mere op. Da klokken slog ti, tog han sin stok, en svær egetræs knippel, som han altid tog med, når han om natten skulle ud for at se til en syg. Han så med et smil på det solide våben, som han i sin kraftige hånd lod snurre rundt i truende hvirvler. Så rejste han sig og lod den tænderskærende falde ned på en stol med en sådan voldsomhed, at ryggen knækkede midt over og stumperne faldt på gulvet.

Han lukkede døren op for at gå ud, men standsede på tærsklen, overrasket ved et måneskin så skønt, som man kun sjældent ser det.

Med hans let vakte begejstring, en begejstring, som den kirkefædrene, digtere og sværmere, som de var, må have ejet, følte han sig pludselig adspredt og bevæget ved denne blege nats stille og storslåede skønhed.

Den lille have lå badet i et mildt, hvidt lys; hen over gangene kastede de i lige rækker plantede frugttræer skyggerne af deres spinkle kviste med det sparsomme løv, mens den store kaprifolie, der slyngede sig op over husets mur, sendte sin stærke, sødlige duft ud i den lune, klare aften.

Han gav sig til at trække vejret dybt og længe, inddrak luften, ligesom en drukkenbolt drikker vin, og gik, henrykt og blændet, med langsomme skridt ud i månelyset. Han havde næsten glemt søsterdatteren.

Så snart han var kommet ud på vejen, standsede han for at se ud over markerne, der bredte sig ud under dette kærtegnende lys og fortonede sig i den måneklare nats bløde, smægtende ynde. Frøerne kastede deres korte, metalklingende skrig ud i rummet, og fra det fjerne lød nattergalens perlende sang i toner, der vækker drømme og jager tankerne bort, lette,

sitrende toner, der synes bestemt til i dårende måneskinsnætter at dølge lyden af kys.

Præsten gav sig atter til at gå. Al hans energi veg fra ham, uden at han vidste hvorfor. Han følte sig pludselig så træt, så mat; han havde mest lyst til at sætte sig ned for at betragte og beundre Gud gennem det, han havde skabt.

Længere nede, langs den lille strøms krumninger, bugtede sig en lang række høje poppeltræer. En fin tåge, en hvidlig dis, der lyste i sølvglans under månestrålerne, svævede over bredderne og indhyllede vandet i en slags let, gennemsigtigt vat.

Præsten standsede atter, mægtig betaget af en voksende, uimodståelig bevægelse.

En tvivl, en ubestemmelig uro vågnede i ham. Han følte, at der fødtes i ham et af de spørgsmål, han undertiden stillede sig.

Hvorfor havde Gud skabt dette? Siden natten er bestemt til søvn, til ubevidsthed, til hvile, til forglemmelse af alt, hvorfor har Vorherre så gjort den skønnere end dagen, mildere end morgenrøden og aftenen, og hvorfor lyser han mørket op med den langsomt vandrende, besnærende måne, som er mere poetisk end selve solen, og hvis rolige, blide skær synes bestemt til at hvile over stemninger, der er alt for sarte, alt for hemmelighedsfulde for det stærke dagslys?

Hvorfor bliver dette halvslør bredt ud over verden? Hvorfor bringes hjertet således til at bæve, sjælen til at bevæges og sanserne til at svinde?

Hvorfor ødsles der således med dårende skønhed, når menneskene hviler i deres senge og ikke ser den? For hvem kan

dette vidunderlige skuespil, denne fylde og poesi, som fra himlen kastes ned over jorden, være bestemt?

Præsten forstod det ikke.

Men nede på marken i lystågen under træernes kroner dukkede to skygger frem, der vandrede side om side.

Manden, der var den højeste, holdt sin kæreste om halsen og kyssede hende af og til på panden. Det stille landskab, der omsluttede dem som en guddommelig ramme, som var blevet til for deres skyld, syntes pludselig gennem dem at have fået liv. Det var, som om de begge smeltede sammen til et eneste væsen, for hvem hele denne tavse, rene nat var blevet skabt, og som et levende svar, svaret på det spørgsmål, præsten havde stillet Herren, kom de hen imod ham.

Han blev stående fortumlet og med bankende hjerte. Det forekom ham, at han så en af de bibelske scener for sig, som Ruths og Boas' kærlighed, opfyldelsen af Herrens vilje i et af de store landskaber, de hellige bøger taler om. Og i hans hoved summede Højsangens glødende vers, sansernes længsel, hele den elskovssvulmende digtnings hede lyrik.

Og han sagde til sig selv:

"Gud har måske skabt måneskinsnatten for at lægge idealets slør over menneskenes kærlighed."

Og han veg pladsen for parret der, stadig omslyngede, kom nærmere. Det var ganske rigtigt hans søsterdatter, men nu spurgte han sig selv, om han ikke havde været i begreb med at være ulydig mod Gud. Tillader Gud ikke kærligheden, siden han omgiver den med en sådan stråleglans?

Og ude af sig selv, næsten skamfuld, flygtede han bort, som om han var trængt ind i helligdommen, hvis tærskel han ikke

havde ret til at betræde.

Et statskup

Paris havde lige fået efterretningen om nederlaget ved Sédan. Republikken var blevet proklameret. Hele Frankrig gispede i begyndelsen til det vanvid, der skulle vare, lige til kommunen var overstået. Der blev leget soldat fra den ene ende af landet til den anden.

Hosekræmmere var oberster og fungerede som generaler; dolke og revolvere prangede på tykke, fredelige maver, omgærdede med røde bælter, skikkelige borgermænd, som lejligheden gjorde til krigere, kommanderede bataljoner af skrålende frivillige og bandede som fragtmænd for at sætte sig i større respekt.

Alene det, at have våben i hånd og have med rigtige geværer at gøre, gik til hovedet på folk, som hidtil kun havde været optaget af deres vægte, og gjorde det farligt at komme i nærheden af dem. De henrettede uskyldige blot for at vise, at de forstod at slå ihjel, og når de strejfede om i deres egn, som endnu aldrig havde set en prøjser, skød de hundene, der løb forbi, køerne, der i al fredelighed stod og tyggede drøv på markerne, og syge heste, der var sat ud på græs.

Der var ikke én, som ikke troede, at han var kaldet til at spille en stor militær rolle. Caféerne var selv i de mindste landsbyer fulde af næringsdrivende i uniform og lignede kaserner eller lazaretter.

I den lille by Canneville vidste endnu ingen, hvad der var gået for sig på krigsskuepladsen og i hovedstaden; men alligevel var

sindene meget ophidsede, og i over en måned havde de to stridende parter stået meget skarpt overfor hinanden.

Mairen, vicomte de Varnetôt, en lille, mager, allerede ældre mand, som oprindelig havde været kongeligsindet, men som af ærgerrighed havde ladet sig knytte til kejserdømmet, havde fået en meget ivrig modstander i doktor Massarel, en stor blodrig mand, der var chef for det republikanske parti i arrondissementet, indtog en høj stilling i den stedlige frimurerloge, var formand for landbrugsforeningen og havde organiseret den frivillige væbning, som skulle redde egnen.

På fjorten dage var det lykkedes ham at overtale tre og tres skikkelige familiefædre, næringsdrivende i byen til, til trods for deres medfødte bondeforsigtighed, at melde sig som frivillige, og hver morgen eksercerede han med dem på pladsen foran mairiet.

Når mairen tilfældigvis kom forbi på vejen hen til den kommunale bygning, spankede kommandant Massarel, overlæsset med pistoler, stolt forbi fronten af sine tropper og befalede dem at råbe: "Leve fædrelandet!" Han havde lagt mærke til, at dette råb i en særlig grad irriterede den lille vicomte, som formodentlig betragtede det som en trussel, en udfordring, og som derved kom til at mindes den ubehagelige store revolution.

Den femte september om morgenen sad doktoren i fuld uniform, og med sin revolver foran sig på bordet og hørte på et par gamle bønderfolk, der havde søgt ham. Manden havde i syv år lidt af åreknuder, men havde ventet med at gå til lægen, indtil konen også havde fået den samme sygdom.

Konsultationen blev afbrudt ved at døren gik op og postbuddet kom ind med avisen.

Massarel lukkede den op, blegnede, sprang op fra sin stol, løftede med en begejstret bevægelse armene mod himlen og gav sig af alle kræfter, lige foran de to forfjamskede landboere, til at skråle:

"Leve republikken! Leve republikken! Leve republikken!"

Så faldt han atter tilbage i sin lænestol, dånefærdig af sindsbevægelse.

Og da bonden tog fat, hvor han slap: "Det begyndte med, at der ligesom kravlede myrer op og ned ad begge benene," skreg han arrigt:

"Å, for satan, lad mig i fred! Tror De, jeg har tid til at tænke på de dumheder? Republikken er proklameret, kejseren er taget til fange, Frankrig er frelst. Republikken leve!"

Han løb hen til døren og brølede:

"Céleste! Skynd dig, Céleste!"

Pigen kom forfærdet løbende. Han snublede over ordene, så hurtigt talte han:

"Mine støvler, min sabel, min patrontaske og den spanske dolk, der ligger på mit natbord! Skynd dig!"

Bonden, der blev ved sit, benyttede sig af et øjebliks tavshed til at fortsætte:

"Det var ligesom om, der hang noget og daskede, og som gjorde ondt, når jeg gik ..."

Ude af sig selv hylede lægen:

"Hold op, for fanden! Jeg vil have fred, har jeg sagt! Hvis De havde vasket Deres fødder, så var det ikke kommet."

Han greb ham i kraven og brølede ham lige ind i ansigtet:

"Kan du da ikke føle, at vi er blevet en republik, din kraftidiot!"

Men tanken om, hvad konsultationen ville indbringe ham, gjorde ham næsten lige med det samme igen rolig, og idet han skubbede det forbløffede ægtepar ud ad døren, sagde han:

"Kom igen i morgen, kom igen i morgen, mine venner. I dag har jeg ikke tid."

Imens han udrustede sig fra hoved til fod, gav han på ny pigen en række hastværksordrer:

"Løb hen til løjtnant Picart og derfra til sekondløjtnant Pommel og sig dem, at jeg venter dem her lige på øjeblikket. Send mig også Torcheboeuf og sig til ham, at han skal tage sin tromme med, men hurtigt! hurtigt!"

Da Céleste var kommet afsted, søgte han at samle sig for at forberede sig til at overvinde de vanskeligheder, situationen førte med sig.

De tre mænd kom på samme tid; de var i deres arbejdsklæder. Kommandanten, som havde ventet at se dem i uniform, fo'r op imod dem:

"Ved I da ikke det mindste! Kejseren er fanget og republikken er proklameret. Vi må handle. Min stilling er delikat, for ikke at sige farefuld."

Han grundede nogle øjeblikke, mens hans underordnede fortumlede stirrede på ham, så fortsatte han: "Vi må handle og det uden betænkning. Ved en sådan lejlighed er minutterne timer. Alt afhænger af, hvem der hurtigst tager bestemmelser. De, Picart, må gå hen til præsten og opfordre ham til at ringe med stormklokken for at kalde befolkningen sammen, så at jeg kan meddele den, hvorledes den har at forholde sig. De,

Torcheboeuf, må gå rundt med trommen og slå appel i hele sognet lige ned til Gerisaïe og Salmare, for at vi kan få væbningen samlet på pladsen. Du, Pommel, må hurtigst muligt trække i uniformen, tag blot trøjen og kasketten på, det er tilstrækkeligt. Vi må sammen besætte mairiet og opfordre hr. de Varnetôt til at overgive sin magt i vore hænder. Har I forstået det?"

"Ja."

"Så efterkom ordrerne i en fart! Jeg går med dig hjem, Pommel, så kan vi operere sammen."

Fem minutter senere åbenbarede kommandanten og hans underordnede sig, bevæbnede til tænderne, på pladsen lige i samme øjeblik som den lille vicomte de Varnetôt med benene omsluttede af gamacher, som om han skulle på jagt, og med sin bøsse på skulderen kom ilende fra den modsatte gade, fulgt af sine tre skovfogeder, der var i grønne frakker med jagtkniv ved siden og geværet i en rem over skulderen.

Medens doktoren målløs gjorde holdt, slap de fire mænd ind i mairiet og lukkede døren efter sig.

"De er kommet os i forkøbet," mumlede lægen, "nu bliver vi nødt til at vente på forstærkning. For øjeblikket kan vi intet udrette."

Løjtnant Picart meldte sig tilbage og sagde:

"Præsten nægtede at adlyde. Han lukkede sig oven i købet inde i kirken sammen med degnen og schweizeren."

På den anden side af pladsen, lige overfor det hvide, tillukkede mairie, hævede kirken sig stum og mørk med den svære, jernbeslåede egetræsdør, der ganske rigtigt var lukket fast til.

Indbyggerne, som begyndte at mærke, at der var noget på færde, trykkede næserne flade mod ruderne, da der pludselig lød en trommehvirvel og Torcheboeuf dukkede frem. Som en rasende slog han gang på gang appellens tre raske slag. I gymnastiktrit løb han over pladsen og forsvandt ud ad markvejen.

Kommandanten trak blank og marcherede alene frem, indtil han befandt sig omtrent midtvejs mellem de to bygninger, hvori fjenden havde barrikaderet sig, så svingede han sablen over hovedet og skreg af sine lungers fulde kraft:

"Republikken leve! Død over forræderne!"

Derpå trak han sig atter i god orden tilbage til sine officerer.

Slagteren, bageren og apotekeren, der var blevet ængstelige, satte skodderne for og lukkede deres butikker. Kun urtekræmmeren blev ved at holde åbent.

Imidlertid begyndte væbningens mandskab langsomt at komme slentrende, de var klædt forskelligt på, men havde alle en sort kasket med en rød snor på hovedet, denne kasket udgjorde korpsets uniform. Deres våben bestod af gamle, rustne geværer, der øjensynlig i tredive år havde hængt glemte og støvede ved siden af ildstedet ude i køkkenet.

Da kommandanten havde fået samlet en tredive stykker omkring sig, satte han dem med et par ord ind i begivenhederne. Så vendte han sig om imod sin stab.

"Nu kan vi skride til handling," sagde han.

Byens beboere trængte sig sammen i en klynge, så nysgerrigt til og småsnakkede indbyrdes.

Doktoren havde hurtigt lagt sin feltplan:

"Løjtnant Picart, vil De gå hen foran mairiets vinduer og i republikkens navn opfordre hr. de Varnetôt til at overgive stadens hus til os?"

Løjtnanten, der var murermester, nægtede at adlyde:

"Den var meget godt regnet ud! For at jeg skulle blive skudt ned – nej, tak, skal De have. De skyder godt, de derinde, skal jeg sige os. Besørg De Deres ærinder selv."

Kommandanten blev ildrød i hovedet:

"Jeg befaler Dem at gøre det, i disciplinens navn."

Løjtnanten blev hidsig:

"Det manglede bare, at jeg skulle sætte mit liv på spil uden spor af grund."

Fra de nysgerriges klynge lød en højlydt latter. En af dem råbte:

"Du har ret, Picart, det skulle pokker gøre."

Doktoren snerrede mellem tænderne:

"Kujoner!"

Han gav en af soldaterne sin sabel og sin revolver i forvaring og rykkede langsomt fremad med blikket stift hæftet på vinduerne, hvorfra han ventede at se et geværløb blive stukket ud og rettet imod sig.

Da han kun befandt sig i nogle skridts afstand fra bygningen, blev dørene i dens ender ind til de to skoler lukket op og en skare børn, drenge fra den ene side og piger fra den anden, strømmede ud og gav sig, snadrende som en flok gæs, til at lege på den store plads rundt omkring doktoren, der ikke kunne skaffe sig ørenlyd.

Så snart de sidste af eleverne var kommet ud, blev de to døre atter lukket.

Da børnene endelig var blevet spredt og der atter var nogenlunde roligt på pladsen, kaldte kommandanten med stærk stemme:

"Hr. de Varnetôt!"

Et vindue i første etage blev lukket op og Varnetôt kom til syne.

Kommandanten tog i en højtidelig tone ordet:

"Min herre! De er bekendt med de store begivenheder, som har forandret regeringens karakter. Den regering, De repræsenterede, eksisterer ikke længere. Den, jeg repræsenterer, er kommet til magten. Som en følge af disse for Dem smertelige, men afgørende omstændigheder, opfordrer jeg Dem herved i den nye republiks navn til i mine hænder at overlevere den værdighed, som De af de tidligere magthavere var blevet kaldet til at beklæde."

Varnetôt svarede:

"Hr. doktor, jeg er maire i Canneville, udnævnt af den rette øvrighed og på fuldkommen lovlig vis, og jeg bliver ved at være maire i Canneville, indtil jeg af mine overordnede bliver afskediget og en anden sat i mit sted. Som maire har jeg ret til at være i mairiet og her bliver jeg. De kan jo desuden prøve på, om De kan få mig ud."

Og han lukkede igen vinduet.

Kommandanten vendte sig om imod sine tropper. Men førend han talte til dem, målte han løjtnant Picart fra øverst til nederst:

"Ja, De er en nydelig soldat! De burde skamme Dem over Deres fejhed. De er en skændsel for hæren! Jeg fratager Dem Deres grad."

Løjtnanten svarede:

"Værs'go, tag De bare væk, det bryder jeg mig fanden om!"

Og han gik over til den mumlende klynge og blandede sig mellem de nysgerrige.

Det fik doktoren til at betænke sig. Hvad skulle han gøre? Storme bygningen? Men hvis hans mænd nu nægtede at lystre? Og desuden, havde han ret til det?

Han fik en glimrende ide. Han løb over til telegrafkontoret, der lå omtrent lige overfor mairiet på den anden side af pladsen, og afsendte tre telegrammer:

Til d'herrer medlemmer af den republikanske regering i Paris;

Til republikkens nye præfekt for departementet Seine-Inférieure, Rouen;

Til republikkens nye underpræfekt, Dieppe.

Han gjorde rede for sagernes stilling, påpegede den fare, kommunen svævede i ved at være i hænderne på en monarkistisk sindet maire, tilbød sin ivrige og ærbødige tjeneste, udbad sig ordrer og satte sit navn og alle sine titler under.

Så vendte han tilbage til sit korps og tog ti francs op af lommen:

"Værs'go, mine venner, gå kun hen og få lidt at spise og drikke, men I må lade en deling på ti mand blive tilbage for at passe på, at ingen slipper ud af mairiet."

Eksløjtnant Picart, der stod og snakkede med urmageren, havde hørt, hvad der blev sagt; han lo hånligt og råbte:

"Lad dem da bare slippe ud, så kan I andre jo komme ind. Ellers gad jeg nok vide, hvorledes det skulle gå til!"

Doktoren svarede ikke, men gik hjem og spiste frokost.

Efter frokost satte han poster ud omkring hele kommunen, som om den truedes af en overrumpling.

Flere gange passerede han forbi dørene til mairiet og kirken uden at opdage noget mistænkeligt. Man kunne godt have anset de to bygninger for at være aldeles tomme og menneskeforladte.

Slagteren, bageren og apotekeren lukkede igen deres forretninger op.

Omkring husene gik snakken ivrigt. Hvis kejseren var taget til fange, så måtte der stikke noget forræderi under. Der var ingen, som rigtigt vidste, hvilken af republikkerne det var, der var kommet tilbage.

Det begyndte at blive mørkt.

Henimod kl. 9 listede doktoren sig alene og uden at gøre støj hen til indgangen i den kommunale bygning, overbevist om, at hans modstander var gået hjem i seng. Men da han ville til at slå døren ind med et par økseslag, lød pludselig en stærk stemme:

"Hvem der?"

Og Massarel trak sig skyndsomst tilbage, så hurtigt hans ben kunne bære ham.

Dagen gryede, uden at situationen undergik nogen forandring.

Væbningsmandskabet holdt stadig pladsen besat. Alle byens indbyggere havde samlet sig om tropperne og ventede på en afgørelse. Fra de nærliggende landsbyer kom folkene for at se til.

Doktoren forstod, at det betød hele hans anseelse, og at det gjaldt om at få en ende på det; han skulle lige til at tage en

sikkert meget energisk beslutning, da døren til telegrafstationen gik op, og bestyrerindens lille tjenestepige kom til syne med to papirer i hånden.

Hun gik først hen til kommandanten og rakte ham det ene af telegrammerne, så sjokkede hun over det store, tomme rum midt på pladsen, højrød i hovedet og ulykkelig over at føle alles øjne rettede på sig, og bankede sagtmodig på mairiets barrikaderede dør, som om hun ikke anede det mindste om, at en fjendtlig armé skjulte sig derinde.

Døren blev åbnet på klem, en mandshånd tog mod telegrammet og den lille pige kom tilbage, dødflov og grædefærdig over at være genstand for hele byens opmærksomhed.

Med rystende stemme påbød doktoren:

"Lidt stilhed, om jeg må bede!"

Og da den forsamlede befolkning var blevet tavs, fortsatte han stolt:

"Regeringen har sendt mig en meddelelse, som jeg ønsker at læse for Dem."

Han holdt telegrammet op og læste:

> "Den hidtilværende maire afskediget. Vær så god at foretage det fornødne. Nærmere ordrer følger.
>
> *For underpræfekten:*
>
> *SAPIN*
> fuldmægtig."

Han triumferede; hans hjerte bankede af glæde og hans hænder skælvede. Men Picart, hans tidligere underordnede, råbte fra en gruppe, der stod lidt til siden:

"Det kan være meget godt, men hvis de andre ikke vil gå deres vej, så skal det stykke papir fedt hjælpe."

Massarel blegnede. Det var sandt nok; hvis de andre ikke ville gå frivilligt, så måtte han nu skride til angreb. Det var ikke alene hans ret, men tillige hans pligt.

Og han så ængstelig over på mairiet i håb om, at han skulle se døren blive åbnet og hans modstander kapitulere.

Døren blev ved at være lukket. Hvad skulle han gøre? Der kom flere og flere folk til og trængte sig sammen omkring hans mandskab. De lo.

Der var især én tanke, som pinte lægen. Hvis de stormede bygningen, så måtte han gå i spidsen for sine mænd, og da striden med hans død ville være ude af verden, var det på ham, på ham alene, at Varnetôt og hans tre skovfogeder ville skyde. Og de skød godt, udmærket godt endda, Picart havde for lidt siden igen gjort sig den fornøjelse at gentage det for ham. Men på én gang fik han en glimrende idé. Han vendte sig om imod Pommel og sagde:

"Skynd Dem over til apotekeren og bed ham om at låne mig et håndklæde og en stok."

Løjtnanten satte i løb.

Doktoren ville have et parlamentærflag, et hvidt flag, hvis farve måske ville glæde den tidligere maires legitimistiske hjerte.

Pommel kom tilbage med det ønskede håndklæde og en fejekost med et langt skaft. Ved hjælp af seglgarn blev der lavet en fane; Massarel tog om den med begge hænder og rykkede på ny, holdende den højt i vejret, frem mod mairiet. Da han var lige foran døren, kaldte han igen:

"Hr. de Varnetôt!"

Døren gik pludselig op, og Varnetôt viste sig på tærsklen sammen med sine tre skovfogeder.

Doktoren veg instinktivt et par skridt tilbage, så hilste han med udsøgt høflighed på sin fjende og sagde med en stemme, der var halvkvalt af bevægelse:

"Jeg kommer for at gøre Dem bekendt med de ordrer, jeg har modtaget."

Uden at gengælde hans hilsen svarede den tidligere maire:

"Jeg trækker mig tilbage, min herre, men jeg må gøre Dem opmærksom på, at det hverken er, fordi jeg er bange, eller fordi jeg adlyder den skændselsregering, der har tilranet sig magten."

Og idet han stærkt betonede hvert ord, sluttede han:

"Jeg ønsker ikke, at det skal have udseende af, at jeg blot en eneste dag har stået i republikkens tjeneste. Det er det hele!"

Massarel var alt for forbløffet til at kunne svare. Varnetôt gik rask over pladsen, stadig fulgt af sin eskorte, og forsvandt.

Ude af sig selv, berust af sejrsglæde, gik doktoren tilbage mod menneskemængden. Så snart han var nær nok til at kunne høres, skreg han:

"Hurra! Hurra! Republikken sejrer over hele linjen!"

Det lod ikke til at røre nogen.

Lægen fortsatte:

"Folket har fået sin frihed, I er frie, I er uafhængige! Vær stolte!"

De stirrede sløvt på ham, uden at den fjerneste begejstring lyste op i deres øjne.

Han stirrede igen på dem, ærgerlig over deres ligegyldighed, og spekulerede over, hvad han kunne sige, eller hvad han kunne

gøre for at slå et stort slag, for at få opildnet hele denne døde befolkning og opfylde sin indvielsesmission.

Atter fik han på én gang en glimrende ide; han vendte sig om mod Pommel:

"Løjtnant Pommel, vil De gå ind og hente den forhenværende kejsers buste, der står i byrådets mødesal, og bringe den herud tillige med en stol."

Manden kom hurtigt tilbage med den bonapartistiske gipsbuste på den højre skulder og med en træstol med stråsæde i den venstre hånd.

Massarel gik ham i møde, tog stolen, satte den på jorden og stillede den hvide buste på den. Så gik han nogle skridt tilbage og tiltalte den med rungende røst:

"Tyran, tyran! Endelig er du styrtet! På jorden ligger du, i skarnet ligger du! Det undertrykte land rallede under din støvlehæl! Hævnens gud har ramt dig! Skammen og nederlaget har du lært at kende! Du er blevet overvundet og Prøjsen har taget dig til fange! Men på dit sammensunkne kejserdømmes ruiner hæver republikken sig ung og strålende i vejret og tager din sønderbrudte kårde op ..."

Han holdt inde og ventede på bifaldet. Men der kom intet. Bønderne så forfjamskede på hinanden og tav. Busten med det spidse overskæg, som på hver side stod et stykke udenfor kinderne, den ubevægelige buste, der var så velkæmmet som et frisørskilt, så ud, som om den så på Massarel og smilede med sit stivnede, uforanderlige, spottende smil.

Således stod de over for hinanden, Napoleon på stolen og lægen tre skridt foran. Kommandanten følte vreden stige sig til

hovedet. Men hvad skulle han finde på, der kunne røre disse mennesker og få dem revet med?

Hans hånd gled tilfældigvis ned på hans mave og kom til at hvile på revolveren, der sad i hans røde bælte.

Men han fik ikke længere nogen idé. Han kunne ikke en gang finde et eneste ord mere. Så trak han revolveren op, gjorde to skridt fremad og gav på nært hold ild på den forhenværende monark.

Kuglen frembragte i panden et lille sort hul, der så ud som en plet, næsten ingenting. Virkningen var forfejlet. Massarel skød endnu et skud, der frembragte endnu et hul, så et tredje og derpå, uden at standse, de tre sidste. Napoleons pande blev til hvidt støv, men øjnene, næsen og det spidse overskæg var urørte.

Doktoren blev aldeles ude af sig selv, med et spark væltede han stolen, satte den ene fod op på resterne af busten og skrålede i denne triumfatorstilling til den fortumlede forsamling:

"Således ender alle forrædere!"

Men da der stadig ikke viste sig spor af begejstring og alle de omstående kun syntes at være ganske sløve af forbavselse, skreg kommandanten til sit mandskab:

"Nu kan enhver godt gå til sit."

Og han begav sig selv hjemad med så ilsomme skridt, at det så ud, som om han flygtede.

Da han kom ind ad døren, sagde pigen ham, at der i hans venteværelse sad patienter, der havde ventet i tre timer. Det var de to bønderfolk med åreknuderne; seje og tålmodige havde de indfundet sig allerede ved daggry.

Og den gamle mand tog straks fat på sin forklaring:

"Det begyndte med, at der ligesom kravlede myrer op ad benene på mig ..."

Ulven

Det var ved slutningen af jagtmiddagen hos baron des Ravels, at den gamle marquis d'Arville fortalte historien.

Der var blevet holdt stor parforcejagt den dag. Marquis'en var den eneste af gæsterne, der ikke havde været med, for han jagede aldrig.

Under hele det lange måltid var der næsten ikke blevet talt om andet end forskellige jagtbegivenheder. Selv damerne interesserede sig for disse bloddryppende og ofte usandsynlige eventyr, som herrerne skildrede med malende gestus og rungende stemmer.

Marquis'en fortalte godt, i en lidt højstemt, men meget virkningsfuld stil. Han måtte åbenbart ofte have gentaget historien, for han fortalte den flydende og uden at betænke sig for at lede efter ordene:

"Jeg har aldrig selv gået på jagt, min fader heller ikke, min bedstefader heller ikke og heller ikke min oldefader. Denne sidste var imidlertid søn af en mand, der i sit liv jagede flere dyr end alle De, mine herrer, tilsammen. Han døde i 1764 og det er hans død, jeg vil fortælle Dem om.

Han hed Jean, var gift og fader til en dreng, der altså blev min oldefader. Sammen med sin yngre broder François d'Arville boede han på vort slot i Lothringen lige midt i skoven.

François d'Arville havde aldrig giftet sig, han havde aldrig haft nogen anden tanke end jagt.

De gik begge to på jagt hele året igennem, uden afbrydelse, uden standsning og uden at kende til træthed. Det var det

eneste, de brød sig om, og det eneste, de levede for. De talte ikke om andet og forstod sig ikke på andet.

Det var en forfærdelig, en ubønhørlig lidenskab. Den opslugte hele deres hjerte, gennemtrængte hele deres væsen og lod ingen plads tilbage for noget som helst andet.

De havde givet befaling til, at ingen under noget som helst påskud måtte forstyrre dem, når de var på jagt. Da min oldefader kom til verden, var hans ophav netop i færd med at forfølge en ræv og Jean d'Arville var ikke den mand, der af den grund skulle opgive forfølgelsen. Han indskrænkede sig til at bande:

"Så skulle da også satan stå i fyren! Kunne han ikke have ventet, til dyret var flået!"

Hans broder François var endnu ivrigere end han selv. Så snart han stod op om morgenen, gik han ned for at se først til hundene og så til hestene og derefter ud for at skyde fugle omkring slottet, indtil det øjeblik, da jagten på større dyr kunne begynde.

De blev aldrig kaldet andet end marquis'en og den unge herre, for den gang var det ikke skik og brug, således som blandt nutidens tilfældige adel, at benytte sig af titler for at betegne et nedadstigende hierarki, for en marquis' søn er ikke mere greve og sønnen af en vicomte ikke mere baron end en generalsøn af fødsel er oberst. Men vore dages smålige forfængelighed finder nu en gang fornøjelse i dette arrangement.

Nå, lad mig komme tilbage til mine to aner.

De var, lader det til, begge to umådelig høje, knoglede, stærkt behårede, voldsomme og kraftige. Den yngste, der var endnu

større end den ældre broder, havde en så mægtig stemme, at alle bladene på træerne i følge en beretning, han var stolt af, kom i bevægelse, når han ude i skoven opløftede sin røst.

Når de to brødre red ud på jagt, måtte det være et glimrende syn at se de to kæmpemæssige skikkelser svinge sig op i sadlen på deres store heste.

Omtrent midtvinters i året 1763 blev det en ganske forfærdelig kulde og ulvene blev temmelig nærgående.

De angreb endog bønderne selv, når de var blevet for længe ude, luskede hele natten gennem omkring husene, hylede lige fra solen gik ned til den atter stod op, og gjorde staldene tomme.

Der opstod snart de forunderligste rygter. Der blev fortalt om en vældig grå, næsten hvid ulv, som havde ædt to børn, revet armen af en kvinde, bidt struben over på alle vogterhundene på hele egnen og som uden at lade sig skræmme af noget trængte ind i gårdene for at snuse ved dørene. Bønderne forsikrede, at de havde følt dens ånde, der fik lysene til at flimre. Det blev snart til en hel panik. Ingen turde vove sig udenfor husene, når det var blevet mørkt. Dyret fyldte natten med rædsler.

De to brødre d'Arville besluttede, at de ville spore ulven op og dræbe den og de indbød alle de omkringboende adelsmænd til at deltage i jagten.

Det var forgæves. Skovene blev gennemrodede, hvert eneste krat undersøgt, men ulven blev ikke fundet. Andre ulve blev jaget op og dræbt, men ikke den rigtige. Og hver eneste nat, når der om dagen var gjort jagt på den, angreb den som for at hævne sig en eller anden fredelig vejfarende eller slæbte et

stykke kvæg med sig, altid langt fra de steder, hvor der var blevet søgt efter den.

En nat gik dens frækhed endog så vidt, at den sneg sig ind i svinestien på slottet d'Arville og åd de to bedste dyr.

De to brødre blev ude af sig selv af vrede, de betragtede dette angreb som trods fra uhyrets side, som en bevidst fornærmelse, en udfordring. De tog deres bedste hunde, der var vant til at forfølge de frygteligste dyr, med sig og begav sig dirrende af raseri ud på jagt efter ulven.

Lige fra morgengry og til henad den tid, da solen langsomt begyndte at dale ned bag de nøgne træer, gennemstøvede de skovene i alle retninger uden at finde det mindste spor.

Omsider måtte de beslutte sig til at vende hjem med uforrettet sag. Harmfulde og ærgerlige red de i skridt gennem en lang allé, der på begge sider kantedes af tæt krat; de undrede sig over, at ulven kunne blive ved at holde dem for nar og følte sig pludselig grebet af en slags overtroisk frygt.

Den ældste sagde:

"Det kan ikke være noget almindeligt dyr. Man skulle næsten tro, at det formåede at tænke som et menneske."

Den yngste svarede:

"Vi gjorde måske bedst i at lade vor fætter, bispen, velsigne vore kugler eller bede præsten om at sige et par ord over dem."

Derpå tav de i nogen tid.

Jean var den første, der brød tavsheden:

"Se en gang på solen, hvor den er rød. Ulven gør nok ulykker igen i nat."

Han havde endnu ikke talt ud, da hans hest stejlede, mens den, François red på, gav sig til at slå bagud. En bred busk, der

var helt dækket med visne blade, åbnede sig lige foran dem og et vældigt, helt gråt dyr sprang frem og satte afsted gennem skoven.

De udstødte begge en slags glædesbrummen, bøjede sig frem over halsen på deres svære heste, kastede dem fremad med deres legemer, hidsede dem og ansporede dem med stemmen, med bevægelser og med sporerne til en sådan fart, at det så ud, som om de løftede de tunge dyr op mellem deres ben og fløj afsted med dem.

Således red de fremad med lynets hast, brasede gennem buske, satte over kløfter, klavrede op ad bakker og fo'r ned ad skråninger og samtidig blæste de af alle kræfter i deres horn for at tilkalde deres folk og deres hunde.

Men pludselig, midt under dette vanvittige ridt, rendte den ældste broder panden mod en tyk gren, der kløvede hans pandeskal; han gled stendød ned på jorden, mens hesten, som var blevet sky, fo'r videre i fuldt firspring og forsvandt i mørket, der havde sænket sig over skoven.

Den yngste standsede øjeblikkelig, var med et sæt af hesten og nåede lige at gribe broderen i sine arme. Han så straks, at han var død og at hjernen flød sammen med blodet ud gennem såret.

Han satte sig ned ved siden af liget, lagde dets blødende og mishandlede hoved på sine knæ og gav sig med øjnene stift hæftede på den dødes ubevægelige ansigt til at vente. Men lidt efter lidt begyndte han at blive bange, en underlig angst, som han aldrig før havde kendt, bemægtigede sig ham, angst for mørket, for ensomheden og den øde skov og også angst for den

fantastiske ulv, som for at hævne sig på dem havde bevirket hans broders død.

Mørket blev tættere og den stærke kulde fik træerne til at knage. François rejste sig gysende, ude af stand til at blive siddende længere; han havde en fornemmelse af, at han skulle falde i afmagt. Der hørtes ikke en lyd mere, hverken hundenes gøen eller jagthornenes klang, alt gled tavst ud i den usynlige horisont. Denne dybe stilhed i den isnende aften havde noget uhyggeligt og skrækindjagende ved sig.

Med sine kæmpehænder tog han fat på Jeans legeme, løftede det op og lagde det tværs over sadlen for at bringe det tilbage til slottet. Så satte han sig op og red ganske langsomt; hans hoved var fortumlet, som om han havde fået for meget at drikke, og han forfulgtes af frygtelige skrækbilleder.

Men lige på en gang fo'r en stor, utydelig skikkelse forbi på vejen foran ham. Det var ulven. Det gav et sæt i jægeren af rædsel, han havde en følelse af, at noget koldt, som en vanddråbe, gled ned ad ryggen på ham, og forfærdet over dyrets pludselige tilsynekomst gjorde han uvilkårligt korsets tegn for sig som en munk, der fristes af Djævelen. Men hans blik faldt på det livløse legeme foran ham på sadlen, og med ét gik al hans frygt over til vrede og han skummede af ubændigt raseri.

Han sporede sin hest og satte afsted efter ulven.

Han red gennem tykninger, over bakker og rødder, han kom gennem store dele af skove, men han vidste ikke længere, hvor han var, han så intet og ænsede intet uden den hvide plet, der flygtede afsted i mørket foran ham.

Det var, som om også hesten havde fået en ukendt styrke og fyrighed. Med strakt hals galoperede den fremad og rendte

imod træer og klipper, mens den dødes hænder og fødder daskede ned på hver side af sadlen. Tjørnene flåede lange hår ud af dens manke, fra dens pande, der blev flænget af træstammerne, sprøjtede blodet ud og sporene flænsede i dens sider.

På én gang, ligesom månen stod op over højderne, kom hest og rytter ud af skoven og ind i en lille, stenet dal, der var lukket af vældige klippestykker. Ulven, som ikke kunne slippe ud, standsede og vendte sig om.

François udstødte et glædeshyl, der af ekkoet gentoges som en tordenrullen mellem klipperne, og sprang af hesten med sin jagtkniv i hånden.

Med strittende hår og ryggen skudt højt i vejret stod dyret og ventede. Dets øjne lyste som to stjerner. Men førend jægeren begyndte kampen, tog han broderen ned fra sadlen, stillede ham op imod et klippestykke, stivede hans hoved, der var helt tilsølet af blod, af med stene og råbte ham ind i ørene, som om det var en døv, han talte til:

"Pas nu på, Jean, pas nu på!"

Så kastede han sig over dyret. Han følte sig så stærk, som om han kunne styrte bjerge omkuld eller knuse stene mellem hænderne. Dyret ville bide og gjorde forsøg på at komme til at rive hans underliv op, men han greb det i struben og uden en gang at benytte sit våben kvalte han det ganske langsomt, idet han lyttede til, hvorledes åndedrættet og dets hjerteslag hørte op. Og han lo, han nød det som en gud, og mens han strammede sit greb mere og mere skreg han som i en glædesrus:

"Pas på, Jean, pas på!"

Dyret gjorde ikke længere nogen modstand; dets krop faldt slap sammen. Det var dødt.

François tog det op i sine arme og bar det hen og kastede det ned foran broderens fødder, idet han gentog:

"Dér, dér, dér, lille Jean, dér har du det!"

Derpå lagde han begge ligene oven på hinanden over sadlen og begav sig på vej til slottet.

Da han kom hjem, lo og græd han på én gang. Han udstødte triumferende skrig og trippede af fryd, mens han fortalte om dyrets død, men stønnede og rev sig i skægget, mens han fortalte om sin broders.

Sidenefter, når han atter talte om denne dag, plejede han med øjnene fulde af tårer at sige:

"Hvis blot stakkels Jean havde kunnet se mig kvæle den anden, så ville han være død tilfreds, det er jeg sikker på!"

Min tipoldefaders enke indpodede sin søn en stærk afsky for al jagt og denne afsky har forplantet sig fra fader til søn ned til mig."

Marquis'en tav. En af gæsterne spurgte:

"Den historie er vel et sagn, ikke sandt?"

Men fortælleren svarede:

"Nej, jeg giver Dem mit ord på, at den er sand fra ende til anden."

Og med en blid, sagtmodig stemme erklærede en af damerne:

"Det er ligemeget, det er smukt at have sådanne lidenskaber!"

Barnet

Efter at Jacques Bourdillère længe havde svoret, at han aldrig ville gifte sig, skiftede han på én gang mening. Det kom aldeles pludseligt, en sommer, som han tilbragte ved et badested.

En morgen, da han lå lige så lang han var på sandet og iagttog de unge damer, som kom trippende op fra vandet, fik han øje på en lille fod, der slog ham ved sin form og sin ynde. Han løftede blikket noget højere, og hele skikkelsen forekom ham bedårende, skønt han ikke så andet af den end anklerne og hovedet, der ragede op over en flonels-badekappe, som blev holdt omhyggeligt lukket. Han gik for at være en raffineret levemand, det var derfor ikke underligt, at det var formernes skønhed, der først tog ham fangen. Det trylleri, den unge pige, som var god og ligefrem, sund og frisk som hendes læber og kinder, udøvede over ham, holdt ham fast.

Han blev forestillet for hendes familie, der syntes godt om ham, og han blev snart helt vanvittig af kærlighed. Når han langt borte fra på den lange, gule strandbred opdagede Berthe Lannis, skælvede han fra hoved til fod. Når han var sammen med hende, var han tavs, det var ham umuligt at finde på noget at sige, han kunne ikke en gang tænke, således bruste det i hans hjerte og summede det for hans øren. Var det mon kærlighed?

Han vidste det ikke, han forstod det slet ikke, men så meget var sikkert, at han var fuldt og fast bestemt på at gøre den unge pige til sin kone.

Forældrene betænkte sig længe. De var lidt bange for den unge mands dårlige rygte. Han havde en elskerinde, blev der

sagt, en gammel elskerinde, et ældre, langvarigt forhold af den slags, der er som en lænke, man tror, at man kan bryde, men som stadig binder.

Ved siden af denne havde han i kortere eller længere tid elsket alle de kvinder, der kom indenfor hans favns rækkevidde.

Så skiftede han levevis. Han gjorde sig fri uden at samtykke i så meget som blot en eneste gang at gense den kvinde, han så længe havde levet sammen med. En ven ordnede på hans vegne det hele; der blev tildelt hende en pension, som sikrede hendes fremtid. Jacques betalte, men han ville ikke høre tale om hende, han havde foresat sig for fremtiden at glemme alt, selv hendes navn. Hun skrev breve til ham, men han åbnede dem ikke. Hver uge kom der et brev med hendes ubehjælpsomme skrift og hver uge rev han mere og mere rasende over alt, hvad der stammede fra hende, brevet midt over uden at lukke det op og uden at læse en linje af det; han kunne alt for godt tænke sig de bebrejdelser og klager, det indeholdt.

Da den unge piges familie ikke rigtig troede på hans udholdenhed, lod den prøvetiden vare hele vinteren, og gav ham først hen på foråret det eftertragtede samtykke.

Brylluppet fandt sted i Paris en af de første dage i maj.

Det var blevet bestemt, at det unge par ikke skulle på den traditionelle bryllupsrejse. Efter et lille bal, hvor de unge kusiner kunne få lov til at hoppe omkring, men som ikke skulle vare længere end til klokken elleve, for at den lange, højtidelige dag ikke skulle blive alt for trættende, skulle de nygifte tilbringe deres brudenat i forældrenes hus og først næste morgen tidlig rejse alene sammen ned til den strandbred, de var kommet til at

holde så meget af, fordi det var dér, de havde lært hinanden at kende, og dér, at deres hjerter havde fundet hinanden.

Det var blevet aften og inde i dagligstuen blev der danset. Brudeparret havde trukket sig tilbage til et lille, broget, silkebetrukket, japansk kabinet, som den aften lå i halvmørke, kun oplyst af det smægtende skær fra en stor, kulørt lygte, der som et mægtigt æg hang ned fra loftet. Gennem vinduet, der stod på klem, strøg nu og da en svag luftstrøm som et kærtegn hen over deres ansigter, for aftenen var stille og lun, svanger med forårets dufte.

De sagde intet. De sad med hinanden i hænderne og trykkede dem af og til af alle kræfter. Hun stirrede hen for sig med vage, blege øjne, lidt fortumlet over den store forandring, der var foregået i hendes liv, men smilende og rørt, på samme tid lige ved at græde og lige ved at besvime af glæde; hun havde en fornemmelse af, at hele verden havde skiftet udseende ved det, der var hændt hende, og hun følte sig ængstelig til mode uden at vide hvorfor, mens en uforklarlig, vidunderlig træthed sænkede sig over hendes legeme og hendes sjæl.

Han så ufravendt på hende og smilede med et uafbrudt, stift smil. Han ville tale til hende, men kunne ikke finde noget at sige og nøjedes derfor med at tolke hende sin kærlighed ved ømt at trykke hendes hænder. Fra tid til anden mumlede han: "Berthe!" og hver gang hævede hun mildt og kærligt sit blik imod ham; de så et sekund på hinanden, så slog hun blufærdig og lykkelig sine øjne ned for hans gennemtrængende blik.

De andre lod dem være alene. Kun nu og da gik et par, der havde været ude at danse, forbi døren og kastede i forbigående

et stjålent blik ind i kabinettet, som om de var diskrete og fortrolige vidner til et mysterium.

En af sidedørene blev åbnet og en tjener kom ind med en sølvbakke, hvorpå der lå et brev, som et bud lige havde bragt med den besked, at det hastede.

Jacques tog skælvende brevet, han følte sig pludselig gennemtrængt af en ubestemmelig ængstelse som en forudanelse om en ulykke.

Han så længe på konvolutten og på udskriften, der var skrevet med en hånd, han ikke kendte. Han kunne ikke bekvemme sig til at åbne brevet, han havde mest lyst til ikke at læse det, til ikke at se, hvad der stod i det, men putte det i lommen og sige til sig selv: "Lad det vente til i morgen. I morgen er jeg langt borte og så kan jeg være lige glad." Men nede i det ene hjørne stod med en stor, tyk streg under: *Haster stærkt!* Og disse to ord skræmte ham og fik ham til ikke at give efter for sin lyst. Han spurgte:

"Tillader du, min ven?"

Så rev han konvolutten op og læste. Han løb først brevet hastigt igennem, blev ligbleg og gav sig derpå til at læse det endnu en gang, så langsomt, som om han stavede sig igennem alle ordene.

Da han atter løftede hovedet, udtrykte hans ansigt det voldsomste sindsoprør. Han stammede:

"Kære Berthe, det er … det er fra min bedste ven, der er hændt ham en ulykke, en meget stor ulykke. Han trænger til mig nu straks … lige med det samme … det gælder liv og død. Giver du mig lov til at gå min vej en lille halv time? Jeg kommer straks igen."

Hun svarede, rystende og angst:

"Ja, ja, min ven, gå bare!"

Hun syntes, at hun endnu ikke var hans hustru så meget, at hun kunne spørge ham ud og fordre at få nærmere at vide. Han forsvandt og hun blev siddende alene tilbage og hørte på dansemusikken, der lød ind til hende fra stuen ved siden af – – han havde grebet den første den bedste hat, snappet den overfrakke, han tilfældigt fik fat på, og var faret i fuldt firspring ned ad trappen. Nede i porten standsede han og læste i lyset fra gasblusset endnu en gang brevet.

Der stod:

"Min herre!
En kvinde ved navn Ravet, der skal være Deres tidligere elskerinde, er for et øjeblik siden nedkommet med et barn, som hun påstår, at De er fader til. Moderen er lige ved at dø og bønfalder Dem om at komme hen til hende. Jeg har taget mig den frihed at skrive til Dem for at bede Dem tage hensyn til denne sidste bøn fra en kvinde, der forekommer mig at være meget ulykkelig og værdig til medlidenhed.

Med megen agtelse

DR. BONNARD."

Da han trådte ind i den døendes værelse, var dødskampen allerede begyndt. Han kunne først slet ikke kende hende igen. Lægen og to sygeplejersker var henne ved sengen, foran den stod spande med is og rundt omkring på gulvet flød blodigt linned.

På et møbel stod to lys og brændte, og i en lille stråvugge, der var trukket hen bag ved sengen, lå barnet og skreg. Ved hvert af dets skrig forsøgte den forpinte moder, der rystede af kulde under isomslagene, at gøre en bevægelse.

Hun blødte, blødte sig til døde, dræbt af fødslen. Hele hendes liv randt bort; til trods for isen og til trods for al pleje blev den uovervindelige blødning ved og fremskyndede hendes sidste time.

Han faldt på knæ ved siden af sengen, greb den ene af hendes kolde hænder og kyssede den gang på gang; så, lidt efter lidt, nærmede han sig til det magre ansigt, der sitrede, da han rørte ved det. En af sygeplejerskerne stod med et lys i hånden ved siden af sengen, mens doktoren, der havde trukket sig noget tilbage, iagttog dem henne fra den anden ende af værelset.

Hun syntes at samle sine sidste kræfter, og med en stemme, der lød, som om den kom langt borte fra, sagde hun, idet hun kæmpede for at få vejret:

"Jeg dør, min elskede. Lov mig, at du vil blive, til det er forbi. Gå ikke fra mig nu, hører du, forlad mig ikke mere!"

Han trykkede hulkende et kys på hendes pande og mumlede:

"Vær rolig, jeg skal nok blive."

Det varede nogle øjeblikke, førend hun atter kunne tale, så sagde hun:

"Barnet er dit. Jeg sværger det for Guds åsyn, jeg sværger det ved min sjæls salighed, jeg sværger det nu i det øjeblik, jeg skal dø. Jeg har aldrig elsket nogen anden mand end dig … Lov mig, at du vil tage dig af det."

Han forsøgte endnu en gang at tage det stakkels, sønderflængede legeme, som alt blodet var løbet ud af, i sine

arme og ude af sig selv af sorg og samvittighedsnag stammede han:

"Det lover jeg. Jeg sværger dig, at jeg skal opdrage det og holde af det. Det skal aldrig komme fra mig."

Som svar prøvede hun på at kysse ham, men hun var ude af stand til at løfte sit udmattede hoved og måtte nøjes med at række sine hvide læber frem i bøn om et kys. Han bøjede sig ned til hendes mund for at plukke dette sørgelige, bønfaldende kærtegn.

Hun var blevet lidt roligere og hviskede ganske sagte:

"Tag det herhen, at jeg kan se, at du holder af det."

Han gik hen og hentede barnet.

Forsigtigt lagde han det ned på sengen imellem dem og det lille væsen holdt op med at græde. Hun mumlede:

"Rør dig ikke mere."

Han blev siddende ganske stille, og hans brændende hånd omsluttede hendes, der sitrede i dødskampen, ligesom han for lidt siden havde holdt en anden, der dirrede af kærlighed. Fra tid til anden kastede han et flygtigt blik hen på uret, hvor viseren gled over midnat og videre rundt til et, to.

Lægen var gået hjem. De to sygeplejersker havde først med lette skridt listet sig lidt rundt i værelset, men sad nu og halvsov på to stole. Også barnet sov og selv moderen, som lå med lukkede øjne, syntes at være faldet i søvn.

På én gang, netop som det første blege dagslys trængte ind igennem en revne mellem de sammentrukne gardiner, strakte hun armene ud med en så pludselig og voldsom bevægelse, at hun var lige ved at kaste barnet ud af sengen. En slags rallen

arbejdede sig frem af hendes strube, så blev hun liggende på ryggen, stiv og ubevægelig.

Sygeplejerskerne, der var kommet løbende til, erklærede:

"Det er forbi."

Han kastede et sidste blik på den kvinde, som han havde elsket, så så han på uret, der stod på fire, og flygtede bort i kjole uden at tænke på sin overfrakke og med barnet i sine arme.

Bruden havde til at begynde med været meget rolig. I nogen tid var hun blevet siddende for at vente på ham i det lille, japanske kabinet, men da han ikke kom igen, var hun gået ind i stuerne til de andre, tilsyneladende ligegyldig og fattet, men forfærdelig ængstelig. Da hendes moder så, at hun var alene, spurgte hun:

"Hvor er din mand?"

"Oppe på sit værelse; han kommer straks ned igen."

Da der var gået en time og alle begyndte at spørge efter ham, fortalte hun om brevet og om Jacques' fordrejede ansigt og tilstod, at hun frygtede for, at der skulle være sket en ulykke.

Hele selskabet ventede endnu noget, så tog gæsterne bort og kun de nærmeste slægtninge blev tilbage. Klokken tolv blev bruden lagt i seng, hun rystede af gråd. Moderen og to tanter blev siddende oppe ved siden af hendes seng og hørte hende hulke uden at kunne finde noget at trøste hende med … Faderen var gået hen på politistationen for at skaffe oplysning om den forsvundne.

Da klokken nærmede sig fem, lød en let støj ude i korridoren, en dør blev lukket op og sagte lukket igen og pludseligt vækkedes det stille hus af en høj klynken som en kats mjaven.

De tre damer fo'r op fra deres stole og med et sæt var Berthe ude af sengen og styrtede, indhyllet i sin hvide natdragt, hen imod døren uden at ænse moderen og tanterne, der søgte at holde hende tilbage.

Ligbleg, stønnende og med et barn i sine arme trådte Jacques ind i værelset.

De fire kvinder stirrede fortumlet på ham, men Berthe, som på en gang var blevet dristig, løb med hjertet sammensnøret af angst hen til ham:

"Hvad er der sket? Svar mig, hvad er der sket?"

Han så ganske forstyrret ud og svarede med brudt stemme:

"Der er sket ... der er sket det, at jeg har et barn. Jeg kommer lige fra moderens dødsleje ..."

Og med sine kejtede hænder løftede han det grædende barn op imod hende.

Uden at sige et ord tog Berthe barnet, kyssede det og trykkede det ind imod sig, så så hun op på sin mand med et par øjne, der stod fulde af tårer:

"Moderen er død, siger du?"

Han svarede:

"Ja, for et øjeblik siden ... i mine arme ... Jeg havde brudt med hende ... allerede i fjor sommer ... Jeg vidste slet ikke noget om det ... Det var lægen, der sendte bud efter mig ..."

Berthe kyssede atter barnet og hviskede:

"Så vil vi to opdrage det sammen."

En julehistorie

Doktor Bonenfant ledte i sin hukommelse og gentog med halv stemme:

"Et juleminde? ... Et juleminde? ..."

Og pludselig udbrød han:

"Nu har jeg det! Jo, vist kan jeg fortælle en julehistorie og oven i købet en meget fantastisk. Jeg har set et mirakel! Ja, mine damer, et mirakel, der skete julenat.

Det undrer Dem måske at høre mig, der ikke tror på noget, tale således. Men det er ikke desto mindre tilfældet. Jeg har set et mirakel, siger jeg Dem, set det med mine egne øjne, bogstavelig talt set det.

Overraskede det mig? Nej, egentlig talt ikke, for selv om jeg ikke tror på det, De tror, så tror jeg på troen, og jeg ved, at den er i stand til at flytte bjerge. Jeg kunne nævne Dem en masse eksempler, men det ville bare forarge Dem og jeg ville udsætte mig for at forringe virkningen af min historie.

Jeg må forud tilstå, at selv om jeg ikke blev meget overbevist eller lod mig omvende af det, jeg så, så greb det mig i det mindste dybt og jeg skal prøve på at fortælle Dem det så enkelt og enfoldigt, som om jeg var i besiddelse af en sand tyrkertro.

Jeg var den gang læge på landet og boede i den lille landsby Rolleville, midt i Normandiet.

Vinteren var det år ganske forfærdelig streng. Hen imod slutningen af november begyndte det at sne, efter at det først havde været frostvejr i mange uger. Fra nord kom store, tykke skyer drivende og de hvide flokke trådte deres dans.

På en nat var hele egnen begravet i sne.

Gårdene, der lå gemt i deres ensomhed bag de lange rækker høje, rimpudrede træer, så ud, som om de sov under dette lette og tætte, hvide mos.

Der hørtes ikke en lyd ud over de øde marker. Kun ravnene samlede sig i flokke og kredsede rundt under den tunge himmel for at søge efter noget at spise. Men de fandt intet og slog sig ned over den stivnede jord og gav sig til at pikke med deres næb i sneen.

Der hørtes intet uden den ustandselige, svage gliden af det hvide støv, der blev ved at falde.

Det varede otte dage i træk, så holdt sneen endelig op. Jorden havde en kåbe på fem fods tykkelse over sig.

Og tre uger endnu blev kulden ved at være lige streng. Om dagen lyste en himmel så klar som blåt krystal og om natten hvælvede en bue, oversået med stjerner, der skinnede som rim, sig over sneens glatte, hårde og blanke flade.

Markerne, gærderne og elmene, alt syntes at være dødt, dræbt af kulden. Hverken mennesker eller dyr vovede sig længere uden for. Kun de tynde røgstriber, der i den iskolde luft steg lige op i vejret fra skorstenene på hytterne i de hvide skjorter, røbede, at der var folk, der levede.

Fra tid til anden knagede og bragede det i træerne, som om deres skeletter brast under barken, og undertiden kunne en gren gøre sig løs og falde til jorden, den altovervindelige frost havde tørret saften ud og skåret fibrene over.

Gårdene, der lå hist og her, spredte over markerne, syntes at være hundrede mile fjernede fra hinanden. Folkene fristede livet, som de bedst kunne.

Jeg dristede mig kun til at se til mine nærmestboende patienter, men var alligevel hvert øjeblik udsat for, at islaget skulle briste under mig og at jeg skulle blive begravet i den bløde sne underneden.

Jeg opdagede snart, at en mystisk rædsel havde sænket sig over egnen. En sådan hjemsøgelse, tænkte bønderne, kunne ikke være naturlig. De påstod, at de, når det begyndte at skumre, hørte stemmer, lange fløjtetoner og hemmelighedsfulde skrig.

Disse skrig og denne fløjten stammede uden tvivl fra trækfuglene, som helst flyver i tusmørket, og som i store masser flygtede syd på. Men hvad kan det nytte at præke fornuft for forskræmte mennesker? En uforklarlig angst havde bemægtiget sig alle sind og bønderne var fuldt og fast forberedte på, at der ville hænde en eller anden mærkelig begivenhed.

Fa'r Vatinels smedje lå lidt udenfor landsbyen Épivent, lige ud til hovedlandevejen, som nu ikke var til at skelne under sneen. Da beboerne manglede brød, besluttede smeden sig til, at han ville gå ind til landsbyen. Han drev nogle timer hen med at snakke om tingene i de seks huse, der udgjorde egnens centrum, fik sit brød, de sidste nyheder og blev indpodet lidt af den angst, der havde smittet dem alle.

Han begav sig hjemad, før det blev mørkt. Pludselig, som han gik langs med en hæk, syntes han, at han så et æg ligge i sneen. Ja, det var rigtigt nok, der lå virkelig et æg, som var lige så hvidt som alt det øvrige. Han bukkede sig ned for bedre at undersøge det. Hvor kom det fra? Hvilken høne kunne have fundet på at liste sig ud af hønsehuset for at lægge et æg her på dette sted?

Smeden var forbavset og kunne slet ikke begribe det, men han samlede ægget op og tog det med hjem til sin kone.

"Her skal du se, mo'r, det er et æg, jeg fandt på vejen."

Konen rystede på hovedet:

"Et æg på vejen? I det vejr? Du må jo have drukket noget."

"Vist har jeg ej, mo'r, det lå lige ved en busk og det var ganske varmt endnu. Jeg puttede det ind på brystet, for at det ikke skulle fryse. Du kan spise det til middag."

Ægget blev lagt ned i suppegryden og smeden gav sig til at fortælle om alt det, der blev sagt rundt på egnen.

Konen hørte spændt på ham, hun var blevet ganske bleg:

"Ja, det kan nok have sin rigtighed. Forgangen aften hørte jeg det også pibe, men jeg troede, det kom fra ilden."

De satte sig til bords og spiste først suppen, så, mens manden smurte smør på sit brød, tog konen ægget og undersøgte det med et mistroisk blik:

"Hvis der nu var noget inden i det?"

"Hvad skulle det være?"

"Ja, hvor skal jeg vide det?"

"Å, snak! Spis det bare og lav ingen tossestreger."

Hun pillede skallen af, det så ud som alle andre æg og var ganske friskt.

Hun gav sig tøvende til at spise det, smagte omhyggeligt på det, skød det fra sig og tog det igen. Manden spurgte:

"Nå, hvad smager det så af?"

Hun svarede ikke, men spiste det helt op. Så på én gang stirrede hun på manden med et par stive, forvildede, vanvittige øjne, løftede begge armene, skælvede fra hoved til fod og rullede

ned på gulvet, hvor hun vred sig i de frygteligste krampetrækninger.

Hele natten lå hun således med alle lemmerne forvredne og uafbrudt udstødende de forfærdeligste skrig. Smeden, der ikke havde kræfter nok til at blive ved at holde hende, så sig nødsaget til at binde hende.

Hele tiden hylede hun uden at blive træt:

"Han sidder i kroppen på mig! Han sidder i kroppen på mig!"

Den næste morgen blev jeg hentet. Jeg anordnede alle mulige beroligende midler uden at opnå det mindste resultat. Hun var blevet gal.

Med en utrolig hastighed og til trods for sneen, der tårnede hindringer i vejret, løb nyheden, den mærkelige nyhed, fra gård til gård:

"Smedens kone er blevet besat af Djævlen!"

Alle vegne fra kom bønderne dryssende, men ingen af dem turde vove sig indenfor. Allerede på lang afstand kunne man høre de gyselige skrig, der var så høje og skingrende, at man ikke skulle tro, at de stammede fra et menneskeligt væsen.

Præsten blev underrettet om, hvad der var foregået. Det var en gammel og enfoldig Herrens tjener. Han skyndte sig at indfinde sig i messeskjorte, som om det var en døende, der skulle berettes. Han strakte armene ud og fremsagde en række djævlebesværgelser, mens fire mænd holdt den frådende kvinde fast på sengen.

Men den onde ånd lod sig ikke jage bort.

Det blev jul, uden at vejret havde forandret sig.

Juleaftens morgen kom præsten hen til mig.

"Jeg havde lyst," sagde han, "til at lade den stakkels kvinde komme til stede ved gudstjenesten i nat [Note 2)]. Måske vil Gud i den samme time, hvor han lod sig føde af en kvinde, gøre et mirakel og helbrede hende."

Jeg svarede ham:

"Det er sikkert en heldig tanke, hr. pastor. Hvis højtideligheden gør indtryk på hende – og jeg kan ikke tænke mig noget, der bedre ville være i stand til at bevæge hende – kan hun reddes uden nogen anden kur."

Den gamle præst mumlede:

"Jeg ved, at De ikke er troende, doktor, men vil De ikke nok hjælpe mig alligevel? Vil De påtage Dem at bringe hende hen i kirken?"

Jeg lovede ham at gøre, hvad jeg kunne for at hjælpe ham.

Det blev aften og derefter nat. Kirkeklokken gav sig til at ringe, henover de hvide, iskolde sneflader bares dens klagende røst ud i det mørke, stille verdensrum.

Sorte skikkelser dukkede frem og vandrede, lydigt følgende klokkens malmkalden, i grupper hen imod kirken. Fuldmånen, der med sit skarpe, glansløse skin oplyste hele horisonten, fik markerne til at se endnu mere øde og trøstesløse ud.

Jeg tog fire stærke mænd med mig og gik hen til smedjen.

Den besatte lå bundet på sit leje og hylede stadig. Til trods for den vanvittige modstand, hun gjorde, blev hun klædt ordentligt på og de fire mænd slæbte hende med sig.

Kirken var nu helt fuld, kold og strålende oplyst. Forsangerne sang deres ensformige svar, orglet bruste, og kordrengens lille klokke skingrede og ledede menighedens bevægelser.

Jeg lod konen og hendes bevogtere blive i præstegården og ventede, indtil det øjeblik, jeg anså for det gunstigste, var kommet.

Jeg valgte øjeblikket lige efter altergangen. Alle bønderne, både mændene og kvinderne, havde modtaget deres gud for at forsone hans strenghed. Der var dødstille i kirken, mens præsten fuldendte det hellige mysterium.

På min befaling blev porten lukket op og mine fire hjælpere kom slæbende med den gale.

Så snart hun fik øje på lysene, den knælende forsamling, det strålende kor og det gyldne alter, begyndte hun at slå om sig med en sådan styrke, at hun var lige ved at slippe løs, og udstødte så gennemtrængende hvin, at en rædselsgysen løb gennem kirken. Alle de troende rejste sig og mange af dem flygtede.

Man kunne næsten slet ikke længere tænke sig, at det var et menneskeligt væsen, alle hendes lemmer var forvredne, ansigtet fortrukket og øjnene vanvittige.

De slæbte hende helt hen foran trinnene op til koret, og holdt hende fast, mens hun lå sammenkrøbet og vred sig.

Præsten havde rejst sig fra sin knælende stilling og stod og ventede. Da mændene standsede, tog han monstransen med guldstrålerne og den hvide hostie i midten, gik et par skridt frem og løftede den op over sit hoved som et mål for den besattes vilde, flakkende øjne.

Hun hylede stadig, men hendes blik hæftede sig stift på den skinnende genstand.

Og præsten blev stående i den samme stilling, så ubevægelig, at man kunne have antaget ham for en statue.

Det varede længe, meget længe.

Konen syntes at blive betaget af frygt, forhekset. Hun stirrede på monstransen, endnu gennemrystet af forfærdelige, men kortvarigere trækninger. Hun skreg også stadig, men hendes stemme lød mindre sønderrivende.

Det varede længe endnu.

Det var, som hun ikke længere formåede at slå øjnene ned, som om hendes blik var nittet fast til monstransen. Hendes skrig var gået over til en sagte stønnen og hendes stive legeme slappedes og sank sammen.

Hele menigheden havde kastet sig på knæ og lå med hovederne dybt bøjet.

Nu sænkede den besatte med en lynsnar bevægelse et par gange øjenlågene og løftede dem straks igen, som om hun var ude af stand til at tåle synet af sin Gud. Hun tav. Pludselig lagde jeg mærke til, at hendes øjne blev ved at være lukkede. Hun sov, hypnotiseret – nej, undskyld! – besejret af den lange, vedholdende beskuelse af den gyldne, strålende monstrans, overvundet af den triumferende Kristus.

Hun blev båret ud og præsten steg atter op til alteret.

Menigheden, der var dybt betaget, istemmede et takkende *Te Deum*.

Konen sov fyrre timer i træk, så vågnede hun uden at kunne huske det ringeste hverken om besættelsen eller om sin befrielse.

Der har De, mine damer, det mirakel, jeg har oplevet."

Doktor Bonenfant tav, så tilføjede han i en ærgerlig tone:

"Jeg kunne ikke sige nej til at attestere det skriftligt."

Dronning Hortense

I Auteuil, hvor hun boede, hed hun aldrig andet end dronning Hortense. Ingen vidste af hvilken grund. Måske var det, fordi hun talte så bestemt som en officer, der kommanderer sit mandskab. Måske fordi hun var så lang, så knoklet og så bydende i hele sin fremtræden. Eller måske fordi hun herskede over et helt folk af husdyr, hunde, katte, høns, kanariefugle og papegøjer, alle de dyr, gamle jomfruer plejer at kåre til deres yndlinge. Men hun kendte slet ikke til at forkæle sine dyr og tiltalte dem heller ikke med alle de barnagtige kælenavne, der ellers synes at strømme fra kvindernes læber ud over en snurrende kats fløjlsbløde skind. Hun herskede med myndighed over sine dyr, hun regerede over dem.

Hun hørte til den race af gamle jomfruer, hvis stemmer er bydende, hvis bevægelser er bryske og hvis hjerter synes at være stenhårde. Hun sørgede altid for at have en ung tjenestepige, fordi ungdommen bedst kan bøje sig og lempe sig efter en bestemt vilje. Hun tålte hverken modsigelser, indvendinger, nøleri, skødesløshed, dovenskab eller træthed. Ingen havde nogensinde hørt hende beklage sig, ytre noget som helst savn eller misunde nogen som helst. Med en fatalists overbevisning plejede hun altid at sige: "Enhver får, hvad der tilkommer ham." Hun gik ikke i kirke og holdt ikke af præster. Hun var i det hele taget ikke synderlig troende, og betegnede alt, hvad der hørte religionen til, som "tåreperserkram".

I tredive år havde hun boet i sit lille hus, der med en lille have foran lå ud til vejen, og i den tid havde hun aldrig forandret det

mindste i sine vaner, kun skiftede hun ubarmhjertigt piger, så snart de blev en og tyve år.

Når hendes hunde, katte og fugle døde af alderdom eller omkom ved et ulykkestilfælde, erstattede hun dem uden at fælde en tåre eller føle spor af savn straks med andre. De døde dyr gravede hun ved hjælp af en lille spade ned i et af bedene og jævnede med nogle ligegyldige spark jorden over dem.

Hun havde kun nogle få bekendte i Auteuil, et par embedsmandsfamilier, hvor mændene hver dag tog ind til Paris. Af og til blev hun indbudt til at komme for at drikke en kop te med dem om aftenen. Hun faldt regelmæssigt i søvn i disse selskaber og måtte vækkes, når hun skulle hjem. Hun tillod aldrig nogen at følge sig, for hun kendte ikke til at være bange hverken dag eller nat. Hun syntes ikke at holde af børn.

Hun udfyldte sin tid med alle mulige mandlige arbejder, hun huggede og savede brænde, snedkererede og gartnererede, reparerede på sit hus, der var gammelt, og gjorde endog af og til lidt murerarbejde.

Hun havde nogle slægtninge, der plejede at besøge hende et par gange om året, ægteparret Cimme og familien Colombel. De to koner var hendes søstre, den ene havde giftet sig med en materialhandler, den anden med en mand, der havde så mange penge, at han lige akkurat kunne leve af dem. Cimmes havde ingen børn, Colombels havde tre: Henri, Pauline og Joseph. Henri var tyve år, Pauline sytten, men Joseph kun tre, han var kommet på et tidspunkt, da ægteparret havde troet, at det var umuligt, at de kunne få flere.

Den gamle jomfru nærede ikke nogen som helst kærlighed til sin familie.

I foråret 1882 blev dronning Hortense pludselig syg. Naboerne sendte bud efter en læge, men hun jog ham bort, og da noget senere en præst indfandt sig, sprang hun halvnøgen ud af sengen for at kaste ham på døren.

Den lille tjenestepige græd og lavede kamillete til hende.

Da hun havde ligget tre dage i sengen, tog sygdommen en så alvorlig vending, at bødkeren ved siden af efter samråd med lægen, der havde tiltvunget sig adgang, skrev til de to familier, der udgjorde den gamle jomfrus hele slægt, og opfordrede dem til at komme.

De fulgte opfordringen og kom med samme tog ved titiden næste morgen. Colombels havde taget den lille Joseph med sig.

Det første, de fik øje på, da de kom ind ad havelågen, var pigen, der sad på en stol og græd.

På måtten udenfor hoveddøren lå en hund og sov, og to katte, som man godt kunne have troet var døde, døsede med lukkede øjne og med poterne og halen strakt dovent fra sig i de to vindueskarme.

En stor, kaglende høne med en flok kyllinger, som var klædt i gule dun, der var så lette som vat, spankede om i den lille have. På muren hang et stort med fuglegræs fyldt bur, hvor en mængde fjedrede småvæsener kvidrede nok så fornøjet i den varme forårsmorgens stærke solskin.

I det andet bur, der lignede et lille schweizerhus, sad to selskabsfugle ved siden af hinanden, ubevægelige på deres pind.

Cimme, en meget korpulent og forpustet person, der altid trængte sig først frem alle vegne og hensynsløst skubbede alle

andre, ligegyldigt om det var mænd eller kvinder, til side, spurgte:

"Nå, Céleste, det går nok dårligt, hvad?"

Den unge pige klynkede gennem sine tårer:

"Hun kan ikke en gang kende mig længere. Doktoren siger, at det er på det sidste."

De så alle på hinanden.

Fru Cimme og fru Colombel kastede sig øjeblikkelig, uden at sige et ord, i hinandens arme. De lignede hinanden meget, de havde altid begge været lige glatskilte og gik altid med røde cashmeresjaler, der luede som bål.

Cimme vendte sig om og sagde alvorligt til sin svoger, en bleg, gul og mager mand, hvis helbred var undergravet af en mavesygdom, og som desuden haltede stærkt:

"Så er det minsandten på høje tid, vi kom."

Men ingen havde rigtig mod til at gå ind til den døende, der lå i stueetagen. Selv Cimme holdt sig tilbage. Det var Colombel, der først bestemte sig, vuggende i gangen som en skibsmast gik han ind i huset, hans jernbeslåede stok klirrede mod stentrinenne.

De to damer vovede sig bagefter og Cimme sluttede toget.

Lille Joseph blev udenfor for at lege med hunden.

En solstråle faldt på tværs hen over sengen og belyste den døendes hænder, der trak sig nervøst frem og tilbage og uafladeligt åbnede og lukkede sig, mens fingrene bevægede sig, som om de udtrykte tanker, som om de havde noget at sige og forklare. Hele den øvrige del af legemet lå stiv og ubevægelig under tæppet. Ikke en muskel fortrak sig i det skarpe ansigt. Øjnene var lukkede.

Familien stillede sig op i en halvkreds omkring sengen og gav sig, uden at sige noget, til at stirre på det smalle bryst, der kun med stort besvær kunne trække vejret. Pigen var fulgt med ind og jamrede sig stadig.

Endelig spurgte Cimme:

"Hvad siger lægen ellers?"

Pigen stammede:

"Han siger, at der ikke er mere at gøre. Hun skal bare have ro."

Den gamle jomfru gav sig pludselig til at bevæge læberne svagt. Det så ud, som om de udtalte tavse ord, ord, der lå gemt inde i den døendes hoved, og hændernes underlige bevægelser blev endnu rappere.

På én gang gav hun sig til at tale med en tynd, spinkel stemme, der var helt forskellig fra hendes almindelige, en stemme, der lød, som om den kom langt borte fra, måske fra det inderste af det hjerte, der altid havde været lukket.

Cimme listede sig bort på tåspidserne, han fandt det alt for sørgeligt at se på. Colombel, hvis vanføre ben trættedes af at stå, satte sig ned.

De to damer blev derimod stående.

Dronning Hortense talte så hurtigt, at det næsten ikke var muligt at forstå, hvad hun sagde. Hun kom med navne, mange navne og kaldte kærligt på indbildte væsener:

"Kom herhen, lille Philippe, og kys moder. Du holder jo meget af din lille moder, ikke sandt? Rose, du må passe på din lille søster, mens jeg er ude. Lad hende endelig ikke være alene, hører du, og rør for Guds skyld ikke ved tændstikkerne."

Hun tav et par sekunder, så sagde hun lidt højere, som om hun kaldte:

"Henriette!"

Hun ventede et øjeblik, så fortsatte hun:

"Sig til din fader, at jeg må tale med ham, inden han går på kontoret."

Atter tav hun og så kom der pludseligt:

"Jeg har det ikke rigtig godt i dag, min ven. Du må love mig ikke at komme for sent hjem. Du kan jo sige til kontorchefen, at jeg er syg. Du kan nok forstå, at det er farligt at lade børnene være alene, når jeg ligger i seng. Til middag skal jeg lave en riskage. Det holder børnene så meget af. Du kan tro, Claire vil blive henrykt!"

Hun gav sig til at le, det var en ung, kåd latter; således havde hun aldrig lét før:

"Nej, se på Jean, hvor han ser grinagtig ud! Den lille gris, han har hele ansigtet fuldt af syltetøj. Nej, se dog på ham!"

Colombel, som hvert øjeblik flyttede på sit syge ben, der var anstrengt af jernbaneturen, mumlede:

"Hun fantaserer. Hun tror, at hun har mand og børn; det er dødskampen, der begynder."

De to søstre rørte sig ikke af pletten, de så overraskede og dumme ud.

Pigen spurgte:

"Vil De ikke lægge hat og sjal? Værs'go at gå ind i stuen."

De gik uden at have mælet et ord og Colombel haltede bagefter. Den døende lå igen alene.

Da damerne havde skilt sig af med overtøjet, lod de endelig hvile falde på sig. Den ene af kattene sprang ned fra

vindueskarmen, strakte sig og hoppede op i skødet på fru Cimme, der gav sig til at klappe den.

Inde fra stuen ved siden af kunne de høre den døendes stemme. I sin sidste stund levede den gamle jomfru det liv, hun måske bestandig havde higet efter, levede sine drømme i det øjeblik, da alt skulle til at være forbi for hende.

Ude i haven legede Cimme med Joseph og hunden. Den tykke, gemytlige mand morede sig kosteligt over at være på landet og skænkede ikke længere den døende en tanke.

Men han mærkede snart, at han var sulten, og gik ind igen for at sige til pigen:

"Hør en gang, lille ven, kan du ikke lave noget frokost til os? Hvad har damerne lyst til?"

De blev enige om, at det skulle være en omelet med purløg, boeuf med nye kartofler, lidt ost og brød og en kop kaffe.

Fru Colombel gav sig til at rode i sin lomme efter sin portemonnæ, men Cimme standsede hende og vendte sig om imod pigen:

"Har du ingen penge?"

"Jo, jeg har."

"Hvor mange?"

"Femten francs."

"Det er nok. Skynd dig så bare, jeg er lige ved at dø af sult."

Fru Cimme kastede et blik ud i haven på de solbelyste slyngplanter og på et par duer, der sad og kurrede på taget overfor, og sagde i en bedrøvet tone:

"Det er rigtignok sørgeligt, at vi er kommet i en så trist anledning. Ellers ville det være dejligt at være på landet i dag."

Hendes søster sukkede uden at svare og Colombel, der blev lidt ængstelig ved tanken om måske at blive trukket med på en tur, mumlede:

"Det er dog nederdrægtigt, så det ben generer mig i dag."

Lille Joseph og hunden gjorde et skrækkeligt spektakel; den ene udstødte vilde glædeshyl og den anden gøede af alle kræfter. De legede tagfat rundt om de tre bede og sprang afsted, som om de var gale.

Den døende blev ved med at ligge og kalde på sine børn. Hun talte med dem, og bildte sig ind, at hun klædte dem på, at hun kælede for dem og lærte dem at læse:

"Nå, lille Simon, gentag det nu: A B C D. Nej, du siger det ikke rigtigt. Hør godt efter: D D D, kan du det så? … Sig det blot én gang til …"

"Det er dog løjerligt, hvad man kan finde på at sige i sådanne øjeblikke," bemærkede Cimme.

Fru Colombel fik samvittighedsskrupler og sagde:

"Det er måske det rigtigste at gå ind til hende."

Men svogeren fik hende hurtigt fra det:

"Hvad skulle det gøre godt for? Vi kan dog ikke forandre noget i hendes tilstand og vi har det jo meget bedre her ude."

Der var ingen, der gjorde indsigelser. Fru Cimme havde fortabt sig i beskuelsen af de to selskabsfugle. Hun holdt en lovtale over deres ejendommelige troskab mod hinanden og dadlede mændene, fordi de ikke fulgte deres eksempel. Cimme gav sig til at le, så på sin kone og nynnede drillevornt: "Tra-la-la", som for at lade de andre forstå, at han havde sine egne meninger om nødvendigheden af den ægteskabelige troskab.

Colombel, der nu var lige ved at få ondt af sult, bankede i gulvet med sin stok.

Den anden kat sprang ned fra vinduet og spadserede af med halen lige i vejret.

De kom ikke til bords, førend klokken var over et.

Da Colombel, der af sin læge havde fået ordre til kun at drikke virkelig god Bordeaux, havde smagt på vinen, kaldte han på pigen:

"Å, sig mig en gang, lille ven, er der ikke noget bedre vin nede i kælderen?"

"Jo, der er den fine vin, frøkenen plejede at sætte på bordet, når De kom på besøg."

"Godt, så hent os tre flasker af den."

De smagte på den og fandt den udmærket. Det var ikke nogen særlig god vin, men den havde ligget femten år i kælderen.

Cimme erklærede:

"Det er en rigtig sygevin."

Colombel, som havde fået en rasende lyst til at komme i besiddelse af, hvad der var tilbage af den, spurgte pigen:

"Hvor meget er der igen?"

"Å, det er der næsten alt sammen. Frøk'nen drak så godt som aldrig noget af den. Det er de flasker, der ligger allerbagest."

Colombel vendte sig om mod sin svoger:

"Hør, Cimme, vil du ikke overlade mig den vin? Du kan jo få noget andet i stedet for. Den vil være en ren velsignelse for min mave."

Hønen var med alle sine kyllinger kommet spadserende ind i stuen. De to damer morede sig med at kaste brødkrummer til

dem.

Joseph og hunden, der begge havde fået nok at spise, blev sendt ud i haven.

Dronning Hortense talte stadig, men hendes stemme var nu blevet så svag, at ordene ikke længere kunne skelnes.

Da de havde drukket deres kaffe, gik de alle ind for at se, hvorledes hun havde det. Hun lå ganske stille.

Så gik de igen og satte sig ud i haven for at fordøje.

Pludselig gav hunden sig til at kredse rundt om stolene lige så hurtigt, den kunne, den havde noget i flaben. Drengen løb som en besat bag efter den. De forsvandt begge to ind i huset.

Cimme, der havde sat sig således, at solen varmede hans mave, var faldet i søvn.

Den døende gav sig igen til at tale højt og pludselig udstødte hun et skrig.

De to damer og Colombel skyndte sig ind til hende for at se, hvad der var på færde. Cimme vågnede, men rørte sig ikke af pletten, han var ingen ven af den slags sindsbevægelser.

Den døende sad op i sengen og hendes øjne flakkede forvildet rundt. For at slippe bort fra Joseph var hunden sprunget op på sengen, havde skrævet over den syges ansigt og sad nu forskanset bag hovedpuden, hvorfra den med sine små funklende øjne stirrede på sin legekammerat, parat til straks igen at springe ned og begynde forfra. I flaben havde den en af frøkenens tøfler, som var blevet helt flænget efter i over en time at have tjent den til legetøj.

Drengen, som var blevet bange for den skindmagre kvindeskikkelse, der pludselig knejsede foran ham, stod ved fodenden af sengen uden at turde røre sig.

Hønen, der var smuttet ind sammen med de andre, fløj forskræmt op på en stol og kaldte som en fortvivlet på alle sine kyllinger, der pippede ynkeligt mellem stolens fire ben.

Med en hjerteskærende stemme råbte dronning Hortense:

"Nej, nej, jeg vil ikke dø ... jeg vil ikke ... jeg vil ikke! ... Hvem skal opdrage mine børn? ... Hvem skal tage sig af dem? ... Hvem skal holde af dem? ... Nej, jeg *vil* ikke dø ... jeg vil ikke ... jeg vil ..."

Hun faldt tilbage på ryggen. Det var forbi.

Hunden sprang ned fra sengen og fo'r lystigt rundt i værelset.

Colombel løb hen til vinduet og kaldte på sin svoger:

"Skynd dig! Skynd dig! Jeg tror, at hun er færdig."

Cimme rejse sig modvilligt og gik ind til de andre, idet han mumlede:

"Det trak skam ikke så længe ud, som jeg havde ventet."

Tilgivelsen

Hun var blevet opdraget i et af de hjem, som lever indelukkede i sig selv, og som synes at stå udenfor alt. De politiske begivenheder gør intet som helst indtryk på dem; der bliver nok talt om dem ved bordet, men de forskellige regeringsforandringer går for sig så langt, langt borte, at de omtales på samme måde som noget, der hører historien til, som Ludvig den Sekstendes død eller Napoleons tilbagekomst fra Elba.

Tiden udvikler sig, sæderne ændres og moderne afløser hinanden. Det mærkes ikke i det rolige hjem, hvor man trofast vedbliver at følge de en gang vedtagne skikke. Og sker der i omegnen en eller anden skandale, så dør den på husets tærskel. Kun faderen og moderen veksler om aftenen et par ord om den, men det er med dæmpet stemme, fordi væggene over alt har øren. Meget diskret siger faderen:

"Har du hørt om den skrækkelige historie hos Rivoils?"

Og moderen svarer:

"Ja, hvem skulle dog have troet det? Det er forfærdeligt."

Børnene aner intet og de bliver voksne og træder ud i livet med bind for øjnene og bind for forstanden uden at have fjerneste begreb om, hvad tilværelsen egentlig er, uden at vide, at menneskene ikke tænker, som de taler og ikke taler, som de handler, uden at vide, at man må leve i krig eller i det mindste i væbnet fred med alle andre og at man bliver bedraget, hvis man er for troskyldig, skuffet, hvis man er for oprigtig, og mishandlet, hvis man er for god.

Hos enkelte af dem varer denne forblindelse lige til døden; de er til den grad indpodet med redelighed, ærlighed og æresfølelse, at intet er i stand til at åbne øjnene på dem.

De andre skuffes, uden at det endda står dem rigtig klart, hvad der er sket. De mister fodfæstet og tumler fortvivlede og forvildede videre, indtil de dør i den faste tro, at en enestående uheldsvanger skæbne har drevet sit spil med dem, og at de er blevet et offer for ganske særligt ulykkelige begivenheder og ganske særligt onde mennesker.

Savignols havde en datter, der hed Berthe. Da hun var atten år gammel, giftede de hende med en ung mand fra Paris, Georges Baron, der spekulerede på børsen. Han så godt ud, talte godt for sig og havde et tilstrækkeligt tillidsvækkende ydre, men på bunden af sit hjerte gjorde han tykt nar ad sine gammeldags svigerforældre, som han, når han var sammen med sine venner, kaldte: "De kære oldtidslevninger".

Han var af god familie og den unge pige var rig. De bosatte sig i Paris.

Skønt hun levede i hovedstaden, blev hun ved at være lige provinsiel. Den store by, dens elegance, dens fornøjelser og dens klæder vedblev at være hende lige så fremmed som livet selv med dets mysterier og dets skændsler.

Hun gik fuldstændig op i sit hjem og kendte næsten intet ud over den gade, hun boede i. Når hun en enkelt gang vovede sig hen i et andet kvarter, havde hun en fornemmelse af, at hun havde foretaget en lang rejse til et fremmed og ukendt land. Så sagde hun om aftenen:

"I dag har jeg været helt ovre på den anden side af boulevarderne."

To eller tre gange om året tog hendes mand hende med i teatret. Det var for hende en fest, hun huskede længe, og som hun blev ved at tale om.

Tre måneder efter kunne hun godt en dag ved middagsbordet på en gang briste i latter og sige:

"Nej, kan du huske ham, der klædte sig ud som general og galede som en hane?"

Hendes bekendtskabskreds indskrænkede sig til to familier, som de var lidt i slægt med, og som for hende repræsenterede hele menneskeheden. Hun kaldte dem aldrig andet end: Martinets og Michelins, som om der ikke kunne være tale om andre.

Hendes mand levede, som han havde lyst til. Han kom hjem, når han ville, somme tider først ved daggry, og undskyldte sig med, at han havde haft forretninger. Han generede sig i det hele taget ikke, for han var alt for vis på, at det aldrig ville falde hende ind at fatte nogen mistanke.

Men en morgen fik hun et anonymt brev.

Det gjorde hende aldeles ude af sig selv; hun var alt for retsindig til at indse det lumpne i en sådan navnløs beskyldning og foragte brevet, hvis ophavsmand forsikrede, at han kun havde ladet sig lede af interesse for hendes lykke, af sit had til alt ondt og af den reneste sandhedskærlighed.

Brevet fortalte hende, at hendes mand i to år havde haft en elskerinde, en ung enke, fru Rosset, hos hvem han tilbragte alle sine aftener.

Hun var hverken i stand til at skjule noget eller til at hykle, lige så lidt som til at udspionere sin mand eller bruge list. Da han kom hjem for at spise frokost, kastede hun brevet hen til ham og løb hulkende ind i sit soveværelse og smækkede døren i efter sig.

Han fik tid til at fatte sig og til at forberede, hvad han skulle svare hende. Så gik han hen og bankede på hendes dør. Hun lukkede straks op, men turde ikke se på ham. Han smilede, satte sig, trak hende ned på sit skød og sagde med en blid, lidt spottende stemme:

"Kære lille ven, der er slet ingen grund til at tage sådan på veje. Det er sandt nok, jeg har en veninde, som hedder fru Rosset, og som jeg har kendt en halv snes år og holder meget af. Men jeg må dertil sige, at jeg kender tyve andre familier, som jeg heller aldrig har talt til dig om, da jeg ved, at du ikke bryder dig om at komme ud eller om at få nye bekendte. For imidlertid at beskæmme den nederdrægtige bagvaskelse, beder jeg dig om, så snart vi har spist frokost, at klæde dig på og gå med mig hen og aflægge et besøg hos den omtalte unge dame, som jeg er sikker på, at du vil synes godt om."

Hun slog armene om halsen på sin mand og kyssede ham. Hendes nysgerrighed var blevet vakt, hun brændte af lyst til at få den tilfredsstillet og samtykkede derfor i at gå med hen til den ubekendte dame, der trods alt alligevel var hende lidt mistænkelig. Rent instinktmæssigt følte hun, at når man først kender en fare, er den næsten afværget.

Hun kom ind i en koket, smagfuldt udstyret, lille lejlighed, der lå på fjerde sal i et elegant hus. De måtte vente en fem minutter i en dagligstue med en masse kunstnerisk draperede

portierer og gardiner, så gik en dør op og en ung, meget mørk, lille, buttet, forbavset og smilende dame trådte ind.

Georges præsenterede:

"Min hustru, fru Julie Rosset."

Den unge enke udstødte et let, overrasket og glad skrig og gik med udstrakte hænder hen imod den unge kone. Hun havde for længst opgivet håbet, sagde hun, om at være så lykkelig at gøre hendes bekendtskab. Der var ikke noget, der kunne glæde hende mere! Hun holdt så meget af Georges (hun sagde slet og ret Georges med søsterlig fortrolighed) at hun altid havde haft den mest vanvittige lyst til at kende hans unge kone og også få lov til at holde af hende.

Da der var gået en måned, var de to nye veninder blevet uadskillelige. De så hinanden hver eneste dag, ofte to gange om dagen, og spiste altid til middag sammen, snart i den enes hjem og snart i den andens. Georges gik næsten slet ikke mere ud, hans forretninger lagde ikke længere så meget beslag på ham og han var nu en gang et hjemmemenneske, sagde han.

Da der blev en lejlighed ledig i det hus, hvor fru Rosset boede, skyndte fru Baron sig at leje den, for at de kunne være endnu mere sammen.

To år i træk varede dette venskab, et kærligt, tillidsfuldt, opofrende, enestående venskab, der ikke kendte til formørkende skyer. Berthe kunne ikke længere lukke munden op uden at tale om Julie, der for hende stod som fuldkommenheden selv.

Hun var lykkelig, hun kunne ikke tænke sig en mere fuldendt, mild og stille lykke.

Men så blev fru Rosset syg. Berthe veg ikke fra hendes leje. Hun vågede nætter igennem over hende og var aldeles fortvivlet. Hendes mand var lige så ulykkelig som hun.

En morgen tog lægen, da han havde undersøgt den syge, Georges og hans kone afsides og meddelte dem, at han anså deres venindes tilstand for at være i højeste grad foruroligende.

Da han var gået, lod de sig overvældede falde ned på to stole og stirrede forvildede på hinanden, så, på én gang, gav de sig til at græde. De vågede sammen hele natten. Hvert øjeblik bøjede Berthe sig ned over den syge og kyssede hende ømt, mens Georges, der stod ved fodenden af sengen, uafbrudt holdt øjnene fæstede på det blege ansigt.

Den næste dag var hun endnu dårligere.

Endelig, hen imod aften, syntes hun at blive lidt bedre, og hun tvang sine venner til at gå ned til sig selv for at spise til middag.

De satte sig modløse til bords og prøvede på at nøde sig til at spise, da pigen kom ind med et brev til Georges. Han lukkede det op, blev dødbleg, rejste sig og sagde i en klangløs tone til sin hustru:

"Jeg bliver nødt til at gå min vej et øjeblik. Vil du vente her så længe. Jeg bliver ikke længere end ti minutter borte. Lov mig at blive her imens."

Hun nikkede og han løb ind i sit værelse for at hente sin hat.

Hun kunne ikke få en bid mere ned, og hun blev siddende og ventede, pint af en ny angst. Hun var vant til at lystre sin mand og hun ville derfor ikke gå op igen til veninden, førend han var kommet tilbage.

Han kom imidlertid ikke, og det faldt hende ind, at hun kunne gå ind i hans værelse og se, om han havde taget sine handsker med. Hvis han havde gjort det, var det tegn på, at han skulle ind hos nogen.

Hun fik lige straks øje på dem. Ved siden af dem lå et sammenkrøllet stykke papir.

Hun kendte det straks, det var brevet, der var kommet til Georges.

En brændende fristelse, den første i hendes liv, kom over hende. Hun kunne jo bare læse det, så vidste hun besked. Hendes samvittighed stred imod, men hendes nysgerrighed og hendes ængstelse vandt sejr. Hun tog papiret, lukkede det op og glattede det ud. Hun kendte straks skriften, det var Julies. Det var skrevet med blyant og med rystende hånd. Hun læste:

"Kom straks alene op til mig og kys mig for sidste gang. Jeg føler, at det er på det sidste. Du må skynde dig."

Hun forstod det ikke straks, men stirrede frem for sig, sløvet og lammet ved tanken om døden. Men pludselig slog dette "Du" ned i hende. Det var, som om der med ét faldt et skarpt lys hen over hendes liv og afslørede hele den skændige sandhed, hele deres forræderi og al deres troløshed for hende. Hun gennemskuede deres årelange træskhed, deres blikke og deres ord, og hun forstod, at hun i sin godtroenhed var blevet holdt for nar og at hendes tillid var blevet skuffet. Hun så dem for sig, således som de så mange gange om aftenen havde siddet overfor hinanden i skæret fra lampen og læst i den samme bog.

Hendes hjerte dirrede af harme, krympede sig i smerte og hulkede i grænseløs fortvivlelse.

Hun hørte skridt i entreen. Hun løb ind i sit værelse og lukkede sig inde.

Lidt efter kaldte hendes mand på hende:

"Kom, skynd dig, fru Rosset er lige ved at dø."

Berthe lukkede døren op og sagde med skælvende læber:

"Gå du alene op til hende igen. Mig behøver hun ikke."

Han stirrede fortumlet på hende, fuldstændig uforstående i sin sorg, og gentog:

"Skynd dig, skynd dig, hun dør!"

Berthe svarede:

"Ja, du så hellere, at det var mig."

Nu forstod han det måske. Han vendte sig om og gik op til den døende.

Ganske åbenlyst, uden blufærdighed og uden at bryde sig om den smerte, det måtte volde hans hustru, græd han over hende. Berthe talte ikke til ham, og så ikke på ham, men levede alene, indesluttet i sin foragt og sin oprørte harme. Hver morgen og aften bad hun længe.

De blev dog ved at bo sammen og indtog deres måltider på samme tid; tavse og fortvivlede sad de overfor hinanden.

Lidt efter lidt faldt han til ro, men hun tilgav ham ikke.

Og tiden gik, lige tung for dem begge.

Et helt år blev de ved at være lige så fremmede overfor hinanden, som om de aldrig havde kendt hinanden. Berthe var ofte ved at blive vanvittig.

Men en morgen gik hun meget tidligt ud og kom hjem kl. otte med en mægtig buket roser, hvide roser, helt hvide roser.

Hun lod sige til sin mand, at hun ønskede at tale med ham.

Urolig og forvirret kom han ind til hende.

"Vi skal ud sammen," sagde hun, "tag de blomster, de er alt for tunge for mig."

Han tog buketten og fulgte efter sin kone. En vogn holdt nedenfor og ventede på dem. Så snart de havde sat sig op, kørte den.

Den standsede foran indgangen til kirkegården. Berthe, hvis øjne stod fulde af tårer, sagde til Georges:

"Før mig til hendes grav."

Han skælvede uden at forstå, hvad hun havde i sinde, og gik i forvejen, stadig med blomsterne i sine arme. Endelig stod han stille foran en grav med en hvid marmorsten og pegede på den uden at sige noget.

Hun tog den store buket fra ham, knælede, lagde den ned på graven og blev liggende, hensunken i en tavs, inderlig bøn.

Hendes mand stod bag ved hende. Minderne stormede ind på ham og han græd.

Det varede meget længe, så rejste hun sig og rakte ham begge sine hænder:

"Hvis du vil, så lad os være venner," sagde hun.

Sankt Mikael og Djævlen

Jeg så først eventyrslottet [Note 3)] ude i havet fra Cancale.

Kun tåget skimtede jeg det som en grå skygge, der aftegnede sig mod den disede himmel.

Ved solnedgang så jeg det igen fra Avranches. Sandet var rødt, horisonten var rød, hele den vældige bugt var rød, kun det stejle kloster, der er vokset op derude, langt fra land, som et fantastisk herresæde, der i sin forunderlige og ufattelige skønhed er betagende som et drømmepalads, lå næsten sort i dagens døende purpur.

Allerede ved daggry næste morgen var jeg på vej gennem sandet hen imod det, med blikket uafbrudt rettet mod dette kæmpeklenodie, der er stort som et bjerg, udskåret som en kamé og let som tyll. Jo nærmere jeg kom, des større blev min beundring, for intet i hele verden er mere vidunderligt og mere fuldkomment.

Så overrasket, som om det var en Guds bolig, jeg havde opdaget, vandrede jeg igennem sale, båret af lette eller tunge søjler og gennem gennembrudte gallerier. Betaget stirrede jeg op mod de spidse klokketårne, der ser ud som raketter, der sendes op mod himlen, og mod hele det ubegribelige virvar af tårne og dragehoveder, alle de dårende, slanke prydelser, der som et fyrværkeri af sten, som kniplinger af granit, smykker dette arkitekturens kæmpemæssige, fine og luftige mesterværk.

Som jeg stod dér, hensunket i ekstase, blev jeg tiltalt af en normannisk bonde, der fortalte mig historien om Sankt Mikael

og Djævlen.

En genial skeptiker har en gang sagt:

"Gud skabte mennesket i sit billede, men mennesket gjorde gengæld og skabte Gud i sit."

Disse ord rummer en evig sandhed, det kunne være ganske interessant at samle de historier, der knytter sig til de forskellige landes guddomme, således som man har samlet de legender, der findes om de forskellige skytspatroner rundt om i vore provinser. Negerens afguder er glubske og æder mennesker, muhamedanerne, som dyrker flerkoneriet, befolker deres paradis med skønne kvinder, mens grækerne, der var et praktisk folkefærd, ophøjede alle menneskets lidenskaber til guddomme.

Hver eneste by i Frankrig er stillet under en eller anden helgens særlige beskyttelse, og denne helgens skikkelse falder mærkeligt sammen med indbyggernes.

Over den sydlige del af Normandiet våger således Sankt Mikael, den strålende, sejrrige engel med flammesværdet, Himmeriges tapre helt, Satans uovervindelige behersker. Denne strid mellem Djævlen og Sankt Mikael har normannerne, der er snu, durkdrevne, udregnende og småtskårne, forestillet sig på en for dem meget karakteristisk måde. Det var den historie, bonden fortalte mig.

For at slippe bort fra sin nabo, Djævlens, ondskab byggede Sankt Mikael selv midt ude i havet sin skønne bolig, der i et og alt kan være en ærkeengel værdig. Kun en meget stor helgen kunne være i stand til at skabe sig en sådan residens.

Da han imidlertid stadig var bange for at få den Onde for nær på livet, omgav han hele sit slot med det lette flyvesand, der er

flygtigt som havet.

Djævlen boede i en beskeden hytte inde på kysten, men alle de frodige græsgange, der blev vædet af saltvandet, alle de smukke, fede jorder, der bar tunge, fulde aks, alle de rige dale og alle de frugtbare bakker i hele landet tilhørte ham, mens den strålende engel kun herskede over sandet. Det var derfor ikke så underligt, at Djævlen var rig og at Sankt Mikael var så fattig som en kirkerotte.

Da englen havde levet nogle år på smalkost, begyndte han at ærgre sig over denne tingenes tilstand og tænkte på, om han ikke stod sig bedst ved at slutte fred med Djævlen og få en overenskomst bragt i stand.

Han var et halvt år om at overveje, hvorledes han skulle gribe sagen an, så en morgen begav han sig på vej hen til Djævlen. Den Onde sad udenfor sin dør og spiste grød. Da han fik øje på helgenen, løb han ham øjeblikkelig i møde, kyssede sømmen af hans ærme, fik ham til at gå indenfor og bød ham forfriskninger.

Da Sankt Mikael havde drukket en skål mælk, indledte han forhandlingerne:

"Hensigten med mit besøg er egentlig, at jeg vil foreslå dig en god forretning."

Åbenhjertig og tillidsfuld svarede Djævlen:

"Det har jeg ikke noget imod."

"Godt, nu skal du høre! Du skal overlade mig al din jord ..."

Den Onde blev ængstelig og ville afbryde ham.

Englen fortsatte:

"Hør først, hvad jeg vil sige. Du overlader mig alle dine jorder og jeg påtager mig at passe dem og gøre alt arbejdet, jeg pløjer,

sår, gøder, kort sagt, jeg gør det alt sammen på den betingelse, at vi hver tager sin halvdel af høsten. Går du ind på det?"

Djævlen, der af naturen er doven, slog til.

Han forlangte kun, at han som tilgift skulle have nogle af de lækre muller, som fanges omkring den ensomme klippe. Sankt Mikael lovede, at han nok skulle få dem.

De gav hinanden håndslag og spyttede ud til siden for at tilkendegive, at handelen var sluttet, og englen fortsatte:

"Men der skal være orden i tingene, jeg vil ikke have, at du bagefter skal komme og beklage dig over mig. Du kan vælge, hvad du helst vil have, det, der er over jorden, eller det, der er under jorden."

Fanden betænkte sig ikke et øjeblik:

"Jeg vil have det, som er over jorden."

"Så er det en aftale," sagde englen.

Og han gik sin vej.

Men da der var gået et halvt år, sås der på al Djævlens jord ikke andet end gulerødder, roer, løg, skorzonerrødder, alle de planter, hvis rødder er gode, fede og saftige, men hvis top er ganske værdiløs og højt regnet kan bruges til foder for kvæget.

Fanden fik ingenting, han ville bryde kontrakten og kaldte Sankt Mikael for en snyder.

Men englen havde fået smag for agerdyrkning. Han begav sig atter hen til Djævlen og sagde:

"Jeg forsikrer dig, jeg tænkte slet ikke over det, det er et rent tilfælde, det er ikke min skyld. For at holde dig skadesløs tilbyder jeg dig i år alt det som er under jorden."

"Nå, lad gå," sagde Fanden.

Næste forår stod alle Djævlens marker dækket med den dejligste rug og den skønneste hvede, med fyldig havre, prægtig hør, rød kløver, ærter, kål, artiskokker, alt, hvad der i solen modnes i frø og frugter!

Fanden fik igen ingenting og blev smækvred.

Han tog sine enge og sine marker tilbage og vendte det døve øre til for alle videre forhandlinger.

Et helt år gik hen. Oppe fra sin ensomme klippebolig så Sankt Mikael ud over den lokkende, frugtbare jord, hvor Djævlen gik og pløjede og såede, tog høsten hjem og tærskede kornet. Og englen rasede over sin afmagt. Da han ikke længere kunne overliste den Onde, besluttede han at hævne sig på ham, og han gik hen til ham for at bede ham til middag hos sig den påfølgende mandag.

"Du har ikke været heldig i dine forretninger med mig," sagde han, "det ved jeg, men jeg vil ikke have, at der skal være nag imellem os, og jeg stoler derfor sikkert på, at du kommer. Du skal nok få noget godt at spise."

Fanden, der er lige så lækkermundet, som han er doven, tog straks imod indbydelsen. På den aftalte dag tog han sine fineste klæder på og begav sig på vej ud til klippen.

Sankt Mikael lod ham sætte sig ved et velbesat bord. Der var først en ragout på hanekamme og hønsenyrer med boller, så to store muller i flødesauce, derefter en indbydende, hvid kalkun helt fyldt med kastanjer, som var syltet i vin, derefter kom en lammesteg, der var så mør som gelé, så grøntsager, der smeltede i munden, og til sidst en dejlig varm tærte, der dampede og duftede som det bare smør.

Dertil blev drukket ren, sød og skummende æblemost og svær, fyldig rødvin, ydermere blev hver ret skyllet ned med gammel æblebrændevin.

Djævlen drak og spiste som en tærsker, så meget og så rigeligt, at han følte sig besværet.

Men da rejste Sankt Mikael sig i al sin vælde og skreg med tordenstemme:

"Hvad for noget! Når jeg er til stede! ... Når jeg er til stede, så vover du! ... Din usling! Jeg skal lære dig ...!"

Djævlen blev dødsens angst og stak af, men englen greb en stok og satte efter ham.

De løb igennem store, lave sale, omkring tykke søjler, op ad trapper midt ude i luften, galoperede hen ad afsatser og sprang fra dragehoved til dragehoved. Den arme djævel, der var lige ved at forgå af mavepine, benede af det bedste, han kunne. Endelig var han kommet op på den allersidste terrasse, helt øverst oppe, hvorfra man ser ud over den vældige bugt med landsbyerne langs stranden, sandet og markerne. Han kunne ikke komme længere og englen, der havde indhentet ham, sendte ham med et rasende spark bagi som en bold ud i rummet.

Som et kastespyd fo'r han gennem luften og faldt tungt ned lige foran byen Mortain. Hans horn og hans klør borede sig dybt ned i klippen, hvor man den dag i dag kan se mærkerne af Satans fald.

Han rejste sig haltende, lemlæstet for resten af sine dage, og idet han kastede et blik op mod slottet oppe på den skæbnesvangre klippe, der i solnedgangen lå omstrålet af gylden glans, forstod han, at han altid ville komme til at trække

det korteste strå i denne ulige kamp. Han indså, at det var det klogeste at fortrække, og slæbende benet efter sig begav han sig på vej til andre og fjernere egne og lod sin fjende beholde både markerne, engene, dalene og bakkerne.

Således sejrede Sankt Mikael, normannernes skytspatron, over Djævlen.

Et andet folkefærd ville have tænkt sig striden helt anderledes.

En enke

Det var på slottet Banneville midt under jagtsæsonen, et trist og regnfuldt efterår. I stedet for at rasle under fødderne lå de røde blade og rådnede i hjulsporene under de tunge byger.

Den næsten helt afbladede skov var fugtig som et badeværelse. Når man gik ind under de høje træer, som haglene piskede igennem, svøbte en muggen luft, en regnmættet lugt af gennemblødt græs og våd jord sig om én. Jægerne, der hele dagen var vandrede rundt, sammenbøjet under den vedvarende væde, de sløve hunde med halen mellem benene og hårene klæbede ind til huden og de unge jægerinder i deres stramtsluttende dragter, som var helt gennemtrukne af regn, kom hver aften hjem, legemligt og åndeligt udasede.

Efter middagen gik vi ind i den store dagligstue og prøvede på at få tiden til at gå med at spille lotteri, mens stormen rykkede i skodderne og fik de gamle vejrhaner oppe på tårnene til at snurre rundt som toppe. Bagefter gav vi os til, som der står i bøgerne, at fortælle historier, men der var ingen, som kunne finde på noget morsomt. Jægerne berettede om eventyrlige skud og blodige haremyrderier, mens damerne forgæves brød deres hoved for at huske et eller andet.

Vi skulle lige til at opgive denne adspredelse, da en ung frue, der uden at tænke over det havde siddet og leget med en gammel tantes hånd, kom til at se på en lille ring, som var lavet af sammensnoet hår, og som hun ofte havde betragtet uden at tænke over det.

Hun drejede den blidt omkring fingeren for bedre at undersøge den og spurgte:

"Sig mig en gang, tante, hvad er det for en ring? Det ser ud, som om det var barnehår ..."

Tanten, en gammel frøken, blev først rød og derpå ganske bleg; så sagde hun med rystende stemme:

"Det er så sørgeligt, så sørgeligt, derfor har jeg aldrig villet tale om det. Mit livs hele ulykke stammer derfra. Jeg var ganske ung den gang, men det står endnu så tydeligt for mig, at jeg ikke kan lade være at græde, når jeg tænker på det."

Vi ville straks høre historien, men tanten ville ikke fortælle den. Vi plagede hende imidlertid så længe, at hun til sidst gav efter:

"De har vist alle sammen hørt mig tale om familien Santèze, som nu er uddød. Jeg har kendt dens sidste tre mandlige medlemmer. De døde alle på samme måde. Ringen er lavet af den sidstes hår. Han var tretten år gammel, da han tog livet af sig for min skyld. Det forekommer Dem besynderligt, ikke?

Det var en mærkelig race! De var sindssyge, om man vil, men deres sindssyge havde noget stort ved sig, det var kærligheden, som gjorde dem gale. Alle, fra fader til søn, var blevet et bytte for voldsomme lidenskaber, som gennemtrængte hele deres væsen og fik dem til at gøre de mest overspændte ting. Den mest fanatiske opofrelse, ja selv forbrydelser gøs de ikke tilbage for, når deres vanvid drev dem. Det var nedlagt i dem, de måtte elske ligesom visse sjæle må tro. De, der gør sig til trappistmunke, er ikke skabt af samme stof, som de, der helliger sig selskabslivet. Hele sognet over blev der sagt: "Forelsket som en Santèze. " Man behøvede blot at se dem for at

forstå det. De havde alle sammen krøllet hår, der voksede langt ned i panden, kruset skæg og store, store øjne, hvis blik trængte lige ind i én og gjorde én forvirret, uden at man vidste hvorfor.

Bedstefaderen til ham, som ringen her er det eneste minde om, blev, efter mange eventyr, dueller og bortførelser, da han var hen imod de fem og tres lidenskabeligt forelsket i sin forpagters datter. Jeg har kendt dem begge to. Hun var lys, fin og bleg, hun talte langsomt med en blød stemme og hendes øjne var så milde, så milde, at man godt kunne have antaget hende for Madonna selv. Den gamle herre tog hende i huset og blev snart så betaget af hende, at han ikke kunne undvære hende et eneste øjeblik. Hans datter og hans svigerdatter, som også boede på slottet, fandt det ganske naturligt, til den grad var kærligheden blevet en tradition i familien. Når det drejede sig om en eller anden lidenskab, var der intet, som forbavsede dem, og hvis man i deres nærværelse talte om tilbøjeligheder, som mødte modstand, om elskende, som var blevet skilte, eller endog om en forbryderisk hævn, som var fulgt efter et elskovsforræderi, sagde de begge i den samme medynksfulde tone: "Å hvor han (eller hun) har måttet lide, for at det kunne komme så vidt!" Intet andet. Hjertets tragedier vakte kun deres medlidenhed, de blev aldrig oprørte, selv om tragedien var brødefuld.

En skøn dag bortførte en ung mand, som hed de Gradelle, og som var indbudt til jagt på slottet, den unge pige.

Santèze blev ved at være lige så rolig, som om der slet intet var foregået, men en morgen fandt de ham nede i hundestalden; han havde hængt sig midt imellem sine hunde.

Hans søn døde på samme måde i et hotel i Paris under en rejse, han gjorde i 1841. Han havde forelsket sig i en sangerinde ved Operaen og hun havde bedraget ham.

Han efterlod sig en søn på tolv år og sin enke, en søster til min moder. Hun flyttede med drengen hjem til mine forældre på vort gods i Bertillon. Jeg var den gang sytten år gammel.

De kan ikke tænke Dem, i hvilken grad den lille Santèze var forud for sin alder. Det var, som om hele hans races elskovsstyrke og overspændthed havde samlet sig i dette, dens sidste skud. Han gik altid rundt og drømte; i timevis kunne han vandre frem og tilbage i den store elmeallé, som førte fra slottet ned til parken. Oppe fra mit vindue kunne jeg se den sværmeriske dreng, der gik ganske langsomt med hænderne på ryggen og bøjet hoved. Af og til kunne han standse og se op med et par øjne, som om han så, forstod og følte ting, der slet ikke hørte hans alder til.

Ofte om aftenen, når natten var lys, sagde han til mig:

"Kom, kusine, lad os gå ud og drømme ..."

Så gik vi sammen ned i parken. Foran lysningerne, der lå slørede i det hvide dis, månen sænker over skovene, standsede han og sagde, idet han trykkede min hånd:

"Se, se! ... Å, du forstår mig ikke, det føler jeg godt. Hvis du forstod mig, så ville vi være så lykkelige. Men man må elske for at kunne det."

Jeg lo, og jeg kyssede drengen, der tilbad mig til døden.

Efter middag gik han tit hen og satte sig på skødet af min moder:

"Fortæl, tante," sagde han, "fortæl mig nogle kærlighedshistorier."

Og for spøg fortalte min moder ham alle de sagn, der gik i familien om hans forfædres lidenskabelige eventyr; der var i hundredvis af dem, både sande og opdigtede. Det var det, som førte dem alle til ulykke, de hidsede sig selv op og endte med at betragte det som en æressag ikke at gøre familiens ry til skamme.

Drengen var begejstret over de snart smægtende og snart rædselsvækkende historier. Sommetider klappede han i hænderne og udbrød:

"Jeg også, jeg også – jeg kan elske højere end alle de andre."

Han begyndte at gøre kur til mig, en frygtsom, kejtet kur, som vi lo over, så pudsig var den. Hver morgen fik jeg en buket blomster op, som han havde plukket, og hver aften, inden jeg gik til ro, kyssede han mig på hånden og hviskede:

"Jeg elsker dig!"

Så gjorde jeg noget stygt, noget meget stygt; det piner mig endnu den dag i dag, skønt jeg har gjort bod for det hele mit liv og er blevet gammel jomfru eller rettere blevet ved at betragte mig selv, som om jeg var en slags enke, enke efter ham. Jeg morede mig over denne barnagtige kærlighed, jeg hidsede den endog op. Jeg var koket, besnærende, som om det var en mand, jeg havde at gøre med, kærtegnende og lunefuld. Jeg gjorde drengen ude af sig selv. Det var en leg for mig og en lystig adspredelse for begge vore mødre. Husk på, han var ikke mere end tolv år! Hvem ville have fundet på at tage en sådan stumps kærlighed for alvor? Jeg kyssede ham, lige så meget han ville. Jeg skrev endda små kærlighedsbilletter, som vore mødre læste, til ham, og han svarede mig med lange breve, glødende breve, som jeg har gemt. Han troede, at vor elskovsforhold var en

hemmelighed, han betragtede sig jo selv som en mand. Vi havde glemt, at han var en Santèze.

Det varede omtrent et år. En aften faldt han nede i parken på knæ for mig, kyssede lidenskabeligt sømmen af min kjole og sagde:

"Jeg elsker dig! Jeg elsker dig! Jeg elsker dig til døden! Hvis du nogensinde bedrager mig, hører du, hvis du nogensinde svigter mig for en anden, så gør jeg det samme, som min fader ..."

Og med en så inderlig overbevisning, at det løb mig koldt ned ad ryggen, tilføjede han sagte:

"Du ved jo nok, hvad det var, han gjorde!"

Da jeg aldeles forfærdet blev stående uden at røre mig, rejste han sig, hævede sig, for at nå op til mit øre, på tåspidserne, for jeg var højere end han, og hviskede mit navn: "Geneviève!" i en så blid, så smuk og kærlig tone, at der fo'r en skælven igennem mig.

Jeg stammede:

"Lad os gå ind, lad os gå ind!"

Han sagde intet mere, men fulgte bag efter mig, først idet vi skulle gå op ad stentrappen, standsede han mig og gentog:

"Nu ved du det. Hvis du svigter mig, tager jeg livet af mig."

Denne gang forstod jeg, at jeg var gået for vidt og jeg blev mere tilbageholden. Da han en dag gjorde mig bebrejdelser for det, svarede jeg:

"Du er alt for stor nu, til at vi kan blive ved at spøge på den måde, og alt for ung, til at der kan være tale om en alvorlig kærlighed. Det må vi vente med."

På den måde troede jeg, at jeg havde gjort min samvittighed fri.

Ved efterårstid blev han sat i en kostskole. Da han den påfølgende sommerferie kom hjem, var jeg blevet forlovet. Han forstod det straks og i otte dage gik han rundt med en så alvorlig og grublende mine, at jeg blev helt ængstelig.

Den niende dag fik jeg om morgenen, da jeg stod op, øje på et stykke papir, som var skubbet ind under min dør. Jeg tog det op og læste:

"Du har svigtet mig og du ved, hvad jeg sagde til dig. Det var min død, som du befalede. Da jeg ikke vil have, at andre end du skal finde mig, så gå ned i parken på det samme sted, hvor jeg i fjor sagde til dig, at jeg elskede dig, og se op i træerne."

Jeg havde en fornemmelse af, at jeg skulle blive vanvittig. Jeg kastede nogle klæder om mig og løb så hurtigt, at jeg var lige ved at styrte, ned til den omtalte plet. På jorden lå hans lille skolekasket midt i sølet. Det havde regnet hele natten. Jeg så op og fik øje på noget, der gyngede mellem bladene, for det blæste, det blæste stærkt.

Derefter ved jeg ikke mere, hvad jeg gjorde. Jeg skreg formodentlig først og så besvimede jeg måske og faldt om eller også løb jeg tilbage til slottet. Da jeg igen kom til bevidsthed, lå jeg i min seng og min moder sad ved mit hovedgærde.

Jeg troede, at jeg i et frygteligt mareridt havde drømt det alt sammen, og jeg stammede:

"Hvor er han … Gontran? …"

Hun svarede mig ikke. Det var sandt.

Jeg turde ikke se ham, men jeg bad om at måtte få en lok af hans lyse hår. Her … Her er den …"

Og rystende af bevægelse strakte den gamle frøken hånden frem.

Så pudsede hun næsen et par gange, tørrede sine øjne og fortsatte:

"Jeg hævede min forlovelse … uden at sige hvorfor … og jeg … jeg er blevet ved at være enke … enke efter den trettenårs dreng."

Hendes hoved faldt ned på hendes bryst og hun græd stille og længe.

Da vi var på vej op til vore soveværelser, hviskede en tyk herre, hvis gode humør hun havde ødelagt, til sin sidemand:

"Er det ikke sørgeligt, at folk kan være til den grad sentimentale!"

Cocotte

Vi skulle lige til at forlade anstalten, da jeg henne i en krog af gården fik øje på en høj, mager mand, der stod og kaldte på en indbildt hund. Med en blid, næsten kærlig stemme, råbte han: "Cocotte, lille Cocotte, kom her hen, kom Cocotte, kom, min tøs, nå, så kom, så kom da," og slog sig på låret, som man gør, når man vil lokke et dyr til sig.

"Hvem er han?" spurgte jeg lægen.

Han svarede:

"Å, han er ikke interessant. Han var kusk og hedder François; han blev gal, fordi han havde druknet sin hund."

"Vil De ikke fortælle mig hans historie? Det er mange gange de mest ligefremme og enkle ting, der er de mest rørende."

Lægen opfyldte min anmodning og fortalte mig historien, som han havde fået at vide af en staldkarl, kuskens kammerat.

I en af villabyerne lidt uden for Paris boede en ret velhavende familie i en villa, der lå midt i en park, helt nede ved Seinen. Deres kusk var den samme François, en skikkelig fyr, som de havde fået fra landet, lidt tung, men inderlig godmodig og let at løbe med.

Da han en aften var på vejen hjem, gav en hund sig til at følge efter ham. Han bekymrede sig først ikke videre om den, men den hårdnakkethed, hvormed dyret blev ved at trave i hælene på ham, fik ham til sidst til at vende sig om for at se, om han ikke kendte det. – Nej, han havde aldrig set den hund før.

Det var en uhyggelig mager hunhund med store, hængende patter. Den så ynkelig forsulten ud, som den der sjaskede bag

efter ham med halen mellem benene og ørene dinglende slapt ned på hver side af hovedet. Når han standsede, standsede den også, og når han igen gav sig til at gå, fulgte den efter.

Han prøvede på at blive af med den og skreg:

"Væk med dig! Vil du se til, du kommer afsted! Husch! Husch!"

Den gik et par skridt bort, plantede sig på sin hale og ventede, indtil han atter satte sig i bevægelse, så var den igen bag efter ham.

Han lod, som om han tog en sten op for at kaste efter den. Dyret flygtede lidt længere bort, men så snart han vendte ryggen til, kom det tilbage.

Til sidst fik François medlidenhed med hunden og kaldte på den. Den lystrede bange hans kalden. Dens ryg var helt bøjet og man kunne se alle ribbenene under huden. Manden klappede på de fremspringende knogler; han var helt rørt over dyrets usselhed.

"Nå, kom så med da!" sagde han.

Den logrede med halen og som om den følte, at der nu ville blive sørget for den, at den var blevet adopteret, gav den sig, i stedet for at trave bagefter sin nye herre, til at løbe foran ham.

Han lavede et leje af halm til den ude i stalden og gik så ind i køkkenet for at hente noget brød til den. Da den havde spist så meget, den kunne orke, rullede den sig sammen og lagde sig til at sove.

Den næste dag fortalte han sit herskab om hunden og han fik lov til at beholde den. Det var en god hund, kærlig og trofast, klog og taknemmelig.

Men det blev snart opdaget, at den havde en skrækkelig fejl. Den flammede af elskov hele året igennem. I løbet af utrolig kort tid havde den gjort bekendtskab med alle omegnens hanhunde, der dag og nat sværmede om den. Med en skøges ligegyldighed uddelte den sine gunstbevisninger; den syntes at stå på den mest intime fod med dem alle sammen og havde altid et kobbel af de mest forskellige repræsentanter for den gøende race efter sig. Der var nogle, som ikke var større end en knyttet næve, og andre, der var så store som æsler. Den rendte op og ned ad vejene med hele slænget bagefter og når den smed sig i græsset for at hvile sig, dannede de en halvkreds omkring den og stod med tungen ud af munden og beundrede den.

Folkene rundt omkring på egnen betragtede den som et fænomen, de havde aldrig set noget lignende. Selv dyrlægen kunne slet ikke forstå det.

Når den om aftenen blev lukket inde i stalden, holdt en hel skare hunde ejendommen belejret. De borede sig ind gennem alle hullerne i hækken omkring parken, ødelagde bedene, knækkede grenene, flåede blomsterne op og bragte gartneren til fortvivlelse. Hele natten igennem hylede de om kap udenfor stalden, uden at noget kunne få dem til at fortrække.

Om dagen trængte de endog ind i selve huset. Det var en oversvømmelse, en hjemsøgelse, en ulykke. Hvert øjeblik faldt herskabet på trappen eller inde i stuerne over små gule mopper med busket hale, jagthunde, buldogger, luskende, snavsede ulvehunde, herreløse køtere og vældige newfoundlændere, der gjorde børnene bange.

Der var hunde, som ingen i ti miles omkreds kendte noget til; ingen vidste, hvor de hørte hjemme eller hvad de levede af, og

siden efter forsvandt de lige så gådefuldt, som de var kommet.

Alt dette hindrede imidlertid ikke François i at tilbede Cocotte. Han havde kaldt den Cocotte uden at mene noget med det, skønt den nok havde fortjent sit navn, og han sagde altid:

"Det dyr er som et levende menneske; det mangler bare at kunne tale."

Han havde ladet lave et pragtfuldt rødt læderhalsbånd, prydet med en messingplade, hvorpå der var indgraveret: "Cocotte, tilhører kusken François."

Cocotte var blevet vældig. Lige så mager den før havde været, lige så fed var den nu, med en mægtig, svulmende mave, hvorunder patterne stadig hang og dinglede. Det var lige på én gang, at den var blevet så fed, og den gik besværligt med skrævende ben, ligesom svære folk plejer, og med flaben åben for at puste; så snart den prøvede på at løbe, var den aldeles udmattet.

Den viste sig i øvrigt at være i besiddelse af en enestående frugtbarhed, den var altid med hvalpe, selv om den lige havde født, og afleverede 4 gange om året et udvalg af afkom, der tilhørte alle hundearter og frembød et sandt kynologisk studium. Efter at François havde udsøgt den, den skulle beholde for "at blive af med mælken", samlede han de andre sammen i sit forklæde og gik uden barmhjertighed ned til floden og druknede dem.

Men det varede ikke længe, inden kokkepigen føjede sine klager til gartnerens. Hun fandt hunde over alt, om det så var under ovnen, i buffeten og i kulrummet, og de stjal alt, hvad de kunne få fat på.

Herren blev utålmodig og befalede François at skaffe sig af med Cocotte. Han blev ulykkelig og forsøgte at få den anbragt hos andre, men ingen ville vide af den. Så prøvede han på en anden måde. Han gav hunden til fragtmanden med den besked, at han, når han var kommet helt over på den anden side af Paris ved Joinville-le-Pont, skulle køre fra den og lade den blive tilbage.

Samme aften var Cocotte kommet igen.

Der måtte tages en stor beslutning. For fem francs indvilligede togføreren i at tage den med til Havre og slippe den løs der.

Da der var gået tre dage, kom den luskende ind i stalden, den kunne næsten ikke mere, så medtaget, forsulten og forrevet var den.

Herren fik medlidenhed med den og gentog ikke sin befaling.

Men hundene blev snart endnu talrigere og endnu frækkere end før. En aften, da der blev givet en stor middag, blev en lækker kalkun med trøfler snuppet væk af en buldog lige for næsen af kokkepigen, der ikke turde prøve på at fravriste den byttet.

Denne gang blev herren vred for alvor. Han lod François kalde og sagde:

"Hvis du ikke får det dyr smidt i vandet inden i morgen tidlig, så kaster jeg dig på døren, forstår du?"

Det var som et tordenslag for François. Han gik op på sit værelse for at pakke sit tøj sammen, da han foretrak at miste sin plads frem for at drukne hunden. Men så kom han til at tænke på, at der næppe var nogen, som ville have ham, så længe han

slæbte om med det besværlige dyr, og at han havde det godt, hvor han var, fik sin gode løn og nok at spise. Han sagde til sig selv, at hunden virkelig ikke var et sådant offer værd og endte til sidst med at bestemme sig til at give efter og tidligt næste morgen skille sig af med den.

Han sov meget dårligt. Så snart det begyndte at gry ad dag, stod han op, tog et stærkt tov og gik ind i stalden for at hente hunden. Den rejste sig langsomt, rystede sig, strakte sig og kom hen og slikkede sin herres hænder.

Han blev tung om hjertet og han gav sig til at klappe den kærligt, kærtegnede dens lange øren, kyssede den på snuden og kaldte den ved alle de kælenavne, han kunne finde på.

Men et ur i nærheden slog seks. Han turde ikke vente længere. Han lukkede døren op.

"Kom," sagde han.

Dyret forstod, at de skulle ud, og logrede med halen.

De gik ned til bredden og han valgte et sted, hvor vandet så ud til at være dybt. Så knyttede han den ene ende af tovet om det smukke læderhalsbånd og bandt en stor sten fast i den anden. Derpå tog han Cocotte i sine arme og overdængede den med kys, således som man gør ved et menneske, man skal skilles fra. Han trykkede den ind til sit bryst, dæggede for den og kaldte den: "Lille Cocotte, min egen lille Cocotte," mens den knurrede af velbehag.

Over ti gange ville han kaste den ud, men hver gang svigtede modet ham.

Men med ét tog han en rask beslutning og slyngede den ud, så langt han kunne. Den forsøgte først at svømme, som den plejede, når den fik bad, men den store sten trak gang på gang

hovedet ned under vandet. Den kastede fortvivlede blikke ind til sin herre, blikke, der havde et fuldstændig menneskeligt udtryk, og slog om sig som én, der er ved at drukne. Men pludselig sank hele forkroppen ned under vandet, mens bagpoterne et sekund strittede op over overfladen, så forsvandt også de.

I en fem minutter blev der ved at stige bobler op, som om vandet var kommet i kog. Med forfærdede øjne og bankende hjerte stod François og stirrede på vandet, mens han i tankerne så Cocotte vride sig i dødskrampe nede i dyndet. Og i sin landlige enfoldighed sagde han til sig selv:

"Hvad må dyret nu tænke om mig?"

Han var lige ved at blive idiot. En hel måned var han syg. Hver eneste nat drømte han om hunden, han følte den slikke sine hænder og hørte den gø. Han fik ordre til at gå til lægen. Endelig begyndte han at komme sig og hen imod slutningen af juni tog hans herskab ham med til deres ejendom i Biessard i nærheden af Rouen.

Der var han også ved bredden af Seinen. Han gav sig til at bruge bade. Hver morgen gik han sammen med staldkarlen ned til floden og de svømmede frem og tilbage over den.

En morgen, da de morede sig med at slås i vandet, skreg François pludselig til sin kammerat:

"Nej, se det, der kommer sejlende! Det kan blive et par lækre koteletter."

Det var et vældigt, opsvulmet og afskrællet ådsel, der med poterne stikkende lige op i luften kom glidende, ført med af strømmen.

François svømmede hen imod det, idet han blev ved med at spøge:

"Fy for pokker, frisk er den ikke! Det var et fedt bytte! Mager kan man da ikke kalde det!"

Han svømmede rundt omkring det mægtige, stinkende dyr.

Pludselig tav han og gav sig til at se på det på en underlig spændt måde, så svømmede han nærmere, som om han ville røre ved det. Han stirrede stift på halsbåndet, tog endnu et par tag, greb fat i halsen på ådslet, vendte det om, trak det helt hen til sig og læste på den grønne, irrede messingplade på halsbåndet, som al farve var gået af: "Cocotte, tilhører kusken François."

Den døde hund havde genfundet sin herre tresindstyve mile fra det sted, hvor den var gået til bunds.

Han udstødte et forfærdelig skrig og svømmende, så hurtigt han kunne og hylende af fuld hals, ind til bredden. Så snart han satte foden på landjorden, gav han sig splitternøgen, som han var, til at løbe hen over markerne. Han var blevet vanvittig!

Juvelerne

Efter at Lantin i et aftenselskab hos sin kontorchef havde mødt den unge pige, spandt kærligheden sig om ham som et net.

Hun var fra provinsen og datter af en skatteopkræver, der var død for nogle år siden. Hun boede nu i Paris sammen med sin moder, som havde knyttet bekendtskab med flere borgerlige familier i kvarteret i håb om at få den unge pige gift. De var fattige og hæderlige, rolige og stilfærdige. Den unge pige var den mest fuldendte type på den velopdragne, principfaste kvinde, som en klog ung mand drømmer om at betro sit liv. Hendes fordringsløse skønhed besad en englelig blufærdigheds trylleri og det næsten umærkelige smil, der aldrig forlod hendes læber, syntes at være et genskin af hendes hjerte.

Alle mennesker roste hende; alle de, der kendte hende, sagde bestandig:

"Den, som får hende, kan prise sig lykkelig. Hun vil blive en udmærket kone."

Lantin, som den gang var fuldmægtig i Indenrigsministeriet med en årlig gage af tre tusinde fem hundrede francs, anholdt om hendes hånd og giftede sig med hende.

Hun gjorde ham ganske umådelig lykkelig. Hun styrede huset så sparsommeligt, at de syntes at leve i overflod. Hun forkælede sin mand i et og alt, hun var opmærksom og hensynsfuld og hendes personlige tillokkelser var så store, at han seks år efter, at han havde mødt hende, elskede hende endnu højere end den første dag.

Der var kun to ting, han ikke syntes om hos hende: hendes lyst til at gå i teatret og hendes smag for falske smykker.

Hendes veninder (hun kendte en del underordnede teaterfunktionærers koner) skaffede hende hvert øjeblik billetter til de stykker, der gjorde mest lykke, ja, somme tider endog til førsteforestillinger. Hvad enten han havde lyst eller ej, slæbte hun sin mand med til disse adspredelser, der trættede ham ganske forfærdeligt oven på dagens slid. Til sidst tiggede og bad han hende, om hun ikke ville tage nogle af sine kvindelige bekendte med i stedet for, de kunne jo følges ad hjem. Det varede længe, inden hun gav efter, da hun ikke fandt denne ordning rigtig passende. Endelig bestemte hun sig til at føje ham og han var hende uendelig taknemmelig for det.

Denne lyst til at komme i teatret fremkaldte snart hos hende lysten til at pynte sig. Hendes kjoler blev ganske vist ved med at være meget beskedne, de var smagfulde, men enkle, og hendes uimodståelige, stilfærdige og smilende ynde fremhævedes yderligere ved denne fordringsløshed. Derimod havde hun vænnet sig til at anbringe to store rhinstene, der skulle forestille diamanter, i sine øren og at gå med et halsbånd af falske perler og armbånd af similistene, mens hun smykkede sin frisure med kamme, prydede med en masse slebne glasstumper, som skulle gå for at være ædle stene.

Hendes mand, der følte sig lidt ilde berørt af hendes tilbøjelighed for al denne skinnende stads, sagde tit til hende:

"Kære lille ven, når man ikke har råd til at købe sig ægte juveler, viser man sig kun smykket med sin skønhed og sin gratie … det er endda de sjældneste prydelser."

Hun smilede blidt og svarede:

"Herregud, hvad kan det gøre? Det morer mig nu en gang. Det er min last. Jeg ved godt, at du har ret, men man kan jo ikke skabe sig selv om. Hvis jeg havde haft rigtige juveler, ville jeg have tilbedt dem!"

Og hun lod perlerækkerne glide igennem sine fingre og lod de slebne krystallers facetter spille i lyset, idet hun fortsatte:

"Men så se dog! Så se dog, hvor de er godt lavet! Man skulle sværge på, at de var ægte."

Sommetider, når de om aftenen sad alene sammen foran kaminen, hentede hun skrinet, hvori hun gemte hele "flitterstadsen", som Lantin sagde, og satte det på bordet, hvor de lige havde drukket te. Og med en lidenskabelig omhyggelighed, som om det voldte hende en eller anden hemmelig, inderlig nydelse, gav hun sig til at undersøge alle de efterlavede juveler. Til sidst fæstede hun med vold og magt et af halsbåndene omkring halsen på sin mand, brød ud i en hjertelig latter og råbte:

"Nej, hvor du er grinagtig!"

Så kastede hun sig i hans arme og kyssede ham af alle kræfter.

En vinteraften, da hun havde været i operaen, kom hun hjem helt rystende af kulde. Dagen efter hostede hun. Otte dage senere døde hun af lungebetændelse.

Lantin var lige ved at følge hende i graven. Hans fortvivlelse var så grænseløs, at han på en måned blev helt hvidhåret. Han græd fra morgen til aften og hans sjæl blev flænget i de uudholdeligste lidelser. Han levede kun i mindet om hende, om hendes smil, hendes stemme og hele hendes skikkelse.

Tiden lindrede ikke hans sorg. Ofte, når kollegerne på kontoret kom hen til ham for at snakke lidt om døgnets begivenheder, kunne hans kinder pludselig begynde at svulme op, hans næse få rynker og hans øjne fyldes med vand, han skar en frygtelig grimasse og gav sig til at hulke.

I den dødes værelse var alt blevet stående uforandret og hver dag lukkede han sig inde i det for at tænke på hende … Alle møblerne og selv alle hendes klæder var nøjagtig på samme plads som den sidste dag, hun levede.

Men livet var hårdt imod ham. Hans gage, der mellem hans kones hænder rigeligt havde slået til til husholdningen, blev nu, da han var alene, ganske utilstrækkelig. Han spurgte forundret sig selv, hvorledes hun havde kunnet bære sig ad med altid at lade ham drikke gode vine og give ham lækker mad, som det var ham umuligt nu at skaffe sig med sine beskedne indtægter.

Han gjorde en del gæld og begyndte at gå på jagt efter penge som folk, der er nødt til at låne sig frem. En morgen endelig, da han stod uden en skilling i lommen, og der endnu var en hel uge til den første, faldt det ham ind, at han kunne sælge et eller andet, og straks fik han den idé, at han kunne skille sig af med al "flitterstadsen", for på bunden af hans hjerte levede der endnu lidt nag mod dette "øjenforblænderi", som tidligere så ofte havde ærgret ham. Synet af alle de falske smykker ødelagde endog lidt af mindet om den døde for ham.

Han ledte længe mellem alt det klirrende stads, som hun havde efterladt sig, for lige til den sidste dag var hun hårdnakket blevet ved med at købe ind; der var næsten ikke gået en aften, uden at hun var kommet hjem med et eller andet nyt smykke. Omsider bestemte han sig for det store halsbånd, som

hun havde syntes at foretrække, og som vel nok, tænkte han, kunne være en seks eller otte francs værd, for af et falsk smykke at være, var der virkelig ofret meget arbejde på det.

Han stak det i lommen og lagde vejen til ministeriet om ad boulevarderne for at lede efter en juvelerbutik, der indgød ham tillid.

Han fik endelig øje på en, der forekom ham mindre pralende, og han gik derind, lidt skamfuld over således at måtte udstille sin fattigdom ved at sælge noget, der havde så ringe værdi.

"Undskyld," sagde han til juveléren, "jeg ville gerne vide, hvor meget De anslår dette stykke til?"

Manden tog halsbåndet og undersøgte det, vendte og drejede det, vejede det i hånden, tog en lup frem, kaldte på sin kommis for at rådføre sig med ham og lagde det til sidst på disken, idet han trådte et par skridt tilbage for på afstand at dømme om virkningen.

Lantin, som blev mere og mere forlegen over alle disse ceremonier, skulle lige til at åbne munden for at svare: "Ja, jeg ved godt, at det ikke er meget værd" – da juveléren sagde:

"Det har en værdi af mellem tolv og femten tusinde francs; men jeg kan kun købe det, hvis De kan gøre mig nøjagtig rede for, hvor det stammer fra."

Den stakkels enkemand spilede øjnene vidt op og blev stående med åben mund uden at kunne fatte, hvad han havde hørt. Endelig lykkedes det ham at stamme:

"Hvad er det, De siger? … Er De vis på det?"

Den anden, der mistydede hans forbavselse, svarede tørt:

"De kan jo prøve, om De kan få mere for det et andet sted. Efter min mening er det allerhøjest femten tusinde værd. De

kan godt komme igen, hvis De ikke finder nogen, der vil byde højere."

Lantin, der var ganske sløv af forundring, tog sit halsbånd igen og gik sin vej, drevet af en ubestemt trang til at være alene og få ro til at overveje.

Men så snart han var kommet ud på gaden, fik han en uimodståelig lyst til at le, og han tænkte:

"Sikken et fæ! Nej, sikken et fæ! Sæt jeg nu havde taget ham på ordet! Det var en nydelig juvelerer, der ikke en gang kan kende forskel på ægte og falske juveler!"

Han gik ind i en anden butik, lige foran i Rue de la Paix. Så snart juveléren fik øje på halsbåndet, udbrød han:

"Det kender jeg godt. Det kommer fra mig."

Lantin blev meget forvirret og spurgte:

"Hvor meget er det værd?"

"Jeg har fået fem og tyve tusinde for det, men jeg er villig til at tage det tilbage for atten tusinde, forudsat at De, hvad jeg er forpligtet til at forlange af Dem, kan oplyse mig om, hvorledes De er kommet i besiddelse af det."

Denne gang måtte Lantin sætte sig ned. Med stort besvær fik han sagt:

"Ja, men ... vil De ikke for en sikkerheds skyld undersøge det rigtigt? ... Jeg havde nemlig troet, at ... at det var falsk."

Juveléren spurgte:

"Vil De være så elskværdig at sige mig Deres navn?"

"Ja, med fornøjelse. Jeg hedder Lantin; jeg er ansat i Indenrigsministeriet og jeg bor Rue des Martyrs, nr. 16."

Juveléren slog op i sine bøger, søgte, og sagde:

"Det passer. Halsbåndet er blevet sendt til fru Lantin, Rue des Martyrs, nr. 16, den tyvende juli 1876."

De to mænd så hinanden stift ind i øjnene, Lantin ude af sig selv af overraskelse og den anden med mistanke om, at han havde en tyv for sig.

Juveléren tog atter ordet:

"Har De noget imod at lade mig beholde halsbåndet blot i fire og tyve timer? Jeg skal give Dem et bevis for modtagelsen."

Lantin stammede:

"Nej, vist ikke … ikke spor."

Og han forlod butikken, idet han krøllede papiret sammen i sin lomme.

Han gik over på den anden side af gaden og gav sig til at gå op ad Operaen til, så opdagede han, at han havde taget fejl af vejen, vendte om og gik ned til Tuilerierne og over Seinen, opdagede, at han igen var gået forkert, og gik tilbage til Champs-Elysées uden at have en eneste klar tanke i hovedet. Han gjorde sig umage for at forstå og ræsonnere over, hvad der var hændt ham. Hans kone havde ikke kunnet købe et smykke af den værdi. – Nej, det var sikkert nok, – men så måtte det altså være en foræring! En foræring! En foræring fra hvem? Og hvorfor?

Han holdt op med at gå og blev stående lige midt på gaden. En skrækkelig anelse dukkede op i ham. – Hun? – men så måtte alle de andre smykker jo også være gaver! Han havde en fornemmelse af, at jorden gyngede under ham, og at et træ, der stod lige foran ham, gav sig til at svinge frem og tilbage. Han greb for sig og styrtede bevidstløs om.

Han kom først til sig selv i et apotek, hvor nogle forbigående havde båret ham ind. Han lod sig følge hjem og lukkede sig inde.

Lige til aften græd han uafbrudt og bed i sit lommetørklæde for ikke at skrige højt. Så gik han i seng, overvældet af sorg og træthed, og faldt straks i en tung søvn.

En solstråle vækkede ham og han stod langsomt op og begyndte at klæde sig på for at gå hen i ministeriet. Det var drøjt for ham at skulle sætte sig til at arbejde oven på en sådan rystelse. Det faldt ham ind, at han kunne undskylde sig hos kontorchefen, og han skrev et par ord for at sige, at han var syg. Derpå tænkte han, at han var nødt til at gå hen til juveléren, og han blev ildrød i hovedet af skam. Han kunne imidlertid ikke godt lade halsbåndet blive liggende hos manden og han tog derfor sit overtøj på og gik.

Det var et strålende vejr, den blå himmel hvælvede sig over byen, der så ud, som om den smilede. En hel mængde folk gik og spadserede med hænderne i lommen.

Lantin kastede i forbigående et blik på dem og sagde til sig selv:

"Hvor de mennesker, som har formue, dog er lykkelige! Har man bare penge, kan man også ryste sine sorger af sig. Man kan gøre, hvad man vil, man kan rejse og man kan adsprede sig! Ak, gid jeg var rig!"

Han opdagede, at han var sulten. Det var ikke så underligt, for han havde jo ingenting spist hele den foregående dag. Men hans pung var tom og han kom atter til at tænke på halsbåndet: "Atten tusinde francs! Atten tusinde francs! Det var alligevel en sum!"

Da han var kommet hen i Rue de la Paix, gav han sig til at spadsere op og ned på fortovet lige overfor butikken. Atten tusinde francs! Tyve gange var han lige ved at gå, men skamfølelsen holdt ham hver gang tilbage.

Ikke desto mindre var han sulten, meget sulten, og han ejede ikke en sou. Med ét tog han en rask beslutning, løb næsten over gaden for ikke at have tid til at betænke sig og fo'r lige ind i butikken.

Så snart juveléren fik øje på ham, skyndte han sig smilende høfligt at byde ham en stol, mens kommis'erne stak hovederne sammen og kiggede fra siden med latteren spillende om øjne og mund hen på Lantin.

Juveléren erklærede:

"Jeg har søgt de nødvendige oplysninger, hr. Lantin, og hvis De stadig har til hensigt at sælge halsbåndet, er jeg parat til at udbetale Dem den sum, jeg i går foreslog Dem."

Lantin stammede:

"Ja ... jo ... jo, jeg vil sælge det."

Juveléren tog alle de store pengesedler op af en skuffe, talte dem og rakte dem til Lantin, der satte sit navn under en lille kvittering og med rystende hænder stak pengene i lommen.

Lige idet han skulle gå ud ad døren, vendte han sig om mod juveléren, der stadig smilede, og sagde med nedslagne øjne:

"Jeg ... jeg har nogle flere juveler hjemme ... jeg har arvet dem fra det samme sted ... kunne det passe Dem også at købe dem af mig?"

Juveléren bukkede:

"Ja, det skal være mig en fornøjelse, hr. Lantin."

En af kommis'erne måtte gå udenfor for at skjule sin munterhed, en anden pudsede kraftigt sin næse.

Lantin var ildrød i hovedet, men han holdt sig stiv og forkyndte højtideligt:

"Så skal jeg straks være her med dem."

Og han tog en droske for at køre hjem og hente juvelerne.

Da han en time senere atter trådte ind i butikken, havde han endnu ikke spist frokost. De gav sig til at undersøge smykkerne, stykke for stykke, og vurderede hvert af dem. De stammede næsten alle sammen fra den samme juvelerforretning.

Lantin gav sig nu til at diskutere priserne, blev vred, forlangte at få bøgerne at se og talte højere og højere, efterhånden som summen voksede.

Ørenringene med de store brillanter stod i tyve tusinde francs, armbåndene fem og tredive tusinde, brocher, ringe og medaljoner seksten tusinde, et smykke af smaragder og safirer fjorten tusinde, en kæmpediamant, der hang i en fin halskæde af guld, fyrre tusinde. Det hele beløb sig til en sum af hundrede og seks og halvfems tusinde francs. Med en vis godmodig spot erklærede juveléren: "Det må stamme fra en dame, der har sat alle sine sparepenge i smykker."

Lantin svarede alvorligt:

"Det kan være en lige så god måde som enhver anden at anbringe sine penge på."

Og han gik sin vej, efter at han havde aftalt med juveléren, at der næste dag skulle finde endnu en taksation sted.

Da han var ude på gaden, så han op mod Vendôme-søjlen og fik en rasende lyst til at klatre op ad den. Han følte sig så let, at

han syntes, han måtte kunne springe buk over kejserstatuen, der knejsede oppe på toppen af søjlen.

Han gik hen og spiste frokost hos Voisin og drak vin til tyve francs flasken.

Så tog han en droske og kørte ud i Boulogneskoven. Med en vis foragt så han på alle ekvipagerne og brændte af begærlighed efter at råbe til alle de forbikørende:

"Jeg er lige så rig som I. Jeg ejer to hundrede tusinde francs!"

Han kom til at huske på ministeriet og han lod sig køre der hen. Uden videre gik han lige ind til kontorchefen og sagde:

"Jeg kommer for at bede kontorchefen om min afsked. Jeg har arvet tre hundrede tusinde francs."

Derpå gik han ind i de andre kontorer for at trykke sine forhenværende kollegers hænder og betro dem sine planer med hensyn til fremtiden. Så spiste han til middag i Café Anglais.

Da han kom til at sidde ved siden af en herre, der forekom ham meget elegant, kunne han ikke modstå fristelsen til med et vist koketteri at fortælle ham, at han lige havde fået en arv på fire hundrede tusinde francs.

For første gang i sit liv kedede han sig ikke i teatret og han tilbragte natten sammen med letlevende damer.

Et halvt år efter giftede han sig igen. Hans anden kone var hæderligheden selv, men hun havde en yderst vanskelig karakter. Hun gjorde ham meget ulykkelig.

Et syn?

Vi talte om en nylig afsluttet proces, hvorunder en mand var blevet dømt for år igennem at have holdt en kvinde indelukket og afspærret fra omverdenen. Det var aften og vi sad sammen i et hyggeligt gammelt hjem i Rue de Grenelle. Hver af os havde en historie at fortælle, en historie, som, efter hvad der blev forsikret, skulle være aldeles sand.

Til sidst rejste den gamle marquis de la Tour-Samuel sig og gik hen og lænede sig med ryggen til kaminen. Så begyndte han med sin rystende stemme:

"Jeg har også noget at fortælle; jeg har oplevet noget så underligt, at mindet om det bestandig har forfulgt mig. Det er nu seks og halvtreds år siden, at det skete, men der går ikke en måned, uden at jeg ser det for mig i drømme. Det har brændt sig fast i mig som et mærke, det er, som om den frygt, jeg den gang følte, for bestandig har sat sit stempel på mig – ja, jeg ved ikke om De forstår mig? Jeg har i ti minutter gennemlevet en sådan sum af rædsel, at skrækken er blevet mig siddende i blodet for hele resten af min levetid. Når jeg hører en eller anden uventet lyd, løber det koldt ned ad ryggen på mig, og når jeg i mørke skelner omridset af en genstand, som jeg ikke kan gætte, hvad er, får jeg en vanvittig lyst til at løbe min vej. Jeg er kort sagt det, man kalder mørkeræd.

Å, jeg ville aldrig have indrømmet det førend nu, da jeg er blevet så gammel, som jeg er. Nu kan jeg sige alt. Når man er to og firs år, har man lov til at være mindre modig overfor indbildte farer. Hvor der har været virkelige farer til stede, dér

har jeg aldrig trukket mig tilbage – det beder jeg Dem være forvisset om, mine damer.

Den historie, jeg taler om, vendte til den grad op og ned på hele min sjæl og fik mig til at bæve i et så hemmelighedsfuldt gys, at jeg endnu aldrig har fortalt den til nogen. Jeg har beholdt den for mig selv og gemt den inderst inde, der inde, hvor vi skjuler alt, hvad der har været i vort liv af hemmeligheder, alt det, vi skammer os over, og alle de svagheder, vi ikke vil være bekendt.

Nu skal jeg fortælle Dem mit eventyr, således som det hændte, uden at prøve på at forklare det. Det må selvfølgelig kunne forklares, med mindre min forstand i en time har været formørket af vanvid. Og dog nej, gal var jeg ikke, det skal jeg siden bevise Dem. De kan selv tænke, hvad De vil. Jeg beretter kun, hvad jeg har oplevet.

Det var i 1827 i juli måned. Jeg lå den gang i garnison i Rouen.

En dag, da jeg spadserede nede ved floden, mødte jeg en mand, som jeg syntes, at jeg skulle kende, uden at det stod mig rigtig klart, hvem han var. Jeg gjorde uvilkårligt en bevægelse for at standse. Den anden lagde mærke til det, så opmærksomt på mig og kastede sig i mine arme.

Det var en ungdomsven, som jeg havde holdt meget af. I de fem år, der var gået, siden jeg sidst så ham, var han blevet halvtreds år ældre. Hans hår var helt hvidt og han gik sammenbøjet, som om alderen havde kroget ham. Han forstod min overraskelse og fortalte mig sit liv. En forfærdelig ulykke havde knust det.

Han havde forelsket sig vanvittigt i en ung pige og i en lykkerus havde han giftet sig med hende. De havde levet to år

sammen i overmenneskelig salighed og uden at deres lidenskabelige elskov var taget det mindste af, da hun pludselig døde af et hjerteslag – det var uden tvivl kærligheden selv, der havde dræbt hende.

På begravelsesdagen havde han forladt slottet og var flyttet til Rouen, hvor han havde en ejendom. Dér boede han ensom og fortvivlet, undergravet af sin sorg og så elendig, at han kun tænkte på at berøve sig selv livet.

"Siden jeg således har truffet dig," sagde han, "så kunne du gøre mig en stor tjeneste og det er at hente nogle papirer, som jeg absolut skal bruge, og som ligger i sekretæren i mit tidligere soveværelse, i vort soveværelse. Jeg kan ikke bede en af mine tjenere eller min sagfører om at gøre det, da der udkræves den dybeste tavshed og den mest ubetingede diskretion. Og selv ville jeg ikke for alt i verden betræde det hus igen.

Jeg skal give dig nøglen til værelset, som jeg selv låsede for, da jeg tog bort, og nøglen til sekretæren. Endvidere skal du få et ord med til gartneren, at han kan lukke dig ind i slottet."

Jeg lovede at gøre, hvad han bad mig om. Det ville i øvrigt ikke koste mig videre besvær, da hans gods kun lå en omkring ti kilometer fra Rouen. Det var omtrent en times ridetur.

Klokken ti næste morgen var jeg hos ham. Vi spiste frokost alene sammen, men han sagde ikke tyve ord. Han bad mig om at undskylde ham, det var tanken om det besøg, jeg skulle aflægge i det værelse, hvor hans lykke var blevet begravet, der tog så voldsomt på ham, sagde han. Han gjorde også indtryk af at være mærkelig ophidset og bekymret, som om der i hans sjæl foregik en hemmelighedsfuld kamp.

Inden jeg tog afsted, forklarede han mig ganske nøjagtigt, hvad jeg havde at gøre. Det var meget simpelt. Jeg skulle tage to pakker breve og et bundt papirer, som lå i den første skuffe til højre i det møbel, jeg havde nøglen til.

"Jeg behøver jo ikke at bede dig om at lade være med at læse i dem," sluttede han.

Jeg blev lidt krænket over denne ytring og jeg sagde ham det måske i en lidt heftig tone. Han stammede:

"Du må tilgive mig, jeg lider alt for meget."

Og han gav sig til at græde.

Hen imod klokken et forlod jeg ham for at udføre mit ærinde.

Det var et strålende vejr og jeg red i skarpt trav over markerne, mens jeg lyttede til lærkesangen og min sabels taktfaste slag mod min støvle.

Da jeg kom ind i skoven, lod jeg min hest gå i skridt. Træernes grene strøg kærtegnende hen over mit ansigt og af og til snappede jeg et blad med munden og tyggede det grådig i et anfald af den overstrømmende livsglæde, der undertiden, uden at man ved hvorfor, kan komme op i én og fylde én med stormende lykke, mens man bliver ligesom beruset af sine egne kræfter.

Da jeg kom i nærheden af slottet, tog jeg brevet, som jeg havde fået til gartneren, op af lommen og opdagede til min store forbavselse, at det var forseglet. Jeg blev så overrasket og ærgerlig over det, at jeg var lige ved at vende om og ride tilbage uden at udføre mit hverv. Jeg kom imidlertid til at tænke på, at jeg derved ville vise en sårbarhed, der let kunne synes smagløs. Desuden kunne min ven i den oprørte sindsstemning, hvori

han befandt sig, godt have lukket konvolutten uden at tænke over det.

Ejendommen så ud, som om den havde stået forladt i tyve år. Indkørselsporten stod åben, den var pilrådden og det var et under, at den kunne blive hængende på sine hængsler. Alle alléerne var overgroet med græs og det var ikke længere muligt at se, hvad der var bede og hvad der var ukrudt.

Ved den støj, som jeg gjorde ved at sparke til en af skodderne, kom en gammel mand ud fra en lille sidedør. Han lod til at være aldeles himmelfalden ved synet af mig. Jeg sprang af hesten og rakte ham brevet. Han læste det, læste det endnu en gang, vendte og drejede det, skelede hen til mig og puttede det endelig i lommen, idet han sagde:

"Hvad vil De egentlig?"

Jeg svarede brutalt:

"Det må De jo vide, eftersom De lige har læst Deres herres befalinger. Jeg vil ind i slottet."

Han så ud til at blive mere og mere forbløffet og stammende spurgte han:

"De vil ... De vil altså virkelig derind ... og op i hendes værelse?"

Jeg begyndte at blive utålmodig:

"Ja, naturligvis! Er det meningen, at jeg skal underkastes et forhør?"

Han fremhakkede:

"Nej ... nej, vist ej ... herre ... det er kun, fordi ... fordi det ... ikke har været lukket op ... siden ... siden begravelsen. Hvis De vil være så god at vente fem minutter, så skal jeg gå op og ... og se om ..."

Jeg afbrød ham vredt:

"Hvad skal al den snak betyde? Gør De nar af mig? De kan jo slet ikke komme derind, da det er mig, som har nøglen."

Han vidste ikke længere, hvad han skulle sige:

"Ja ... så ... så skal jeg vise herren vejen."

"Vis mig bare trappen og lad mig så være alene. Jeg skal nok finde derop uden Dem."

"Ja ... men ... jeg mente ..."

Nu blev jeg for alvor hidsig:

"De mener vist, at De skal holde mund, ikke sandt? Ellers skal De få med mig at bestille."

Jeg skubbede ham heftigt til side og gik rask ind i slottet.

Jeg gik først igennem køkkenet og derpå gennem to små stuer, hvor den gamle mand boede med sin kone. Derpå kom jeg ud i en stor vestibule, gik op ad trappen og fandt straks døren, som min ven havde betegnet mig.

Jeg stak nøglen ind i låsen og drejede den rundt, døren gik meget let op og jeg trådte indenfor.

Der var så mørkt derinde, at jeg først slet ingen ting kunne se. Jeg standsede ved at mærke den flove, mugne luft, der er ved ubeboede, forladte og døde stuer, slå mig i møde. Lidt efter lidt vænnede mine øjne sig dog til mørket og jeg så temmelig tydeligt, at jeg stod i et stort og uordentligt værelse med en seng uden lagner, men med madrasser og puder. I den ene af hovedpuderne var der en fordybning, som om en albue eller et hoved lige havde hvilet på den.

Stolene stod spredt i vild uorden. Jeg lagde mærke til, at en dør, der formodentlig gik ind til et væggeskab, var blevet stående på klem.

Jeg gik først hen til vinduet for at få lys ind i stuen og åbnede det, men skodderne udenfor var rustet så fast i deres hængsler, at jeg ikke kunne få dem op.

Jeg ruskede af alle kræfter i dem, men jeg kunne ikke rokke dem af stedet. Da jeg blev ærgerlig over mine unyttige anstrengelser og mine øjne nu fuldkommen havde gjort sig fortrolige med halvmørket, opgav jeg at komme til at se bedre og gik hen til sekretæren.

Jeg satte mig i en lænestol, slog klappen ned og trak skuffen ud. Den var fyldt lige til randen. Jeg skulle imidlertid kun have de tre pakker, og da jeg vidste, hvorledes de skulle se ud, gav jeg mig til at søge efter dem.

Jeg anspændte mine øjne for at læse, hvad der stod uden på pakkerne, da jeg troede at høre eller rettere at føle en svag raslen bag ved mig. Jeg tænkte ikke videre over det, da jeg formodede, at det måtte være gennemtrækken, som fik et af gardinerne til at bevæge sig. Men da der var gået et minut, fik en ny bevægelse bag mig en ubehagelig gysen til at løbe ned ad ryggen på mig. Det forekom mig imidlertid i den grad dumt, at jeg således lod mig skræmme, at jeg ikke for min egen skyld ville være bekendt at vende mig om. Jeg havde fundet det andet bundt papir og opdagede lige det tredje, da et højt og smerteligt suk, der blev udstødt tæt ved min skulder, fik mig til at fare op fra stolen og gøre et spring til siden.

Idet jeg fo'r op, havde jeg vendt mig om og uvilkårligt grebet om mit sabelhæfte, jeg er sikker på, at hvis jeg ikke havde haft mit våben ved siden, så var jeg løbet min vej som en kujon.

En høj, hvidklædt kvinde stod bag ved den stol, hvor jeg for et øjeblik siden havde sat mig, og stirrede på mig.

Jeg kom sådan til at skælve over hele mit legeme, at jeg nær var faldet bag over. Å, ingen, ingen, der ikke selv har følt noget lignende, kan fatte den forfærdelige, idiotiske rædsel, som kan komme over én. Sjælen svinder bort, man føler ikke mere, at man har et hjerte, hele kroppen bliver som en svamp, det er, som om alt, hvad der er inden i én, glider væk.

Jeg tror ikke på spøgelser, ubetinget ikke! Men alligevel, alligevel bukkede jeg under for den hæslige angst, et levende menneske føler for de døde. Og jeg led, å, jeg led i de få øjeblikke mere, end jeg har lidt hele resten af mit liv, led under denne uimodståelige, vanvittige rædsel for det overnaturlige.

Hvis hun ikke havde sagt noget, tror jeg, jeg var død! Men hun talte med en blid, smertefyldt stemme, som fik alle mine nerver til at sitre. Jeg tør ikke sige, at jeg blev herre over min rædsel eller at jeg fik min fornuft tilbage. Nej. Jeg var så aldeles ude af mig selv, at jeg ikke mere vidste, hvad jeg gjorde, men den stolthed, jeg har i mig, og måske også min selvfølelse som officer, fik mig til uvilkårlig at bevare en nogenlunde passende holdning. Jeg ville redde skinnet for min egen skyld og formodentlig også for hendes, for hende, hvad hun så var, kvinde eller genganger. Alt det har jeg først senere hen gjort mig klart, for jeg kan forsikre Dem, at jeg i det øjeblik ikke tænkte på noget som helst. Jeg var bare bange.

Hun sagde:

"Å, min herre, De kunne gøre mig en stor, stor tjeneste!"

Jeg ville svare, men det var mig umuligt at få et ord frem. Kun en ubestemmelig lyd pressede sig frem af min strube.

Hun fortsatte:

"Vil De? De kan frelse mig, helbrede mig. Jeg lider så forfærdeligt. Jeg lider, å, hvor jeg lider!"

Hun satte sig langsomt i lænestolen, hvor jeg havde siddet, og så på mig:

"Vil De?"

Jeg nikkede, thi min stemme var stadig lammet.

Hun rakte mig en skildpaddekam og hviskede:

"Kæm mig, å, kæm mig. Det vil gøre mig godt. Jeg må kæmmes. Se på mit hoved … hvor jeg lider! … Åh, hvor mit hår gør ondt!"

Hendes lange, sorte hår hang ud over stoleryggen og nåede helt ned til gulvet.

Hvorfor gjorde jeg det, som jeg nu gjorde? Hvorfor tog jeg gysende mod kammen og hvorfor tog jeg med mine hænder om det lange hår, der gav min hud en sådan fornemmelse af kulde, som om det var slanger, jeg rørte ved? Jeg ved det ikke.

Denne kuldefornemmelse hæfter stadig ved mine fingre og jeg gyser, når jeg tænker på det.

Jeg kæmmede hende. Uden at vide hvorledes ordnede jeg denne iskolde hårfylde. Jeg samlede den, jeg snoede den sammen og jeg snoede den op igen. Til sidst flettede jeg den, som man fletter en hestemanke. Hun sukkede, bøjede hovedet forover og lod til at være lykkelig.

Pludselig sagde hun: "Tak!", rev kammen ud af hænderne på mig og flygtede ud gennem den dør, jeg havde set stå på klem.

Da jeg var blevet alene, blev jeg nogle sekunder stående aldeles omtåget og forvirret, som når man vågner efter en skrækkelig drøm. Så blev jeg endelig herre over mine sanser, jeg

løb hen til vinduet, og satte skulderen mod skodderne med en sådan kraft, at de fløj op.

Det klare dagslys strømmede ind i stuen. Jeg løb hen til døren, som hun var gået ud af. Den var lukket fast til og det var ikke muligt at få den op.

Og pludselig følte jeg en uimodståelig trang til at flygte, til at komme bort – det var den samme panik som den, der kan gribe soldaterne midt under et slag. Jeg snappede hastigt de tre pakker papirer, der lå på den åbne sekretærklap, løb ud af værelset og fo'r i fuldt firspring ned ad trapperne. Hvorledes jeg kom udenfor, ved jeg ikke, men jeg fandt min hest græssende ti skridt fra mig. Med et spring var jeg i sadlen og red af sted i galop.

Jeg standsede først i Rouen uden for det hus, jeg boede i. Jeg kastede tømmerne til min oppasser og løb op i mit værelse, hvor jeg lukkede mig inde for at tænke over det, der var hændt mig.

En hel time igennem blev jeg ved med ængstelig at spørge mig selv, om jeg ikke havde været genstand for en hallucination. Ja, jeg måtte have haft en af de ufattelige nerverystelser, en af de hjerneforvildelser, som skaber mirakler, og som det overnaturlige skylder sin magt.

Jeg var lige ved at slå fast, at jeg virkelig havde haft et syn og at det hele havde været et spil af mine sanser, da jeg tilfældig kom hen i nærheden af vinduet. Mit blik gled ned på mit bryst. Min dolman var fuld af lange kvindehår, der havde snoet sig om alle knapperne!

Jeg tog dem af et for et og kastede dem med rystende hænder ud af vinduet.

Så kaldte jeg på min oppasser. Jeg følte mig alt for medtaget og alt for forvirret til straks samme dag at gå hen til min ven. Desuden ville jeg først have tid til modent at overveje, hvad jeg skulle sige ham.

Jeg lod derfor brevene bringe hen til ham og han gav soldaten en kvittering for, at han havde modtaget dem. Han spurgte ham meget ud om mig. Oppasseren sagde, at jeg var lidt upasselig, at jeg havde fået et solstik, jeg ved ikke hvad. Min ven var øjensynlig blevet meget urolig.

Næste morgen ganske tidligt gik jeg hen til ham, bestemt på at sige ham sandheden. Han var gået ud aftenen i forvejen og var ikke kommet tilbage.

Senere op på dagen gik jeg derhen igen, han var stadig ikke kommet. Jeg ventede en hel uge. Han viste sig bestandig ikke. Så meddelte jeg øvrigheden, hvad jeg havde oplevet. Der blev søgt efter ham over alt, men der blev ikke fundet det ringeste spor – han var og blev forsvundet.

Der blev foretaget en omhyggelig undersøgelse af det forladte slot, men der blev ikke opdaget noget som helst mistænkeligt.

Der blev ikke fundet det fjerneste, som kunne tyde på, at en kvinde var blevet holdt skjult i det.

Undersøgelserne førte ikke til noget resultat og efterforskningerne blev indstillet.

Det er nu seks og halvtreds år siden og jeg har aldrig fået mere at vide. Selv den dag i dag ved jeg intet mere end det, jeg nu har fortalt Dem."

Døren

"Ja," udbrød Karl Massouligny, "spørgsmålet om overbærende ægtemænd er unægtelig meget indviklet! Jeg for mit vedkommende har truffet på alle slags af dem, men jeg forsikrer Dem, at jeg ikke har kunnet danne mig en bestemt mening om en eneste. Jeg har tit prøvet på at afgøre, om de i virkeligheden var blinde, klartseende eller svage. Jeg tror, at alle tre kategorier er repræsenteret.

De blinde er vi hurtigt færdige med. De kan jo i øvrigt heller ikke kaldes for overbærende, da de ikke ved noget; det er bare nogle skikkelige dumrianer, der ikke kan se længere end til deres egen næsetip. Det er forresten ret kuriøst at lægge mærke til, hvor villigt mændene, alle mænd, og selv kvinderne, alle kvinder, er til at lade sig bedrage. Vi lader os glat væk narre af hvilken som helst list fra vore omgivelsers side, af vore børn, af vore venner, af vore tjenestefolk og af vore leverandører. Menneskeheden er lettroende; når det gælder om at fatte mistanke til andre, at gennemtrænge og tilintetgøre deres planer, udfolder vi ikke en tiendedel af den snedighed, som vi, når vi på vor side vil narre andre, tager vor tilflugt til.

De klartseende ægtemænd falder i tre afdelinger. De, som på en eller anden måde, det være sig af pengehensyn eller af ærgerrighed, har interesse af, at deres hustru har en elsker eller elskere. De har kun det ene ønske nogenlunde at bevare skinnet og er ellers meget tilfredse.

Den anden afdeling omfatter de ægtemænd, der bliver rasende. Dem kunne der laves en smuk roman om.

Så er der endelig de svage! De, der er bange for skandalen.

Der er også de impotente eller snarere de trætte, som af angst for sygdomme og apopleksi flyer det ægteskabelige leje, og som tålmodigt finder sig i at se en ven udsætte sig for de samme farer.

Hvad mig angår, da har jeg en gang mødt en mand, som hørte til en temmelig sjælden art ægtemænd, og som på en meget bizar og åndfuld måde forstod at afværge den skæbne, der ellers er fælles for de fleste.

Jeg havde i Paris gjort bekendtskab med et meget elegant, meget mondænt og stærkt feteret ægtepar. Fruen, der var meget livlig, høj, slank og altid omringet af en skare tilbedere, gik for at have haft en del eventyr. Hun betog mig nærmest ved sine kvikke svar og jeg tror, at hun også syntes ret godt om mig. Jeg gjorde kur til hende, en indledende forsøgs-kur, som hun tog imod på en meget tydeligt opmuntrende måde. Vi var snart nået til at udveksle ømme blikke og sigende håndtryk, kort sagt til alle de små galanterier, der går forud for det store angreb.

Alligevel havde jeg betænkeligheder. Jeg er nemlig af den mening, at størstedelen af de selv ganske flygtige forhold, man knytter gennem selskabslivet, ikke er al den umage værd, som man gør sig, og at det er dumt at udsætte sig for de mange ærgrelser, der let kan blive følgen af dem. Jeg sammenlignede altså i tankerne de fordele og de ubehageligheder, som jeg henholdsvis kunne håbe og frygte, da jeg troede at mærke, at manden havde fået mistanke til mig og holdt øje med os.

En aften på et bal, da jeg i et lille kabinet, der stødte op til dansesalen, sad og tilhviskede den unge kone nogle varme komplimenter, opdagede jeg pludselig i spejlet et ansigt, der

udspionerede os. Det var ham. Vore blikke krydsedes, så så jeg, stadig i spejlet, at han drejede hovedet bort og gik sin vej.

Jeg hviskede:

"Deres mand udspionerer os."

Hun lod til at blive aldeles forbavset:

"Min mand?"

"Ja, jeg har allerede flere gange lagt mærke til, at han holder øje med os."

"Det er noget snak! Er De vis på det?"

"Aldeles vis."

"Det skulle være underligt! Han plejer ellers altid at være overstrømmende elskværdig mod mine venner."

"Han har måske gættet, at jeg elsker Dem."

"Hvor vil De hen? Desuden – hvad så? De er ikke den første, der gør kur til mig. Enhver kvinde, der bliver lagt en lille smule mærke til, har jo altid en flok tilbedere i hælene på sig."

"Ja, det er sandt nok. Men med mig er det en anden sag, jeg elsker Dem alvorligt."

"Selv om vi forudsætter, at det virkelig er tilfældet, tror De så nogensinde, at éns mand aner den slags ting?"

"Er han da slet ikke skinsyg?"

"Nej … nej …"

Hun grundede et lille øjeblik, så fortsatte hun:

"Nej – jeg har i det mindste aldrig mærket noget til det."

"Har han aldrig … aldrig holdt øje med Dem?"

"Nej, aldrig … Som jeg siger Dem, han er altid umådelig elskværdig imod mine venner."

Fra den dag at regne gjorde jeg mere regelmæssig kur, ikke fordi jeg syntes bedre om damen, men fordi mandens mulige

skinsyge fristede mig.

Hvad hende angår, da så jeg meget koldt og klart på hende. Hun besad en vis selskabelig tillokkelse, fordi hun var kvik, livlig og elskværdig, fornøjelig og overfladisk, men hun savnede alt dybere indhold og det ville være utænkeligt for alvor at forelske sig i hende. Det var, som jeg allerede har sagt, alt sammen uden på hos hende, men derfor havde alligevel hendes udfordrende elegance noget vist æggende ved sig. Hvorledes skal jeg bedst kunne forklare, hvad jeg mener? Det var … ja, det var en lejlighed … ikke et hjem.

En dag, da jeg havde spist til middag hos dem og lige skulle til at gå, sagde manden til mig:

"Kære ven" (han havde i den sidste tid behandlet mig som en fortrolig ven), "nu tager vi snart på landet og det er både min kone og mig en stor fornøjelse at se de mennesker, vi sætter pris på, ude hos os. Vil De ikke gøre os den glæde at tilbringe en måneds tid hos? Det ville være overordentlig elskværdigt at Dem."

Jeg blev aldeles målløs, men jeg tog imod indbydelsen.

En måned senere var jeg på vej til deres gods Vertcresson i Tourraine.

De tog imod mig på stationen, der lå en mils vej fra ejendommen. De var tre, hun selv, manden og en herre, jeg ikke kendte, grev de Morterade, som jeg blev forestillet for. Han så ud til at være henrykt over at gøre mit bekendtskab og de mest besynderlige tanker fo'r igennem hovedet på mig, mens vi kørte i trav hen ad en meget smuk landevej, der var indrammet af grønne hække. Jeg sagde til mig selv:

"Hvad er egentlig dette her? Der kan ikke være tvivl om, at manden ved, at hans kone og jeg flirter temmelig kraftigt, og alligevel inviterer han mig hjem til sig og modtager mig som sin bedste ven på en måde, som om han ville sige: "Vær så god, kære, vejen er fri!"

Dernæst bliver jeg forestillet for en herre, som min tro ser helt godt ud, som allerede er installeret i huset, og … som måske søger efter en lejlighed til at slippe ud igen og derfor gør indtryk af at være lige så fornøjet over min ankomst som manden.

Er det en ældre "ven", der tænker på at trække sig tilbage? Man skulle næsten tro det … Men hvad så? Skulle de to mænd være enige og handle efter en af de nydelige, små stiltiende overenskomster, der er lige så malpropre som de er hyppige i det såkaldte gode selskab? Og bliver det betydet mig – selvfølgelig uden ord – at jeg godt kan træde ind i kompagniskabet og fortsætte forretningen? Er det derfor, at jeg bliver modtaget med åbne arme og alle døre og alle hjerter bliver smækket op på vid gab for mig?

Men så hun? Hun er mig en gåde. Det er umuligt, aldeles umuligt, at hun ikke skulle vide noget om det. Men alligevel … alligevel? … Der har vi det netop … Jeg forstår ikke et muk af det hele!"

Middagen forløb i den muntreste og hjerteligste stemning. Da vi havde rejst os fra bordet, satte manden og vennen sig til at spille kort, mens jeg gik ud på terrassen med fruen for at se på månen. Hun syntes at være meget betaget over naturens skønhed og jeg havde på fornemmelsen, at det lykkelige øjeblik ikke var langt borte. Den aften fandt jeg hende ubetinget

bedårende. De landlige omgivelser gjorde hende mere afdæmpet, mere stille sværmerisk. Hendes høje, slanke skikkelse tog sig udmærket ud, som hun stod der ved stenbalustraden ved siden af en kumme med en hængeplante. Jeg fik lyst til at trække hende med hen under træerne for at kaste mig på knæ for hende og tilhviske hende ømme elskovsord.

Pludselig lød mandens stemme indefra:

"Louise!"

"Ja, min ven."

"Du glemmer teen."

"Nu kommer jeg."

Vi gik ind til de andre og hun skænkede te. De to herrer, der var blevet færdige med at spille, var øjensynlig trætte. Vi blev derfor nødt til at gå i seng. Jeg faldt først meget sent i søvn og sov meget dårligt.

Den næste dag blev det bestemt, at vi efter frokost skulle foretage en udflugt. Vi kørte i åben landauer ud til nogle ruiner, som vi skulle bese. Hun og jeg sad på bagsædet og de andre to overfor os på forsædet.

Vi passiarede ivrigt og fortroligt sammen. Jeg står ene i verden, og jeg havde indtrykket af, at jeg på én gang havde fundet mig en familie, til den grad følte jeg mig hjemme iblandt dem.

Da hun var blevet træt af at sidde i samme stilling og strakte fødderne ud mellem sin mands ben, sagde han i en dæmpet, bebrejdende tone:

"Jeg beder dig, Louise, lad dog være at gå med det gamle fodtøj her ude på landet. Der er ingen grund til at være mindre

omhyggelig med sin påklædning her end i Paris."

Jeg så ned. Det var sandt nok, hun havde et par gamle, skæve støvler på og hendes strømper sad i ål ned om anklen.

Hun blev rød i hovedet og trak hurtigt sine fødder ind under kjolen. Vennen sad og så til med den mest overlegne ligegyldighed.

Manden bød mig en cigar og jeg tog imod den.

Der gik nu flere dage, uden at det var mig muligt at blive blot to minutter alene med hende, for han fulgte os over alt. Han var i øvrigt stadig lige overstrømmende elskværdig og opmærksom imod mig.

En morgen, da han var kommet op for at hente mig til en lille tur før frokost, faldt samtalen undervejs på ægteskabet. Jeg kom med nogle fraser om den ensomhed, man føler, når man er ugift, og med nogle andre, om hvor dejligt livet må være, når det bliver forskønnet af en kvindes kærlighed. Men pludselig afbrød han mig:

"Tal dog ikke om, hvad De ikke kender, kære ven. En kvinde, som ikke har nogen interesse af at elske én, bliver ikke i længden ved med det. Alt det koketteri, der gør en kvinde indtagende, så længe hun ikke tilhører én, holder op, så snart det, om jeg så må sige, forberedende standpunkt er overstået. Alle hæderlige kvinder … det vil sige de kvinder, vi er gift med … er ikke mere … jeg mener, de mangler … de … kort sagt, de forstår ikke længere at være kvinder. De er måske ikke ganske med … men jeg ved, hvad jeg mener."

Han sagde ikke mere og jeg kunne ikke rigtig gribe hans tanke.

To dage efter denne samtale bad han mig tidligt om morgenen om at gå med op i hans sovekammer, da han ville vise mig en samling tegninger.

Jeg satte mig i en lænestol overfor den store fløjdør, der gik ind til hans kones værelse. Bag ved denne dør hørte jeg nogen bevæge sig og jeg tænkte kun meget lidt på tegningerne, men for at manden ikke skulle mærke, hvor adspredt jeg var, sørgede jeg for med passende mellemrum at udbryde:

"Næ, hvor det er henrivende! Glimrende! Fortrinligt!"

Pludselig udbrød han:

"Men jeg glemmer jo rent – jeg har herinde ved siden af en tegning, der er noget ganske enestående. Nu skal jeg hente den til Dem."

Og han løb hen til døren med en sådan fart, at han kom til at puffe til den, så at begge fløjene sprang op som ved en teatereffekt.

I et stort, uordentligt værelse, midt imellem skørter, linned og liv, der lå og flød over hele gulvet, stod en lang, radmager, vindtør skabning i et gammelt, forsjasket silkeskørt foran spejlet og børstede nogle lyse, tynde og korte hårtjavser.

Hendes arme dannede to spidse vinkler, og da hun forfjamsket vendte sig om, så jeg under en tarvelig, halvsmudsig bomuldschemise en kirkegård af fremstikkende knogler, der om dagen skjultes under et tykt lag vat.

Hendes mand udstødte et meget naturligt skrig, trådte skyndsomst tilbage og lukkede døren, idet han med en ærgerlig mine sagde:

"Åh, Gud, hvad skal jeg dog gøre! Næ, hvor er jeg dog klodset! Hvor er jeg dog dum! Det tilgiver min kone mig aldrig!"

Jeg havde mest lyst til at takke ham.

Tre dage senere rejste jeg efter til afsked kraftigt at have trykket de to herrers hænder. Da jeg bøjede mig ned for at kysse fruen på hånden, trak hun den hastigt tilbage og sagde meget koldt farvel til mig."

Karl Massouligny tav.

En af os spurgte:

"Men vennen? … Hvorledes forholdt det sig så med ham?"

"Det ved jeg ikke … Jeg ved kun, at han så meget skuffet ud ved at se mig rejse så hurtigt …"

Faderen

Jean de Valnoix er en ven af mig, som jeg fra tid til anden rejser ned og besøger. Han har en lille ejendom, der ligger midt inde i en skov ved bredden af en flod. Efter at han i femten år havde ført et meget vildt liv i Paris havde han trukket sig tilbage dertil. Aldeles pludseligt havde han fået nok af fornøjelser, nattesvir, venner og veninder, kortspil og det alt sammen og var rejst ned til det gods, hvor han var født. Der havde han så boet lige siden.

Vi er en to-tre stykker, som af og til tilbringer en fjorten dage, tre uger hos ham. Jeg er vis på, at han er henrykt ved at se os, når vi kommer, og ikke mindre henrykt ved igen at være alene, når vi rejser.

Forrige uge rejste jeg altså ned til ham og han modtog mig med åbne arme.

Om dagen holdt vi os som regel hver for sig, han læste og jeg arbejdede, men om aftenen satte vi os til at passiare lige til midnat.

Forrige tirsdag havde vi således efter en kvælende hed dag hen imod ni-tiden sat os ned ved floden. Vi så på vandet, der langsomt flød afsted ved vore fødder, og vekslede af og til nogle svævende bemærkninger om stjernerne, der badede sig i strømmen og syntes at flyde bort med den. Vore tanker var meget tågede, meget forvirrede og meget lidt langtsynede, for vor ånd er meget svag, meget begrænset og meget afmægtig. Jeg sad og filosoferede over den sol, der dør i den Store Bjørn. Man kan allerede nu kun se den i meget klare nætter, så blegnet er dens glans. Når himlen er den mindste smule tåget, skjules

dens dødskamp for os. Derfra gled samtalen over på de væsener, som befolker alle disse forskellige verdener, vi drøftede, hvorledes de kunne se ud, hvilke egenskaber og hvilke ukendte organer de måtte være i besiddelse af, og vi fremsatte formodninger om de forskellige former, hvorunder dyrelivet og planteverdenen optrådte på de andre planeter. Videre og videre søgte vore tanker ind på de emner, vi mennesker ikke en gang når at strejfe i vore drømme.

Pludselig hørte vi, at der noget borte blev spurgt:

"Hvor er herren henne? Er der nogen, som har set herren?"

Jean råbte:

"Her er jeg, Baptiste."

Da tjeneren havde fundet hen til os, sagde han:

"Det er herrens sigøjnerske, som er der."

Min ven brast ud i en høj, overgiven latter, der var meget sjælden hos ham. Så spurgte han:

"Er det da den nittende juli i dag?"

"Ja, det er det."

"Så er det rigtigt nok. Sig til hende, at hun skal vente, til jeg kommer, og giv hende noget mad så længe. Om et kvarters tid skal jeg være der."

Da tjeneren var forsvundet, tog min ven min arm.

"Lad os gå ganske langsomt," sagde han, "så skal jeg fortælle dig historien.

Det er nu syv år siden, det var samme år, jeg kom hertil, at det passerede. Jeg var en aften gået ud for at spadsere en lille tur i skoven. Det var smukt og stjerneklart ligesom i dag og jeg gik ganske langsomt under de høje træer og så op mod stjernerne, der kiggede ned til mig gennem løvet, mens jeg trak

vejret i fulde, dybe drag for rigtigt at inddrikke nattens og skovens friske kølighed.

Jeg havde lige forladt Paris for bestandig. Jeg var blevet led og ked af livet derinde og alene tanken om alle de dumheder, lavheder og svinerier, jeg i femten år havde været vidne til og deltaget i, kvalmede mig mere, end jeg formår at sige det.

Uden at tænke over det gik jeg dybere og dybere ind i skoven langs en hulvej, der fører lige til landsbyen Crouzille, et par mil herfra.

Pludselig blev min hund, en klog og kraftig pointer, der aldrig veg fra min side, stående og gav sig til at knurre. Jeg troede, at der måtte være en ræv, en ulv eller et vildsvin i nærheden og listede mig sagte videre på tåspidserne for ikke at gøre støj. Men pludselig hørte jeg skrig, klagende, halvkvalte og sønderrivende skrig.

Jeg var sikker på, at der blev nogen myrdet inde i krattet, og jeg satte i løb, mens jeg knugede min tunge egekæp fast i min højre hånd.

Jeg kom åbenbart nærmere og nærmere til det sted, hvorfra skrigene lød, for de blev tydeligere og tydeligere, men de havde en underlig dump klang. Det var, som om de kom fra et hus, måske var det fra en kulsvierhytte. Bock, der løb tre skridt foran mig, stod igen stille, men løb så atter videre, meget ophidset og stadig knurrende. Pludselig sprang en anden hund, en stor, sort hund med et par glødende øjne frem og spærrede vejen for os. Jeg kunne se dens skarpe, hvide hjørnetænder, der syntes at lyse inde i gabet på den.

Jeg løb frem med hævet stok, men Bock var allerede sprunget på den og de to dyr rullede kæmpende om på jorden med

gabene bidt fast om hinandens struber. Jeg fo'r forbi dem og var lige ved at snuble over en hest, der lå i græsset. Da jeg overrasket standsede for at se nærmere på den, fik jeg øje på en vogn eller rettere et rullende hus, en af disse sigøjneromnibusser, som bliver trukket fra marked til marked.

Det var derfra, at de uhyggelige og vedholdende skrig kom. Da døren var til den anden side, løb jeg rundt om vognen og gik hurtigt op ad de tre trappetrin, parat til at kaste mig over morderen.

Hvad jeg så, forekom mig imidlertid så mærkeligt, at jeg først intet forstod af det. En mand lå på knæ i en tilsyneladende bedende stilling og henne i den eneste seng, der var i vognen, var der noget, som bevægede sig, hylede og slog om sig. Jeg opdagede dog snart, at dette noget var et halvnøgent, menneskeligt væsen, der lå og vred sig i smerte. Ansigtet kunne jeg ikke se.

Det var en kvinde i fødselsveer.

Så snart det var gået op for mig, hvad det var, som fremkaldte disse hjerteskærende klager, hostede jeg for at gøre min nærværelse bekendt og manden, der, efter hvad hans sprog forrådte, måtte stamme fra Marseille, gav sig til at tigge og bede mig om at redde ham og hende, idet han i en rivende ordstrøm forsikrede mig om, at de ville være mig evigt taknemmelige; han var øjensynligt ganske ude af sig selv. Jeg havde aldrig før været vidne til en fødsel og jeg havde aldrig haft lejlighed til at hjælpe noget hun-væsen, hverken kvinde, hund eller kat under de omstændigheder. Det fortalte jeg manden, mens jeg rådvild stod og stirrede på den stakkels kvinde, der blev ved med at skrige henne i sengen.

Da jeg atter havde fået en del af min koldblodighed tilbage, spurgte jeg den fortvivlede mand, hvorfor han ikke kørte til den nærmeste landsby. Han svarede, at hesten var faldet i et hjulspor og havde brækket benet, den havde ikke kunnet rejse sig igen.

"Ja, ja, min gode mand," sagde jeg, "så må vi hjælpe os uden den, nu er vi jo to og vi kan vel nok få trukket Deres kone hjem til mig."

Hundenes hylen afbrød mig og vi måtte gå udenfor for ved stokkeslag at få dem fra hinanden. Medens vi pryglede løs på dem, så hårdt, at vi var nær ved at slå dem ihjel, fik jeg den idé, at hvis vi spændte dem for sammen med os, den ene til højre og den anden til venstre, kunne de hjælpe os med at trække. På ti minutter var det hele ordnet og vi fik vognen i gang. Den skumplede langsomt afsted og hvert øjeblik gled den ned i et af de dybe hjulspor, mens skrigene derinde fra fordobledes.

Det var en skrækkelig tur, kan du tro! Vi stønnede og svedte, vi halede og sled, snublede og faldt, mens de halsende hunde pustede som blæsebælge mellem vore ben.

Vi var tre timer om at nå hjem til slottet. Da vi endelig standsede foran døren, var skrigene inde i vognen holdt op.

Moder og barn havde det godt.

De blev puttet i en god seng, hvorpå jeg lod en af karlene spænde for og køre efter doktoren, mens marseillaneren, der nu var trøstet, beroliget og sejrsstolt, proppede al den mad, han kunne få ned, i sig og drak sig kanonfuld for at fejre den heldigt overståede fødsel.

Det var en lille pige.

Jeg beholdt de to mennesker i fjorten dage. Moderen, den skønne Elmire, var en dreven spåkone og hun lovede mig et langt liv og al mulig held og lykke.

Året efter, nøjagtig samme dag hen imod aften kom den tjener, der for lidt siden kaldte på mig, ind i rygeværelset, hvor jeg sad og drak kaffe efter middag, og sagde til mig:

"Sigøjnersken fra i fjor er her for at takke herren."

Jeg befalede ham at lade hende komme, men tænk dig min forbavselse, da jeg ved siden af hende får øje på en høj, kraftigt bygget, lys fyr, hvis vugge måtte have stået i en af vore nordligste provinser. Han hilste ærbødigt på mig og tog som familiens hoved ordet. Han var bekendt med den godhed, jeg havde vist den skønne Elmire, sagde han, og han havde ikke villet lade årsdagen for begivenheden gå hen uden at bringe mig deres tak og forsikre mig om deres taknemmelighed.

Jeg lod dem gå ned i køkkenet og få aftensmad og tilbød at huse dem om natten. Næste dag drog de videre.

Siden den dag er den stakkels kone kommet igen den samme dato hvert år med barnet, en sød, rask og sund lille pige og en ny … herre og mester hver gang. Kun én af dem, en auvergner, viste sig to år i træk. Den lille pige siger "fa'r" til dem alle sammen, akkurat ligesom man hos os siger "hr.""

Vi var kommet tilbage til slottet, og i mørket skimtede vi utydeligt tre skygger, der stod foran den store stentrappe og ventede på os.

Den højeste af dem gik et par skridt frem og hilste dybt på os:

"Undskyld, hr. greve, men vi er kommet i dag, skal jeg sige Dem, for at bevidne Dem vor taknemmelighed …"

Vendingen var ikke til at tage fejl af, det var en belgier!

Da han var færdig, kom turen til den lille pige, der med en flov, enstonig stemme afleverede nogle højstemte sætninger, som åbenbart var blevet hende omhyggeligt indprentet i forvejen.

Jeg lod, som om jeg ikke anede det mindste, og tog moderen til side. Efter nogle ligegyldige bemærkninger spurgte jeg hende:

"Er det Deres lille piges fader?"

"Nej, det er det rigtignok ikke."

"Hvor er faderen da henne? Er han død?"

"Nej, det er han rigtignok ikke. Jeg ser ham sommetider. Han er gendarm."

"Det er vist noget snak. Det er vel ham, marseillaneren, som var med, da De fødte barnet?"

"Nej, det er det rigtignok ikke. Han var et rigtigt bæst, han stjal alle mine sparepenge fra mig."

"Men gendarmen da, ham, som er faderen, kender han barnet?"

"Ja, det gør han rigtignok. Han holder oven i købet meget af hende, men han kan ikke tage sig af hende, fordi han har andre – med sin kone."

Moiron

Samtalen drejede sig endnu om Pranzini, da Maloureau, der havde været generalfiskal under kejserdømmet, tog ordet og fortalte os følgende historie:

"Jeg blev for mange år siden indblandet i en anden meget kuriøs affære, der især var mærkelig på enkelte punkter. Nu skal De høre.

Jeg var den gang kejserlig fiskal et sted i provinsen og på grund af min fader, der var første retsformand i Paris, særdeles vel anskrevet ved hoffet. Den sag, som jeg vil fortælle om, var den berømte Moiron-affære, der endnu er så bekendt, at De sikkert alle har hørt den omtale.

Moiron var skolelærer i en lille by i Nordfrankrig og var almindelig agtet og afholdt af alle. Han var en klog, fornuftig, meget from, men lidt tavs mand, han var gift og havde haft tre børn, der alle var døde af brystsyge, den ene efter den anden. Fra det øjeblik, det sidste døde, syntes han at have overført al den ømhed, som var gemt i hans hjerte, på de børn, der var betroet til hans omsorg. Han ofrede mange penge af sine ringe indtægter til at købe legetøj til de bedste, artigste og sødeste blandt sine elever; han gav dem lækker mellemmad og proppede dem med slikkerier og kager. Alle var enige om i høje toner at rose ham for hans gode hjerte, da pludselig fem af hans elever på en meget mærkelig måde døde lige efter hinanden.

Lægerne troede først, at de stod overfor en epidemi, der var opstået ved, at vandet var blevet fordærvet af tørken, og de ledte efter dødsårsagen uden at kunne opdage den. De symptomer,

som gik forud, var højst ejendommelige, børnene begyndte pludselig at sygne hen, de spiste ikke mere, klagede over mavesmerter, blev dårligere og dårligere og udåndede så til sidst under de skrækkeligste lidelser.

Det sidst døde barn blev obduceret, men uden resultat, der fandtes intet. Indvoldene blev sendt til Paris for at undersøges, og svaret lød, at der ikke var det mindste giftstof i dem.

Der gik et år, uden at der hændte noget, men så døde pludselig skolens to bedste elever, Moirons særlige yndlinge, med fire dages mellemrum. Der blev på ny beordret obduktion, og denne gang førte den til, at der i dem begge blev fundet en mængde fint stødte glasstumper. Deraf sluttede man, at de to drenge af uforsigtighed var kommet til at spise noget, der ikke havde været ordentlig rent; det ville for eksempel have været tilstrækkeligt, hvis et glas var faldet ned i en skål mælk og gået itu. Der var næppe blevet foretaget videre i sagen, hvis ikke Moirons tjenestepige, mens alt dette stod på, var gået hen og blevet syg. Lægen, som blev tilkaldt, konstaterede, at det var akkurat de samme symptomer, der havde vist sig hos børnene; han gav sig til at spørge hende ud og fik hende til at tilstå, at hun havde stjålet og spist af de godter, som Moiron havde købt til sine elever.

Lægen gik til øvrigheden, og jeg befalede, at der skulle foretages en husundersøgelse hos skolelæreren; der blev fundet et skab, som var helt fuldt af legetøj og slik, der alt sammen var bestemt til børnene. Næsten alle godterne viste sig at indeholde ganske fine glasstumper og små bitte synålespidser.

Moiron, som straks blev arresteret, lod til at være så oprørt og målløs over den mistanke, der hvilede på ham, at jeg nær

havde sluppet ham løs igen. Imidlertid hobede beviserne for hans skyld sig således op, at de hurtigt fortrængte min første overbevisning om, at manden var uskyldig, en overbevisning, der var baseret på den store anseelse, han nød, på hans pletfri liv og på det usandsynlige i, at han virkelig skulle have begået forbrydelsen, eftersom han ikke kunne have den mindste bevæggrund til den.

Hvorfor skulle denne hjertensgode, naturlige, ligefremme og religiøst bevægede mand have myrdet børnene, oven i købet de børn, som han holdt mest af, som han forkælede og som han fyldte med slikkerier? Over halvdelen af sin gage gav han jo ud til legetøj og godter til dem?

Hvis man ville forudsætte, at han havde gjort det, så måtte det have været i et anfald af galskab, men han gjorde indtryk af at være så rolig, så forstandig og så ligevægtig, at det ville være umuligt at bevise hans sindssyge.

Ikke desto mindre blev indicierne imod ham mere og mere overvældende. Der blev lagt beslag på kager, konfekt og bolscher i de forretninger, hvor Moiron plejede at købe, men der blev ikke opdaget det mindste mistænkeligt ved noget af det.

Han påstod så, at han måtte have en skjult fjende, der havde måttet lukke hans skab op med en falsk nøgle for at putte glasstumperne og nålene i godterne. Og han udkastede en hel historie om en arv, der efter det ene af børnenes død ville tilfalde en bonde, som derfor havde begået forbrydelsen og sørget for at lede mistanken hen på skolelæreren. Uhyret, sagde han, havde for at nå sit mål ikke brudt sig om de andre stakkels børn, der også måtte dø.

Det var muligt. Manden syntes i alle tilfælde at være så sikker i sin sag og så ude af sig selv af sorg, at vi uden al tvivl ville have frikendt ham, til trods for alt, hvad der talte imod ham, hvis der ikke var blevet gjort to nye og tilintetgørende opdagelser.

Den første var en tobaksdåse, fyldt med stødt glas! Denne dåse blev fundet i en hemmelig skuffe i sekretæren, hvori han gemte sine penge.

Det lykkedes ham dog at forklare dette fund på en nogenlunde antagelig måde som en sidste list fra den ukendte skyldiges side; men så fremstillede en manufakturhandler fra Saint-Marlouf sig for forhørsdommeren og fortalte, at en herre gentagne gange var kommet i hans butik for at købe synåle, han havde altid villet have de fineste, han kunne få, og han havde brækket en over for at se, om de passede ham.

Manufakturhandleren blev konfronteret med tolv forskellige personer på en gang og udpegede straks iblandt dem Moiron som den mistænkelige kunde. En nærmere undersøgelse fik også fastslået, at skolelæreren ganske rigtig havde været i Saint-Marlouf de dage, manufakturhandleren opgav.

Jeg forbigår skolebørnenes forfærdelige vidnesbyrd om, hvorledes læreren selv havde udsøgt godterne til dem, befalet dem at spise dem, mens han så på det, og omhyggeligt havde sørget for at tilintetgøre de smuler, der blev tilbage.

Befolkningen var yderst ophidset; den offentlige mening fordrede en eksemplarisk afstraffelse og det med en sådan voldsomhed, at alle betænkeligheder måtte vige.

Moiron blev dømt til døden. Han prøvede på at appellere dommen, men det blev afslået. Han havde så kun en ansøgning

om benådning tilbage. Jeg fik gennem min fader at vide, at kejseren ikke ville bevilge den.

Således stod sagerne, da jeg en morgen sad og arbejdede i mit kontor og fængselspræsten blev meldt.

Det var en gammel, ærværdig præst, som var i besiddelse af stor menneskekundskab og vant til at omgås alle slags forbrydere. Han forekom mig at være meget forvirret, forlegen og ængstelig. Efter at vi i nogle minutter havde talt om ligegyldige ting, rejste han sig pludselig og sagde:

"Hvis Moiron bliver halshugget, hr. generalfiskal, så har De ladet en uskyldig blive henrettet."

Så gik han uden at hilse. Hans ord havde gjort et dybt indtryk på mig. Han havde udtalt dem på en så højtidelig og bevæget måde – for at redde et menneskeliv havde han halvt åbnet de læber, der var lukket med skriftemålets hemmelighedssegl.

En time senere var jeg på vej til Paris, hvor min fader, så snart jeg havde talt med ham, øjeblikkelig på mine vegne ansøgte kejseren om en audiens.

Jeg blev modtaget næste dag. Vi blev ført ind i en lille dagligstue, hvor Hans Majestæt sad og skrev. Jeg gennemgik hele sagen, lige indtil præstens besøg hos mig, om hvilket jeg netop var i færd med at fortælle, da døren bag ved kejserens stol gik op og kejserinden, som troede, at han var alene, kom ind. Napoleon spurgte hende til råds. Så snart hun havde hørt det hele, udbrød hun:

"Den mand må benådes. Han må ikke henrettes, han er uskyldig."

Hvorfor fyldte denne instinktmæssige overbevisning hos den fromme kvinde pludselig mit sind med en forfærdelig tvivl?

Indtil nu havde jeg inderligt ønsket at opnå en formildelse af straffen. Men nu havde jeg på en gang følelsen af, at jeg blev holdt for nar af en dreven forbryder, der havde benyttet sig af præst og skriftemål som sine sidste forsvarsmidler.

Jeg fremsatte mine betænkeligheder for majestæterne. Kejseren syntes ubestemt; hans naturlige godhed tilskyndede ham åbenbart en benådning, men på samme tid var han bange for at lade sig spille på næsen af en forhærdet skurk. Men kejserinden, der var overbevist om, at præsten havde handlet efter en højere indskydelse, gentog:

"Det er lige meget! Vi må hellere skåne en skyldig end dræbe en uskyldig."

Hendes mening sejrede og dødsstraffen blev ombyttet med tvangsarbejde på livstid.

Nogle år efter fik jeg at vide, at Moiron i tugthuset i Toulon havde udvist en så eksemplarisk opførsel, at kejserens opmærksomhed på ny var blevet henledet på ham, og at han havde opnået at blive ansat som tjener hos direktøren for straffeanstalten.

Derpå hørte jeg i længere tid intet mere om ham.

Så for to år siden, da jeg tilbragte sommeren i lille hos min fætter Larielle, blev der en dag, lige som vi skulle sætte os til middagsbordet, bragt mig den besked, at en ung præst ønskede at komme til at tale med mig.

Jeg lod ham komme ind og han bønfaldt mig om at gå med hen til en døende, der absolut ville se mig. Den slags anmodninger var ofte under min lange virksomhed som øvrighedsperson blevet stillet til mig, og selv nu, da jeg under

republikken var blevet trængt tilbage, blev jeg fra tid til anden tilkaldt under lignende omstændigheder.

Jeg fulgte derfor med præsten, der førte mig op til et elendigt, lille værelse helt oppe under taget i en høj arbejderkaserne.

Dér fandt jeg på en halmmadras en uhyggelig døende, som, for at få vejret, sad oprejst med ryggen støttet mod væggen.

Det var et uhyggeligt grimasserende skelet med dybt indsunkne, skinnende øjne.

Så snart han så mig, mumlede han:

"Kan De ikke kende mig igen?"

"Nej."

"Jeg er Moiron."

Det løb mig koldt ned ad ryggen og jeg spurgte:

"Skolelæreren?"

"Ja."

"Hvorledes er De kommet her?"

"Det ville være for langt at fortælle … Jeg har ikke tid … Jeg er ved at dø … Præsten dér er blevet sendt til mig … og da jeg vidste, at De var her i byen, fik jeg ham til at hente Dem … Dem alene vil jeg skrifte for … fordi De frelste mit liv … den gang."

Gennem madrassens overtræk knugede han krampagtigt halmen mellem sine hænder. Så fortsatte han med en lav, hæs, men energisk stemme:

– "Hør godt efter … jeg skylder Dem sandheden … De skal høre den, for jeg må sige den til nogen, inden jeg forlader jorden.

Det var mig, der dræbte børnene … alle sammen … det var mig … jeg gjorde det for at hævne mig!

Jeg havde altid været en hæderlig mand … fuldt ud hæderlig … ren og from – jeg tilbad Gud – den *gode* Gud – det vil sige den Gud, der lærer os at elske, og ikke den falske Gud, bøddelen, tyven, morderen, der regerer jorden. Jeg havde aldrig gjort noget ondt, aldrig begået noget stygt. Jeg var så ren som få, hr. generalfiskal.

Jeg giftede mig, fik børn og jeg gav mig til at elske dem, som aldrig nogen fader har elsket sine børn. Jeg levede kun for dem. Jeg var vanvittig af kærlighed til dem. De døde alle tre! Hvorfor? Hvorfor? Hvad havde jeg gjort? Alt oprørtes i mig, og pludselig fik jeg øjnene op, ligesom når man vågner. Jeg forstod, at Gud var ond! Hvorfor havde han dræbt mine børn? Jeg åbnede mine øjne og jeg så, at han elsker at dræbe. Det er overhovedet det eneste, han bryder sig om. Han lader kun livet opstå for atter at tilintetgøre det! Gud er en massemorder! Hver dag må han have nye døde. Han dræber dem på alle mulige måder for at få mere fornøjelse ud af det. Det er ham, der har opfundet alt, hvad der hedder sygdomme og ulykker, bare for at have noget at adsprede sig med i månedernes og årenes løb; og hvis han så alligevel keder sig, har han alle epidemierne i baghånden: pest, kolera, kopper og jeg ved ikke alt det, som dette uhyre har udtænkt. Men alt det var ham endnu ikke tilstrækkeligt, det ligner hinanden alt for meget! Derfor er det, at han fra tid til anden laver krige for på en gang at se to hundrede tusinde soldater ligge døde og oprevne på jorden, oversprøjtede med blod og skarn, med arme og ben afrevne og hovederne knuste af kugler som æg, der er tabt ned på vejen.

Det er ikke alt. Han har også skabt mennesker, der æder hinanden. Og da menneskene trods alt er bedre end ham, har

han skabt dyrene for at se menneskene jage dem, dræbe dem og bruge dem til føde. Det er ikke alt. Han har skabt alt det småkravl, der kun lever en dag, fluerne, hvoraf der kreperer milliarder i timen, myrerne, der bliver trådt ihjel, og mange andre, så mange, så mange, at vi slet ikke kan tænke os dem. Og alt det gør jagt på hinanden, dræber hinanden, sluger hinanden og dør uden ophør. Og den gode Gud ser til og morer sig, for han ser alt, alt, de store som de små, alt det, der lever i vanddråberne, og alt det, der lever på de andre stjerner. Han ser til og han morer sig. Å, det uhyre!

Men ved De, hvad jeg så gjorde? Jeg dræbte også, jeg dræbte børnene. Den streg spillede jeg ham. Dem fik han i det mindste ikke! Han fik dem ikke, jeg fik dem. Og jeg ville have myrdet mange flere, men så tog de mig. Således var det!

Jeg blev dømt til døden, jeg skulle henrettes! Jeg! Hvor ville han ikke have lét, krybet! Men så bad jeg om at tale med en præst, og jeg løj. Jeg løj og jeg fik lov til at leve.

Nu er det forbi. Jeg kan ikke mere slippe fra ham. Men jeg er ikke bange for ham. Jeg foragter ham alt for meget."

Det var frygteligt at se den elendige, som han lå dér, stønnende og hulkende sit skriftemål frem. Han spærrede munden vidt op for at udsige ord, der næppe var hørlige, han rallede, hans hænder famlede på våret og under den næsten sorte halmdyne bevægede hans magre ben sig uafbrudt, som om han ville løbe sin vej.

Det var et græsseligt syn og det gyser endnu i mig, når jeg tænker på det!

Jeg spurgte ham:

"Har De intet mere at sige?"

"Nej, hr. generalfiskal."

"Så, farvel!"

Jeg vendte mig om imod præsten, der ligbleg i sin mørke dragt stod lænet op mod væggen:

"Bliver De her, hr. pastor?"

"Ja, jeg bliver."

Den døende lo hånligt:

"Ja, han sender sine ravne til ligene!"

Jeg havde fået nok; jeg lukkede døren og skyndte mig bort.

Vore breve

En jernbanetur på otte timer gør nogle søvnige og har på andre lige den modsatte virkning. Hvad mig angår, så kan jeg aldrig sove, når jeg har rejst om dagen.

Hen imod klokken fem om eftermiddagen var jeg ankommet til mine venner, Muret d'Artus, på hvis gods ved Abelle jeg skulle tilbringe tre uger. Det er en henrivende ejendom, som i slutningen af forrige århundrede blev bygget af en af deres oldefædre, og som siden er blevet i familien. Den har derfor det hyggelige, fortrolige præg, som der er over alle gamle boliger, som altid har været beboet, møbleret og befolket af de samme mennesker. Intet bliver forandret; hjemmets sjæl flygter aldrig bort fra et sådant hus, hvis møbler aldrig er flyttet bort og hvis tapeter aldrig er blevet taget ned, men er blevet slidte, matte og falmede på de samme vægge; intet bliver taget bort af de gamle møbler, som kun fra tid til anden bliver flyttet lidt om for at give plads for et nyt, der bliver sat ind mellem de andre som den nyfødte mellem sine søskende.

Huset ligger oppe på en bakke midt i en park, der skråner ned til floden, hvor en høj, buet stenbro fører over på den anden bred. Bag ved vandet ligger store græsmarker, hvor tykke, velnærede køer, hvis fugtige øjne synes at være fulde af dug, dis og friskt, saftigt græs, traver sindigt om. Jeg elsker denne bolig, således som man elsker det, man inderligt attrår at eje. Hvert år, ved efterårstid, volder det mig samme glæde at tage derud og det er med sorg i sindet, at jeg atter rejser hjem.

Efter at jeg havde spist til middag sammen med de elskværdige og stilfærdige mennesker, der altid tager imod mig, som om jeg hørte til familien, spurgte jeg min ven, Paul Muret:

"Hvilket værelse har du givet mig i år?"

"Tante Roses."

En time senere fulgte fru Muret d'Artus med sine tre børn, to opløbne pigebørn og en kvik dreng, mig op til tante Roses værelse, hvor jeg endnu ikke havde sovet.

Da jeg var blevet alene, kastede jeg et undersøgende blik på væggene og møblerne for at få fat på stuens karakter og finde mig tilrette i den. Jeg kendte den nok, men ganske flygtigt, da jeg kun et par gange før var gået derind for at se på den pastel af tante Rose, der havde givet værelset dets navn.

Hun tiltalte mig aldeles ikke, den samme, gamle tante Rose, der med hængekrøller og det hele sad der oppe og falmede bag glasset. Hun så ud til at have været en overordentlig skikkelig kone fra de gode, gamle dage, hun måtte have været proppet med principper og fordomme og lige så bevandret i moralens grundsætninger som i sine kogeopskrifter, kort sagt en af den slags gamle tanter, som skræmmer al lystighed bort, og som er alle provinsfamiliers gnavne og rynkede onde engel.

Jeg havde i øvrigt slet ikke hørt tale om hende. Jeg vidste intet som helst, hverken om hendes liv eller død. Var hun fra dette århundrede eller fra det forrige? Havde hun forladt denne syndige jord efter en jævnt dagligdags eller vildt omtumlet tilværelse? Havde hun udåndet en gammel jomfrus kyske sjæl, en hustrus rolige sjæl, en moders ømme sjæl eller en sjæl, hvori kærligheden havde raset? Det var mig alt sammen ligegyldigt.

Alene dette navn: "Tante Rose" forekom mig latterligt, simpelt og grimt.

Jeg tog et af lysene for at betragte hendes strenge ansigt, der sad højt oppe i en gammeldags, forgyldt ramme. Jeg fandt hende imidlertid ubetydelig, ubehagelig og endogså antipatisk og jeg gav mig derfor til at undersøge møblementet.

Det stammede alt sammen fra Ludvig den Sekstendes tid, fra revolutionen og direktoriet. Ikke et eneste stykke, ikke en stol, ikke et gardin var siden den gang kommet ind i værelset, som duftede af gamle minder – denne ejendommelige, uforklarlige lugt af gammelt træ, stole og tapeter, som findes i enkelte stuer, hvor menneskehjerter har levet, elsket og lidt.

Derpå gik jeg i seng, men jeg kunne ikke sove. Da der var gået godt en time eller to, var jeg blevet så nervøs af at ligge og kaste mig omkring, at jeg bestemte mig til at stå op og sætte mig til at skrive breve.

Henne imellem de to vinduer stod en lille sekretær med metallister, jeg gik hen og lukkede den op i håb om at finde noget blæk og papir. Men der var ikke andet end et gammelt penneskaft, som var lidt fortygget i enden og øjensynlig havde været meget brugt. Jeg skulle lige til igen at lukke klappen, da mit blik faldt på et skinnende punkt; det var et slags spidst, gult hoved, der i hjørnet af en af de indlagte plader sprang lidt frem.

Jeg kradsede på det med fingeren og jeg syntes, at det bevægede sig. Jeg klemte to af mine negle om det og trak til, så meget jeg kunne. Det gled ganske langsomt ud. Det var en lang guldnål, som var stukket ind og skjult i et hul af træet.

Hvorfor var det blevet gjort? Jeg tænkte mig straks, at nålen havde været brugt til at få en fjeder til at virke; denne fjeder

måtte gemme en hemmelighed, som jeg øjeblikkelig gav mig til at søge efter. Det varede meget længe. Først efter mindst to timers tålmodige undersøgelser opdagede jeg næsten lige ovenfor det første hul inde i en rille endnu et hul. Jeg stak nålen ind i det, en lille plade faldt ned og jeg så to pakker gulnede breve, der var bundet sammen med et blåt bånd.

Jeg læste dem. Her er to af dem:

"Kæreste veninde!
Vil De virkelig have, at jeg skal give Dem Deres breve tilbage? Her er de, men det er mig en stor sorg. Hvad er det dog, De er bange for? At jeg skal tabe dem? Jeg har dem låset inde. At de skal blive stjålet fra mig? Jeg passer altid på dem, for de er min dyreste skat.

Ja, det er mig en meget stor sorg. Jeg kunne ikke lade være at spørge mig selv, om det ikke var, fordi De på bunden af Deres hjerte fortrød, hvad De havde gjort? Jeg mener ikke, at De skulle fortryde, at De har elsket mig, for jeg ved jo, at De stadig elsker mig, men at De måske fortrød, at De i timer, hvor Deres hjerte ikke betroede sig til mig, men til pennen, som De havde i hånden, på et stykke hvidt papir havde nedskrevet al Deres kærlighed.

Når to elsker hinanden, trænger de til at betro hinanden det, til at sige det eller skrive det og derfor taler de eller skriver. Ordene flygter bort, de blide, varme elskovsord, der er skabt af musik og kærlighed; så snart de er udtalt, er de kun et minde, et minde, som vi gemmer i vor erindring, men som vi hverken kan se, røre ved eller kysse, således som med de ord, De med Deres hånd har skrevet. Deres breve? Ja, jeg giver Dem dem tilbage! Men jeg er fortvivlet!

Ja, De må bagefter have rødmet i kysk blufærdighed over de ord, der ikke mere kunne udslettes. De har i Deres fintfølende og sarte sjæl, som en næsten umærkelig nuance kan krænke, fortrudt, at De havde skrevet til en mand, at De elskede ham. De er kommet i tanker om sætninger, som har sat Deres sind i bevægelse, og De har sagt til Dem selv:

"Jeg vil gøre ordene til aske."

Vær tryg, vær rolig. Her er Deres breve. Jeg elsker Dem."

"Min kære ven!

Nej, De har ikke forstået mig. De har ikke gættet, hvad jeg ville. Jeg fortryder ikke og jeg vil aldrig komme til at fortryde, at jeg har sagt Dem min kærlighed. Jeg vil blive ved at skrive til Dem, men De må give mig alle mine breve tilbage, lige så snart De har fået dem.

Det vil sikkert støde Dem meget, min ven, når jeg siger Dem grunden til den fordring, jeg stiller til Dem. Den er slet ikke, som De tror, poetisk, men praktisk. Jeg er bange, ikke for Dem, men for tilfældet. Jeg er brødefuld. Jeg vil ikke have, at min brøde skal ramme andre end mig selv.

Forstå mig ret. Vi kan dø, De eller jeg. De rider jo hver dag, De kan styrte med hesten eller De kan dø af et hjerteslag, falde i en duel eller blive kørt over af en vogn, kort sagt, De kan omkomme på tusinde måder, for selv om der kun er én død, så er der flere måder at dø på, end vi har dage at leve i.

Så vil Deres broder og Deres svigerinde finde mine breve.

Tror De, at de holder af mig? Jeg tror det ærlig talt ikke. Og desuden, selv om de tilbad mig, ville det så være muligt, at en mand og en kvinde skulle vide besked med en hemmelighed – en sådan hemmelighed – uden at fortælle den videre?

De synes vist, at jeg siger noget meget stygt ved først at tale om Deres død og bagefter drage Deres pårørendes diskretion i tvivl?

Men en dag skal vi jo alle dø, ikke sandt? Og det er næsten sikkert, at den ene af os bliver gemt ned i jorden før den anden. Derfor bør vi forudse alle farer, selv denne.

Hvad mig angår, da vil jeg gemme Deres breve ved siden af mine i min lille sekretærs hemmelige gemme. Jeg skal vise Dem dem i deres silkeskjul, hvor de sover side om side, fyldte med kærlighed som to elskende i deres grave.

Nu vil De måske sige til mig:

"Men hvis De nu dør først, så finder Deres mand jo brevene."

Åh, nej, jeg for mit vedkommende frygter intet. For det første kender han ikke hemmeligheden ved min sekretær og dernæst vil det ikke falde ham ind at søge. Desuden, selv om han efter min død skulle finde dem, så er jeg ikke bange.

Har De nogensinde tænkt på, hvor mange kærlighedsbreve, der findes i døde kvinders skuffer? Jeg har tænkt meget over det, og det er de slutninger, som jeg er kommet til, der har bestemt mig til at forlange mine breve tilbage af Dem.

De må huske på, at en kvinde aldrig, forstår De vel, *aldrig* nogensinde brænder, sønderriver eller på anden måde tilintetgør de breve, hvori der siges hende, at hun bliver elsket. Hele vort liv, alt vort håb, al vor forventning og alle vore drømme er i de breve. Disse små stykker papir, som rummer vort navn, og som kærtegner os med sine ømme ord, er lige så mange relikvier; de er vore kapeller og vi kvinder elsker at dvæle i kapeller, især når det er os selv, som er deres helgen. Vore kærlighedsbreve er vore skønhedstitler, bekræftelsen på vor

ynde og vore tillokkelser, vor hemmelige kvindestoltheds tilfredsstillelse, vort hjertes skatte. Nej, nej, aldrig ville nogen kvinde tilintetgøre disse sit livs hemmelige og vidunderlige arkiver.

Men vi dør, ligesom alle andre, og hvad så? … Så findes brevene! Hvem finder dem? Ægtemanden. Hvad gør han med dem? Ingenting. Han brænder dem.

Åh, jeg har tænkt meget over det, meget. Tænk en gang på, at der hver dag dør kvinder, som har været elsket, og at beviserne på deres brøde falder i hænderne på deres mænd, men at der aldrig nogensinde udbryder en skandale, at der aldrig finder nogen duel sted.

For at forstå det må man huske på, hvorledes en mand og hans hjerte er indrettet. En mand hævner sig på sin hustru, og han duellerer med den, der er skyld i hans vanære, forudsat at hustruen er i live, fordi … ja, hvorfor? Det ved jeg egentlig ikke rigtigt. Men hvis han efter hendes død finder de samme beviser på hendes skyld, så brænder han dem; han ved ingenting, han bliver ved at række hendes ven hånden og han er meget glad over, at brevene ikke er faldet i fremmede hænder, og at han er sikker på, at de er ude af verden.

Hvor mange mænd er der ikke blandt dem, jeg kender, som har måttet brænde den slags beviser, og som lader, som om de intet ved, skønt de samme mænd, hvis de havde fundet dem, mens deres hustru endnu levede, ville have kæmpet som rasende for deres krænkede ære. Men hun er død. Der er ikke længere tale om ære. Graven lyser fred over den ægteskabelige brøde.

Derfor kan jeg roligt beholde de breve, som i Deres hænder ville være en fare for os begge.

Tør De sige, at jeg ikke har ret?

Jeg elsker Dem og jeg kysser Deres hår.

Rose."

Jeg så op på tante Roses portræt og idet jeg betragtede det strenge, lidt ondskabsfulde, rynkede ansigt, kom jeg til at tænke på alle de mange kvindesjæle, som vi ikke kender, men som vi anser for at være helt anderledes, end de er, og hvis medfødte, ligefremme list og rolige dobbelthed vi aldrig formår at gennemtrænge.

Natten

Et mareridt.

Lidenskabeligt elsker jeg natten. Jeg elsker den, som man elsker sit land eller sin elskerinde, med en instinktmæssig, dyb og uovervindelig kærlighed. Jeg elsker den med alle mine sanser, med mine øjne, som ser den, med min lugtesans, som indånder den, med mine øren, som lytter til dens stilhed, med hele mit legeme, som kærtegnes af mørket. Lærkerne synger i solen, i den blå luft, i den varme luft, i den lyse morgens lette luft. Men om natten flygter uglen som en sort plet gennem det sorte rum og udslynger, berust af det grænseløse, uendelige mørke, sit uhyggelige, sitrende skrig.

Dagen trætter mig og keder mig. Den er brutal og støjende. Jeg må overvinde mig til at stå op, jeg klæder mig udmattet på og jeg går modvilligt ud; hver bevægelse, hvert ord, hver tanke trætter mig, som om jeg løftede en tyngende byrde.

Men så snart solen begynder at dale, strømmer en ubestemmelig, forvirret glæde gennem hele mit legeme. Jeg vågner og jeg får liv. Efterhånden som skyggerne vokser frem, føler jeg mig som en helt anden, jeg bliver yngre, stærkere, spændstigere og lykkeligere. Henrykt ser jeg mørket, der sænker sig ned fra himlen, tage til og blive tættere – som en ugribelig, uigennemtrængelig bølge drukner det byen, skjuler, udsletter og tilintetgør alle former og farver og slutter huse og mennesker ind i sin umærkelige favn.

Så får jeg lyst til at tude af glæde ligesom uglerne, til at løbe hen over tagene ligesom kattene og en uovervindelig, bydende

længsel efter at elske tændes i mine årer.

Jeg går lange ture ud i natten, snart vandrer jeg om i de mørke forstæder og snart strejfer jeg om i skovene i nærheden af Paris, og jeg hører mine søskende, dyrene og krybskytterne, luske rundt omkring mig.

Det, som man elsker med voldsomhed, ender med at dræbe én. Men hvorledes skal jeg forklare det, der er hændt mig? Hvorledes skal jeg overhovedet få nogen til at forstå, at jeg er i stand til at fortælle det? Jeg ved det ikke, jeg ved intet mere, jeg ved kun, at det er således – det er det hele!

I går altså – var det i går? – ja, det var det sikkert, med mindre det skulle være før, en anden dag, en anden måned, et andet år, – jeg ved det ikke. Det må alligevel have været i går, eftersom det ikke er blevet dag igen, eftersom solen ikke er stået op siden. Men hvor længe er det siden, at natten begyndte? Hvor længe? … Hvem kan sige det? Hvem vil nogensinde kunne vide det?

I går, efter at jeg havde spist til middag, gik jeg altså ud, således som jeg hver aften plejer. Det var smukt vejr, meget mildt, meget varmt. Idet jeg gik ned imod boulevarderne, stirrede jeg op på den sorte, stjernefyldte flod, som klippes ud af himlen af gadens tage, der drejer sig og får denne stjernebæk til at løbe i snoninger og krumninger aldeles ligesom en rigtig flod.

Alt tegnede sig klart i den lette luft, lige fra planeterne til gaslygterne. Der glimtede så mange blus både oppe og nede, at mørket syntes lysende. Sådanne lysende nætter er langt gladere end høje solskinsdage.

På boulevarderne var alle cafeerne strålende oplyste og der var fuldt af folk, som lo og drev op og ned eller sad og drak. Jeg gik nogle øjeblikke ind i et teater. I hvilket? Det ved jeg ikke mere. Der var så lyst derinde, at jeg skyndte mig ud igen, forstemt ved dette falske, brutale lys, der kastedes mig i møde fra balkonens forgyldning, fra krystallysekronens kunstige glimmer og fra lamperækken, der indrammede scenen.

Jeg drev ned ad Champs-Elysées, hvor variétéerne lå som flammende bål inde bag løvet. Kastanjetræerne, der stod overgydt med gult lys, så ud, som om de var malede og gnedet over med fosfor. Og de elektriske buelamper, der hang som blændende, blege måner, som måneæg, der var faldet ned fra himlen, som kæmpemæssige, levende perler, fik de kulørte lygteguirlander og de grimme, snavsede gasbuer til at blegne under deres perlemorsblanke, hemmelighedsfulde og kongelige skær.

Jeg standsede under Triumfbuen for at kaste et blik tilbage ned ad den vidunderlige, lange avenue, der fører ind til Paris mellem de to rækker lygter og stjernerne ovenover. Stjernerne! … de ukendte stjerner, som tilfældet har sået ud over rummet, hvor de danner de mærkelige figurer, der føder så megen grublen og så mange drømme.

Jeg gik ind i Boulogneskoven og jeg blev der længe, længe. En underlig skælven havde grebet mig, jeg var i en ejendommelig, betaget stemning og mine tanker var i en sådan tilstand af overspændthed, at det grænsede til vanvid.

Jeg vandrede længe om mellem træerne, længe, længe. Så ville jeg gå hjem.

Hvad var klokken, da jeg atter var ved Triumfbuen? Jeg ved det ikke. Byen var faldet i søvn, og skyer, tykke, sorte skyer bredte sig langsomt ud over himlen.

For første gang følte jeg, at der ville hænde mig noget besynderligt, noget nyt. Det forekom mig, at det var blevet koldt, at luften var blevet tættere og at min elskede nat lå tungt over mit hjerte. Avenuen var nu ganske øde. Kun to politibetjente spadserede frem og tilbage på fortovet ved siden af droskeholdepladsen og ude på kørebanen, som gasblussene alene ikke formåede at lyse op, tegnede sig en række grøntvogne, der var på vej til Hallerne. De kørte ganske langsomt med deres tunge ladning af gulerødder, roer og kål. Kuskene, der ikke kunne ses i mørket, sad og sov, mens hestene med sindige skridt, der næsten ikke hørtes på træbrolægningen, fulgte lige efter den foran kørende vogn. Hver gang de kom forbi en lygte, lyste gulerødderne rødt, roerne hvidt og kålhovederne grønt, og i en uendelig række blev disse flammerøde, sølvhvide og smaragdgrønne vogne ved at komme efter hinanden.

Jeg fulgte dem et stykke, så drejede jeg op ad Rue Royale og kom tilbage til boulevarderne. Der var ingen mere, ingen oplyste cafeer, kun enkelte forsinkede fodgængere, der havde travlt med at komme hjem. Aldrig før havde jeg set Paris så øde, så uddød. Jeg tog mit ur frem. Klokken var to.

Drevet af en uimodståelig trang til at blive ved med at gå vandrede jeg videre lige ud til Bastillepladsen. Der opdagede jeg, at jeg aldrig før havde været ude i en så mørk nat, for det var mig ikke en gang muligt at skelne Julisøjlen, hvis gyldne genius var skjult oppe i det uigennemtrængelige mørke.

Jeg vendte om. Der var ikke længere nogen omkring mig. På Château-d'Eau-pladsen løb dog en fuld mand imod mig, så forsvandt han i mørket og i nogen tid hørte jeg hans ujævne skridt, der fjernede sig, tunge gennem natten. Jeg gik videre. Da jeg var ud for Faubourg Montmartre, kørte en droske forbi mig i retning ned mod Seinen. Jeg kaldte på den. Kusken svarede ikke. Ved Rue Drouot kom en kvinde hen til mig:

"Å, hør en gang, herre!"

Jeg fremskyndede mine skridt for at undgå hendes fremstrakte hånd. Så intet mere. Foran Vaudevilleteatret stod en kludesamler og rodede i rendestenen. Hans lille lygte stod på fliserne ved siden af ham. Jeg spurgte ham:

"Hvad er klokken, gode ven?"

Han brummede:

"Hvor skal jeg vide det? Jeg har ikke noget ur."

Jeg opdagede pludselig, at lygterne var slukket. Jeg ved nok, at de på denne årstid slukkes tidligt, endda før daggry, fordi der skal spares, men der var endnu længe, meget længe, til det skulle blive dag.

"Jeg vil gå ned til Hallerne," tænkte jeg, "der træffer jeg i det mindste på liv."

Jeg begav mig på vej, men det var så mørkt, at jeg ikke kunne se, hvor jeg var. Jeg gik ganske langsomt som i en skov og søgte at genkende gaderne ved at tælle dem.

Foran Crédit Lyonnais var der en hund, der knurrede. Jeg drejede ned ad Rue de Grammont og fo'r vild. På lykke og fromme gik jeg videre og nåede Børsen, som jeg kunne kende på jerngitteret uden om den. Hele Paris sov, en dyb, rædselsvækkende søvn. Langt borte hørte jeg dog lyden af en

droske, en eneste droske, det var måske den samme, der var kørt forbi mig for lidt siden. Jeg ville prøve på at indhente den, og jeg gik efter hjulenes rullen gennem gader, der var øde og sorte, sorte, sorte som døden.

Jeg fo'r atter vild. Hvor var jeg? Hvilket vanvid at slukke gassen så tidligt! Ikke en fodgænger, ikke et levende væsen, ikke en gang en forelsket kats mjaven. Intet.

Hvor var politibetjentene? Jeg sagde til mig selv: "Jeg vil råbe, så kommer der nok en af dem." Jeg råbte. Ingen svarede.

Jeg kaldte højere endnu. Min stemme svang sig bort uden ekko og blev svagere og svagere, kvalt, knust af natten, den uigennemtrængelige, sorte nat.

Jeg hylede:

"Hjælp! Hjælp! Hjælp!"

Min fortvivlede kalden forblev uden svar. Hvad var klokken dog? Jeg trak mit ur frem, men jeg havde ingen tændstikker. Med en ukendt, inderlig glæde lyttede jeg til den lille mekanismes tik-tak. Det var mig, som om det var noget levende. Jeg var mindre alene. Hvilket mysterium!

Jeg gav mig atter til at gå – som en blind famlede jeg mig frem ved at slå min stok langs husrækkerne. Hvert øjeblik så jeg op mod himlen i håb om, at dagen endelig ville begynde at gry, men rummet blev ved at være sort, ganske sort, sortere end byen omkring mig.

Hvad kunne klokken dog være? Jeg havde en følelse af, at jeg måtte have gået en uendelig lang tid, for mine knæ svigtede under mig, mit bryst stønnede og jeg led af en skrækkelig sult.

Jeg besluttede mig til at ringe på den første portklokke. Jeg trak i messinghåndtaget og lyden af klokken skingrede gennem

huset på en underlig, uhyggelig måde, som om denne ringen var det eneste, der var i hele bygningen.

Jeg ventede, men ingen svarede og ingen lukkede porten op. Jeg ringede igen og ventede på ny – intet!

Jeg blev bange! Jeg løb videre til det næste hus og tyve gange i træk lod jeg klokken larme ned i det mørke rum, hvor portneren måtte ligge og sove. Men han vågnede ikke – og jeg gik videre. Jeg trak i hver eneste klokke og med fødderne, hænderne og stokken dundrede jeg løs på portene, der hårdnakket blev ved at være lukkede.

Og pludselig opdagede jeg, at jeg var kommet ned til Hallerne. Men Hallerne lå øde, uden støj, uden liv, uden vogne, uden mennesker, uden så meget som et bundt gulerødder eller en buket blomster – de var tomme, stille, forladte, døde!

En iskold rædsel greb mig. – Hvad var det, der gik for sig? Åh, min Gud, hvad var det, hvad var det?

Jeg gav mig atter til at gå. Men klokken? Klokken? Hvem ville sige mig, hvad klokken var? Selv urene i tårnene måtte være døde … de slog ikke mere. Jeg tænkte:

"Jeg vil lukke glasset op på mit ur og føle med fingeren på viserne."

Jeg tog mit ur frem … det gik ikke mere … det var standset. Der var intet mere, intet … ikke en lyd i hele byen, ikke et lysskær, ikke en bevægelse i luften. Intet! Intet mere – ikke en gang den fjerne rullen af en vogn – intet mere!

Jeg var kommet ned på kajerne, en stille, isnende kulde steg op fra floden.

Løb Seinen endnu?

Jeg ville vide det, jeg fandt en trappe og jeg steg ned ad den … Jeg kunne ikke høre strømmen skvulpe mod brobuerne … Der var endnu et par trin … så sand … så mudder … og så vandet … jeg dyppede min arm ned i det … det løb endnu … koldt … koldt … koldt … næsten tilfrosset … næsten stivnet … næsten dødt.

Og jeg følte, at jeg aldrig mere ville få kræfter til at stige op igen … at jeg ville dø der nede … jeg også – af sult – af træthed – og af kulde.

Marroca

Du bad mig, kære ven, om at sende dig mine indtryk og fortælle dig om mine eventyr og især om de kærlighedshistorier, jeg ville komme til at opleve her på denne Afrikas jordbund, som så længe havde lokket mig. Du morede dig på forhånd over min fremtidige "sorte" elskov, som du udtrykte dig, og i tankerne så du mig allerede komme hjem, fulgt af en høj, kraftig, ibenholtsfarvet kvinde med gult tørklæde om hovedet og spraglede klæder om de svulmende lemmer.

Jeg kommer nok en gang så vidt, for jeg har allerede set adskillige, der har givet mig lyst til nærmere at undersøge dette blæk, men til at begynde med er jeg faldet over noget, der er endnu bedre og højst originalt.

I dit sidste brev skrev du til mig:

"Når jeg ved, hvorledes man elsker i et land, kender jeg dermed landet så godt, at jeg kunne beskrive det, selv om jeg aldrig havde set det."

Du må altså vide, at her elskes der til raseri. Lige fra den første dag føler man en dirrende glød, en vanvittig længsel, en pludselig opflammende attrå, der breder sig lige ud i ens fingerspidser, spænder og hidser hele ens elskovstrang og elskovsevne til en sådan grad, at man ikke ville betænke sig på at gøre de mest sindssyge dårskaber.

Forstå mig ret. Jeg ved ikke om det, man kalder hjertets kærlighed, sjælenes forståelse, de sentimentale idealer, den platoniske kærlighed med andre ord, kan eksistere under dette himmelstrøg; jeg tvivler endog stærkt om det. Men den anden

kærlighed, sansernes kærlighed, der også på sin vis er noget værd, meget værd, er i dette klima i sandhed forfærdelig. Varmen, den altid hede luft, der gyder feber i årene, de kvælende åndepust fra syd, de lumre luftninger fra den nære ørken, den tunge scirocco, der er mere ødelæggende og mere fortærende end en flamme, den stadige ophedning af et helt fastland, der lige til stenene er gennembagt af den vældige, altudtørrende sol – alt dette tænder ild i blodet, hidser legemet og gør menneskene til dyr.

Men det er sandt, jeg glemmer min historie.

Jeg har intet at fortælle dig om den første tid, jeg opholdt mig i Algier. Efter at jeg havde besøgt Bona, Constantino, Biskra og Setif, kom jeg til Bougie gennem kløfterne ved Chabet ad en enestående skøn vej, der først går igennem de kabyliske skove og derefter i en højde af to hundrede meter slanger sig op og ned ad bjergene rundt om hele den vidunderlige Bougie-bugt, der er fuldt så skøn som Neapels, Ajaccios og bugten ved Douarnez, der dog er noget af det vidunderligste, jeg kender. Jeg må dog fra denne sammenligning undtage bugten ved Oporto, som er helt indfattet i rødt granit og gør indtryk af at være en underfuld åbenbaring.

Allerede på afstand, inden man endnu er nået omkring den stille bugt, hvor havet fredeligt lægger sig til hvile, får man øje på Bougie. Den er bygget op ad et meget højt bjerg og kronet med skove. Som en hvid plet ligger den på den grønne skråning; den ligner skummet på et vandfald, der styrter sig ud i havet.

Så snart jeg havde sat min fod i den henrivende lille by, sagde jeg til mig selv, at her ville jeg blive længe. Allevegne fra ser øjet en fuldstændig cirkel af underlige, takkede, forvredne og spidse

tinder, og denne cirkel er så lukket, at man næsten ikke kan opdage det åbne hav og bugten får udseende af at være en indsø. Det blå, mælkeagtige blå, vand er vidunderlig klart, oven over udbreder himlen, der er så azurblå, som om den havde fået to lag farve, sin storslåede skønhed, og havet og himlen synes aldrig at kunne blive trætte af at spejle sig i hinanden.

Bougie er ruinernes by. På kajen, ligesom man kommer ind i byen, ligger der en så pragtfuld levning af fortidens bygningskunst, at man får indtrykket af at stå overfor en operadekoration. Det er den gamle arabiske port, som nu er helt overgroet med efeu. Også i klippeskovene rundt omkring staden er der fuldt op af ruiner, stumper af romansk murværk, stykker af byzantinske bygningsværker og rester af arabisk arkitektur.

I denne højtliggende by lejede jeg et maurisk hus. Du ved nok, hvorledes den slags boliger, der så ofte er blevet beskrevet, ser ud. Udadtil har de ingen vinduer og hele lyset kommer fra den indvendige gård. I første etage er der en stor, kølig sal, hvor man tilbringer dagen, og øverst oppe er der en flad terrasse, hvor man tilbringer nætterne.

Jeg indrettede mig straks på at følge den i alle varme lande almindelig udbredte skik: at hvile ud efter frokost. Det er den værste time på dagen, den time, hvor her er mest kvælende hedt, hvor det næsten ikke er muligt at få vejret, hvor gaderne, sletterne og de blændende hvide veje er tomme og øde, hvor alle sover eller i det mindste prøver på at sove med så få klæder på som muligt.

I min opholdssal, der var udstyret med søjler i arabisk stil, havde jeg ladet anbringe en stor, blød divan, overdækket med et

broget tæppe. Der plejede jeg at lægge mig, omtrent i adamskostume, men det var mig næsten ikke muligt at finde hvile. Jeg led alt for meget ved min ufrivillige ensomhed.

Ser du, min ven, der er på denne jord to kvaler, som jeg vil ønske for dig, at du aldrig må lære at kende: Mangel på vand og mangel på kvinder! Hvad er det værste? Jeg ved det ikke. I ørkenen er der ikke den skændsel, man viger tilbage for, når det gælder et glas frisk, klart vand. Men hvad ville man ikke i visse kystbyer gøre for at møde en rask og sund kvinde? Det er ikke, fordi der ikke er kvinder nok i Afrika! Tværtimod – der vrimler af dem; men de er alle sammen – for at blive i sammenligningen – lige så sundhedsfarlige og rådne som det flydende dynd i Saharas vandhuller.

En dag var jeg endnu mere nervøs og ophidset end ellers. Jeg prøvede på at lukke øjnene, men det var forgæves. Det snurrede i mine ben, som om de indvendig blev stukket af myg, og en angstfuld uro fik mig til hvert øjeblik at vende mig på tæppet. Til sidst kunne jeg ikke holde det ud mere, jeg stod op og gik ud.

Det var i juli, en lummerhed dag. Gadens brosten var så brændende, at man godt kunne have bagt brød på dem. Min skjorte, der straks blev gennemvåd, klæbede sig fast til kroppen. Over hele horisonten svævede en svag, hvid tåge, sciroccoens hede dis, der ser ud som varme, man kunne tage i sine hænder.

Jeg gik ned mod havet, drejede ud fra havnen og gav mig til at følge bredden langs den smukke del af bugten, hvor byens befolkning plejer at bade sig. Det stejle bjerg, der er helt dækket med krat og høje, aromatiske buske med bedøvende duft,

runder sig i en kreds uden om denne vandfyldte arena, hvis lette krusninger ved aftenstide sagte skvulper op ad de mægtige, brune klipper.

Der var ikke en levende sjæl ude. Intet bevægede sig, der hørtes ikke et dyreskrig, intet vingeslag, selv havet lå dorsk og dødt, som om det var slumret ind under solens stråler. Kun syntes jeg i den brændende hede luft at fornemme ligesom en summen af ild.

Pludselig fik jeg øje på noget, der bevægede sig bag en klippe, som lå halvt druknet i det stille vand. Jeg gik nærmere og så en høj, slank, nøgen kvinde, som var i færd med at bade sig, og som åbenbart troede, at hun var ganske alene. Vandet nåede hende til brystet og med hovedet drejet ud mod havet hoppede hun langsomt omkring uden at se mig.

Der var intet, som var mere egnet til at vække min forundring end dette billede: en skøn kvinde ude i det klare vand, der var lige så gennemsigtigt som glas, og midt i det blændende solskin. For skøn var hun, skøn som en statue.

Hun vendte sig om, udstødte et skrig og halvt svømmende og halvt gående flygtede hun om bag klippen, hvor hun var ganske skjult.

Da hun imidlertid var nødt til før eller senere at komme frem igen, satte jeg mig roligt på bredden og ventede.

Hun stak forsigtigt hovedet frem og jeg lagde mærke til, at det var ombølget af en mægtig, sort hårfylde. Hendes mund var bred med røde, svulmende læber, hendes øjne store og udfordrende og hele hendes hvide legeme, der var brunet af negrenes sol, lignede gammelt, hårdt og glat elfenben.

Hun råbte til mig:

"Gå Deres vej!"

Hendes stemme var stærk og kraftig som hele hendes skikkelse, fyldig og klangfuld. Jeg rørte mig ikke. Hun fortsatte:

"Det er ikke pænt af Dem at blive siddende dér."

R'erne rullede som flintesten i hendes mund. Jeg rørte mig fremdeles ikke. Hovedet forsvandt.

Der gik ti minutter. Så kom først håret, så panden og så øjnene atter langsomt frem, som om hun var et barn, der legede skjul og ville se efter den, som skulle finde hende.

Denne gang blev hun rasende og hun skreg:

"De skal gå, hører De! Jeg bliver syg af at være så længe i vandet og jeg går ikke op, så længe De er der."

Så rejste jeg mig og gik min vej, idet jeg dog hvert øjeblik vendte mig om og så tilbage. Da hun mente, at jeg var kommet tilstrækkelig langt væk, gik hun med ryggen til mig og halvt sammenbøjet op af vandet og forsvandt ind i en klippehulning bag et skørt, som hun havde hængt op for indgangen.

Den næste dag kom jeg igen. Hun var atter ude for at bade sig, men denne gang havde hun en badedragt på. Hun gav sig til at le og blottede sine blanke tænder.

Otte dage efter var vi venner. Otte dage senere blev vi det endnu mere.

Hun hed Marroca, formodentlig et kælenavn, som hun udtalte, som om der mindst var femten r'er i det. Hun var datter af et par spanske kolonister og hun havde giftet sig med en franskmand, der hed Pantabeze. Hendes mand var i statens tjeneste. Jeg fik aldrig rigtig at vide, hvilken stilling, det var, han beklædte. Jeg vidste kun, at han var stærkt optaget, og mere brød jeg mig heller ikke om at vide.

Hun forandrede tiden for sit bad og kom i stedet for hen til mig for at hvile sig på min divan. Hvis man da kan kalde det en hvile!

Hun var i sandhed en vidunderlig kvinde, næsten mere dyr end menneske, men pragtfuld. Hendes øjne syntes altid at lyse af lidenskab, hendes halvt åbne mund, hendes spidse tænder, ja selv hendes smil havde noget vildt, sanseligt ved sig. Der var over hele hendes legeme noget, som gjorde hende til en skøn, men lavere stående skabning, som udelukkende syntes skabt til elskovsorgier, og som fik mig til at tænke på oldtidens vellystige guder, der holdt deres hede hyrdetimer i den frie natur, mellem græs og løv.

Aldrig har nogen kvinde været i besiddelse af en umætteligere attrå. Hendes hengivelse kendte ingen grænser, hun skreg, skar tænder, knugede mig krampagtigt ind til sig og bed mig til blods. Bagefter faldt hun næsten øjeblikkelig i en dødlignende søvn. Men pludselig vågnede hun op igen, parat til nye favntag og med læberne tørstende efter kys. I øvrigt var hun så ligetil som to og to er fire, og hendes klingende latter trådte i stedet for tanker.

Rent instinktmæssigt var hun stolt over sin skønhed, hun hadede ethvert slør, selv det allerletteste, og med en ubevidst og hovmodig mangel på blufærdighed gik hun nøgen omkring i hele huset.

Når hun endelig var mæt af elskov og udmattet af skrig og favntag, faldt hun ved siden af mig på divanen i en fast og fredelig søvn, mens den overvældende varme fik små sveddråber til at perle frem på hendes solbrændte hud.

Sommetider kom hun igen om aftenen, hendes mand havde tjeneste, forklarede hun. Så lagde vi os gerne op på terrassen, indhyllede i fine, bløde, østerlandske tæpper.

Når de varme landes stærkt lysende måne stod fuld og rund på himlen og kastede sit skær ned over byen og bugten i den runde bjergramme, kunne vi rundt omkring os på de andre tage skelne en hær af tavse, liggende spøgelser, som af og til rejste sig, skiftede plads og atter lagde sig til ro under den lune, stille og smægtende himmel.

Til trods for den lyse, afrikanske aften ville Marroca absolut ligge nøgen i månelyset. Hun brød sig ikke en smule om alle de, der kunne se hende, og af og til slyngede hun, til trods for min angst og mine bønner, ud i natten lange, dirrende skrig, der fik hundene længere borte til at hyle.

En aften, da jeg lå og halvsov under den stjernebesåede himmel, kom hun listende og lagde sig på knæ ved siden af mig. Hun bøjede sig helt ned over mig, nærmede sin mund til mit øre og hviskede:

"Du må en gang komme hjem og sove hos mig."

Jeg forstod ikke, hvad hun mente:

"Hvad for noget? Hos dig?"

"Ja, når min mand er ude, skal du komme og sove hos mig i stedet for ham."

Jeg kunne ikke lade være med at le:

"Hvorfor det? Du kommer jo her."

Hun fortsatte:

"For at jeg kan få et minde."

Jeg kunne ikke gribe hendes tanke. Hun lagde armene om halsen på mig:

"Jo, når du ikke længere er her, vil jeg tænke på det, og når jeg så kysser min mand, vil jeg synes, at det er dig."

Hendes r'errer lød som en sagte torden.

Hun både morede og rørte mig og jeg svarede:

"Det er jo vanvid. Jeg vil meget hellere blive her."

Jeg talte sandhed. Jeg har ikke spor af smag for den slags stævnemøder under det ægteskabelige tag. Det er i reglen blot musefælder, som alle dumrianer lader sig fange i. Men hun blev ved med at tigge og bede. Til sidst gav hun sig endog til at græde, idet hun sagde:

"Du skal se, hvor jeg skal elske dig."

Hendes ønske forekom mig så mærkeligt, at jeg slet ikke kunne forklare mig det. Det faldt mig ind, at der måtte ligge et særligt had til manden til bunds for det. Det kunne godt ligne en kvinde at skaffe sig en sådan hemmelig hævn ved ikke alene at bedrage den mand, hun afskyr, men tilmed bedrage ham i hans egne stuer.

"Er din mand meget styg imod dig?" spurgte jeg.

Hun så vred ud:

"Nej, tværtimod. Han er meget god."

"Men du holder alligevel ikke af ham?"

Hun stirrede forbavset på mig:

"Jo, vist gør jeg så. Jeg holder meget, meget af ham – men ikke så meget som af dig."

Nu forstod jeg hende slet ikke. Hun hviskede i et så lidenskabeligt tonefald, at det næsten ikke var mig muligt at sige nej:

"Kommer du så?"

Jeg fastholdt alligevel min vægring. Hun rejste sig og gik.

I otte dage viste hun sig ikke. Den niende dag kom hun igen, men blev alvorlig stående på dørtærsklen og spurgte:

"Vil du så komme hjem til mig i aften? Hvis du ikke vil, går jeg igen."

Otte dage er en lang tid, min ven, og i Afrika opvejer de en hel måned. Jeg råbte: "Ja" og bredte mine arme ud. Hun kastede sig i dem.

Da det var blevet mørkt, ventede hun mig ved en gade lige i nærheden. Hun tog min hånd og trak mig med sig.

De boede ikke langt fra havnen i et lille, lavt hus. Jeg kom først igennem et køkken, hvor ægteparret plejede at indtage deres måltider, og derfra ind i et rent, hvidkalket værelse med fotografier af slægt og venner på væggene og kunstige papirsblomster under glaskupler.

Marroca lod til at være helt vanvittig af glæde. Hun dansede rundt omkring mig og gentog:

"Du er hos mig! Du er hos mig!"

Jeg kan ikke nægte, at jeg følte mig lidt forlegen og lidt ængstelig. Marrocas kådhed fik imidlertid snart bugt med min frygt og vi tilbragte et par uforglemmelige timer.

Jeg havde allerede så småt begyndt at tænke på at trække mig tilbage, da en heftig banken på døren fik os til at fare forskrækket sammen. En stærk mandsstemme råbte:

"Marroca! Det er mig!"

Hun sprang ud på gulvet:

"Det er min mand! Skynd dig, skjul dig under sengen."

Der var intet andet for mig at gøre, og uden at kny lagde jeg mig på maven og krøb ind under den seng, som jeg et øjeblik i forvejen havde bredt mig i.

Marroca gik ud i køkkenet. Jeg hørte hende åbne et skab og lukkede det igen; så kom hun tilbage med en genstand, som jeg ikke kunne se hvad var, og som hun hastigt lagde fra sig. Da det lod til, at hendes mand var i færd med at tabe tålmodigheden, svarede hun højt og roligt:

"Jeg kan ikke finde tændstikkerne."

Lidt efter tilføjede hun:

"Så, nu har jeg dem."

Og hun gik hen og lukkede op.

Manden kom ind. Jeg kunne kun se hans fødder, et par uhyre store fødder. Hvis det øvrige svarede til dem, måtte han være en kæmpe.

Jeg hørte lyden af et kys, så sagde han med en stærk marseillansk dialekt:

"Jeg har glemt min pung, derfor var jeg nødt til at komme tilbage. Du sover ellers hårdt, må jeg sige."

Han gik hen til kommoden og ledte længe efter det, han ville have, mens Marroca igen kastede sig på sengen, som om hun var overvældet af træthed. Han kom tilbage hen til hende og ville formodentlig prøve på at kærtegne hende, for i et par arrige sætninger og med en salve af snurrende r'errer vrissede hun ad ham.

Hans fødder var så tæt ved mig, at jeg fik en aldeles idiotisk og ganske uforklarlig lyst til at røre ved dem. Jeg beherskede mig imidlertid.

Da han mærkede, at han ikke kunne få sin vilje, blev han ærgerlig.

"Du er ikke videre venlig i dag," sagde han.

Han lod imidlertid til at finde sig i det. Jeg hørte igen et kys og så lød hans stemme atter:

"Farvel, min søde pige!"

De store fødder vendte sig og gik ind i stuen ved siden af; ved hvert skridt kunne jeg se sømmene i hælene. Så smækkede gadedøren i.

Jeg var frelst!

Jeg krøb langsomt, flov og ynkelig frem fra mit skjul, mens Marroca, nøgen som altid, skoggerleende og klappende i hænderne opførte en frydefuld krigsdans stuen rundt.

Jeg lod mig falde tungt ned på en stol, men med et skrig fo'r jeg atter op. Jeg havde sat mig på noget koldt og denne isnende fornemmelse fyldte mig med rædsel. Jeg vendte mig om.

Det var en lille brændeøkse, der var lige så skarptsleben som en kniv. Hvorledes var den kommet der? Jeg havde ikke set den, den gang jeg kom.

Marroca, der havde set mig fare op, var lige ved at kvæles af latter, hun skreg, hostede og holdt sig med begge hænderne på maven.

Jeg fandt, at denne lystighed både var upassende og aldeles ikke på sin plads. Vi havde begge på en dum måde sat vort liv i fare. Det løb mig endnu koldt ned ad ryggen og Marrocas overgivne latter stødte mig en lille smule.

"Hvis din mand nu havde set mig?" sagde jeg.

Hun svarede:

"Å, der var ingen fare."

"Hvad for noget? Var der ingen fare! Det var mærkeligt! Hvis han havde bukket sig, havde han jo set mig."

Hun lo ikke mere. Hun smilede kun, idet hun så på mig med et par store, stive øjne, hvori en ny attrå var i færd med at vågne:

"Han ville ikke have bukket sig."

Hun irriterede mig:

"Det kan du sagtens sige! Hvis han for eksempel havde tabt sin hat, så havde han vel nok været nødt til at samle den op … og så havde jeg siddet net i det."

Hun lagde sine kraftige, runde arme på mine skuldre, og mumlede sagte i en tone, som om hun ville sige: "Jeg tilbederrr dig!":

"Så havde han ikke rejst sig igen."

Jeg forstod hende ikke:

"Hvorfor ikke?"

Hun blinkede listigt med det ene øje og strakte hånden ud imod stolen, som jeg havde villet sætte mig på, hendes fremstrakte finger, trækningen om hendes mund, hendes halvtåbne læber og hendes spidse, hvide og ubarmhjertige tænder – alt det pegede på den lille økse, hvis skarpe blad skinnede i lyset.

Hun gjorde en bevægelse, som om hun tog den, så trak hun mig med sin venstre arm helt ind imod sig, støttede sin hofte fast mod min og gjorde med den højre hånd den gestus, hvormed man hugger hovedet af et knælende menneske …

Ser du, min ven, på den måde opfatter de hernede deres ægteskabelige pligter, kærlighed og gæstfrihed!

Originaltitler og førsteudgaver

I måneskin: *Clair de lune*, i *Gil Blas* 19. oktober 1882 under pseudonymet Maufrigneuse.

Et statskup: *Un coup d'état*, skrevet til samlingen *Clair de lune*, oktober 1883.

Ulven: *Le Loup*, i *Le Gaulois*, 14. december 1882.

Barnet: *L'Enfant*, i *Le Gaulois*, 24. juli 1882.

En julehistorie: *Conte de Noël*, i *Le Gaulois* 25. december 1882.

Dronning Hortense: *La Reine Hortense*, i *Gil Blas* 24. april 1883 under pseudonymet Maufrigneuse.

Tilgivelsen: *Le Pardon*, i *Le Gaulois*, 16. oktober 1882.

Sankt Mikael og Djævlen: *La Légende du Mont Saint-Michel*, i *Gil Blas* 19. december 1882 under pseudonymet Maufrigneuse.

En enke: *Une veuve*, i *Le Gaulois* 1. september 1882.

Cocotte: *Mademoiselle Cocotte*, i *Gil Blas*, 20. marts 1883 under pseudonymet Maufrigneuse.

Juvelerne: *Les Bijoux*, i *Gil Blas* 27. marts 1883 under pseudonymet Maufrigneuse.

Et syn?: *Apparition*, i *Le Gaulois* 4. april 1883.

Døren: *La Porte*, i *Gil Blas* 3. maj 1887.

Faderen: *Le Père*, i *Gil Blas* 26. juli 1887.

Moiron: *Moiron*, i *Gil Blas*, 27. september 1887.

Vore breve: *Nos lettres*, i *Le Gaulois*, 28. februar 1888.

Natten: *La Nuit*, i *Gil Blas* 14. juni 1887.

Marroca: *Marroca*, i *Gil Blas* 2. marts 1882.

Om "I måneskin og andre fortællinger"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Org.udg.: *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant*, Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede værker af Guy de Maupassant: I Maaneskin og andre Fortællinger.* På dansk ved Loulou Lassen. A. Christiansens Forlag, København 1906.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen
Forside: Efter illustration til "*Marroca*" af Louis Vallet (1856-1940).

ISBN 978-87-7628-376-6
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-569-3 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Marignan: Ved den italienske by Marignano (i dag Melegnano) stod der et slag år 1515 mellem franske og schweiziske tropper. *Red. anm.*

Note 2:

Gudstjenesten i nat: I Frankrig er 1. juledag julens egentlige festdag, men julehøjtiden indledes med en midnatsmesse aftenen forud. Juleaften, som den fejres i de nordiske lande, kendes ikke. *Ovs. anm.*

Note 3:

Eventyrslottet: Mont Saint-Michel er en klippe i Normandiet, der ligger et stykke ude i havet, kun ved en smal tunge forbundet med land. Øverst på klippen knejser et gammelt benediktinerkloster, et arkitektonisk mesterværk. Mont Saint-Michel anses for at være et af Frankrigs skønneste punkter. *Ovs. anm.*